

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Τμήμα Γεωγραφίας

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Πτυχιακή εργασία της: Αλεξάνδρας Παπακωνσταντίνου

Αθήνα, Ιούλιος 2007

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Τμήμα Γεωγραφίας

Τίτλος Πτυχιακής εργασίας:
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Πτυχιακή Εργασία της: Αλεξάνδρας Παπακωνσταντίνου
Α.Μ.:gs20224

Εξεταστική Επιτροπή:
Αντώνης Ροβολής (Επιβλέπων Καθηγητής)
Σοφία Σκορδίλη
Αστέρης Χουλιάρας

Αθήνα, Ιούλιος 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ σελ. 5
2. ΒΑΛΚΑΝΙΑ/ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ
 - 2.1. Γενικά σελ. 8
 - 2.2. Προφίλ Χωρών
 - 2.2.1. Αλβανία σελ. 11
 - 2.2.2. Βουλγαρία σελ. 12
 - 2.2.3. Κροατία σελ. 14
 - 2.2.4. Σερβία σελ. 15
 - 2.2.5. Μαυροβούνιο σελ. 16
 - 2.2.6. Ρουμανία σελ. 17
 - 2.2.7. Βοσνία Ερζεγοβίνη σελ. 18
 - 2.2.8. Π.Γ.Δ.Μ. σελ. 20
 - 2.2.9. Σλοβενία σελ. 22
3. ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
 - Γενικά σελ. 24
 - Παράγοντες προσέλκυσης Ξένων Άμεσων Επενδύσεων σελ. 26
 - Ποιες είναι οι μέθοδοι επέκτασης των επιχειρήσεων σελ. 27
4. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
 - Γενικά σελ. 27
 - Η Ελλάδα ως χώρα προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και ως χώρα εξαγωγής επενδύσεων. Σελ. 29
 - Για ποιους λόγους επεκτείνονται στα Βαλκάνια οι ελληνικές επιχειρήσεις σελ.31
5. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ
 - Εισαγωγικά σελ. 32
 - Τα Πλεονεκτήματα της περιοχής των Βαλκανίων σελ. 34
 - Περίπτωση Μελέτης 1, 3E COCA COLA σελ. 36
 - Τεχνική και Κοινωνική υποδομή στα Βαλκάνια σελ. 39
 - Περίπτωση Μελέτης 2, ΟΤΕ σελ. 41
 - Ελληνικές επιχειρήσεις σελ. 42
 - Περίπτωση Μελέτης 3, INTRACOM σελ. 44
 - Περίπτωση Μελέτης 4, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ σελ. 45
 - 5.5. Πως Εξελίσσονται οι Ελληνικές Επιχειρήσεις σελ. 48
 - 5.6. Ελληνικές Τράπεζες στα Βαλκάνια σελ. 49
 - Περίπτωση Μελέτης 5 Τράπεζα Πειραιώς σελ. 51

- 5.7. Ελληνικές ΞΑΕ στις χώρες των Βαλκανίων
 - 5.7.1. Αλβανία σελ. 54
 - 5.7.2. Βουλγαρία σελ. 56
 - 5.7.3. Κροατία σελ. 62
 - 5.7.4. Σερβία (Μαυροβούνιο) σελ. 63
 - 5.7.5. Ρουμανία σελ. 65
 - 5.7.6. Βοσνία Ερζεγοβίνη σελ. 67
 - 5.7.7. Π.Γ.Δ.Μ. σελ.70
 - 5.7.8. Σλοβενία σελ. 75
- 6. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ Βαλκανίων σελ. 77
- 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ σελ. 78
- 8. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ σελ. 81
- 9. ΟΙ ΣΗΜΑΙΕΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ σελ. 82
- 10. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ σελ. 84

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελληνική επενδυτική παρουσία σε χώρες του εξωτερικού και κυρίως στην Ανατολική Ευρώπη και στα Βαλκάνια τα τελευταία χρόνια γνωρίζει θεαματική άνοδο. Περισσότερες από 3.500 ελληνικές επιχειρήσεις όλων των μεγεθών και των τομέων επενδύουν αυτήν την περίοδο σε αυτήν την περιοχή. Πολλές ελληνικές επιχειρήσεις που ειδικεύονται στον τραπεζικό τομέα, στις τηλεπικοινωνίες, στις συμβουλευτικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, στις κατασκευές, στα τρόφιμα - ποτά, στον ναυτιλιακό τομέα, στην κλωστοϋφαντουργία, στην πληροφορική, στον κλάδο της ιδιωτικής ασφάλισης, στα είδη συσκευασίας, στα ελαστικά, στον φαρμακευτικό τομέα και στα καλλυντικά, στράφηκαν στις ανεκμετάλλευτες αλλά και εξαιρετικά επικίνδυνες, αναδυόμενες αγορές του χώρου αυτού με αποτέλεσμα τον πολλαπλασιασμό του όγκου των συναλλαγών της ελληνικής οικονομίας με τις χώρες αυτές. Οι δραστηριότητες των ελληνικών επιχειρήσεων δεν περιορίστηκαν στο εμπόριο αλλά περιλαμβάνουν και την εγκαθίδρυση παραγωγικών εγκαταστάσεων η και την ίδρυση θυγατρικών επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν την προώθηση και διανομή των προϊόντων τους στις αγορές αυτές.

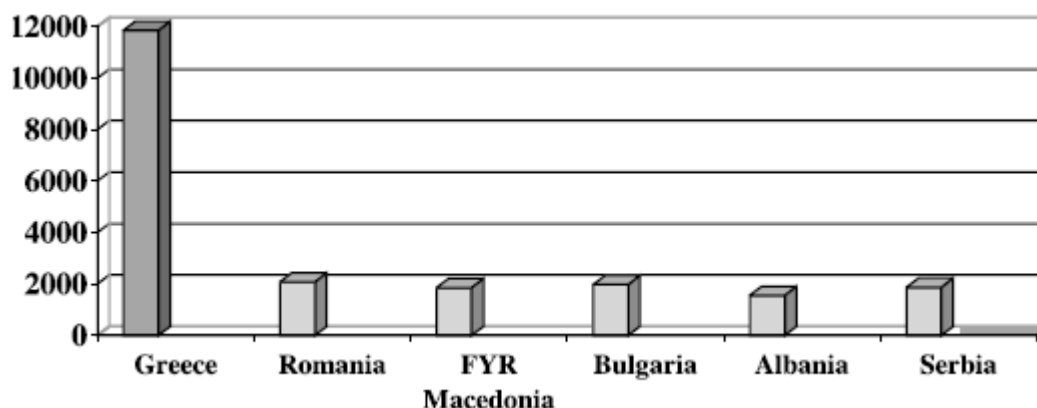
Η επέκταση μιας επιχείρησης διεθνώς, έχει σκοπό την επίτευξη ορισμένων στόχων, με κύριο σκοπό να διατηρήσει ή και να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα της και να αυξήσει τα κέρδη της. (Γ. Χατζηδημητρίου, 1997, σελ. 125)

Οι ελληνικοί επενδυτές έχουν δεσμεύσει κεφάλαια μεγάλων ποσών στην Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Ρουμανία, Σερβία και Μαυροβούνιο κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας. Επιπλέον, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι αυτή η επιχειρηματική προσέγγιση δεν έχει περιοριστεί σε μια χώρα ή σε επιλεγμένους τομείς μόνο. Οι φορείς αυτής της επέκτασης είναι κρατικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις από τον ιδιωτικό τομέα. Αυτή η προσπάθεια είναι ακόμα πιο καινοτόμα δεδομένου ότι μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ελληνικές επενδύσεις στις τράπεζες, τις επιχειρήσεις τροφίμων και τις εταιρίες τηλεπικοινωνιών επηρεάζουν την περιοχή και μπορούν να διαμορφώσουν στρατηγικά αυτούς τους τομείς για επόμενα έτη.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η «επίθεση» επένδυσης μέχρι την περασμένη δεκαετία έχει ολοκληρωθεί χωρίς την παρουσία και τον ανταγωνισμό των ελληνικών επιχειρήσεων. Οι ελληνικές

επιχειρήσεις έκαναν την εμφάνιση τους μετά το 1990. Σε ότι ακολουθεί πρέπει να δοθεί προσοχή στην μεταβαλλόμενη θέση της Ελλάδας ως Βαλκανική χώρα. Ως αντιπρόσωποι της ισχυρότερης οικονομίας της περιοχής, γιατί η Ελλάδα είναι από τις ισχυρότερες οικονομίες των Βαλκανίων όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα, οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν

ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ 2002 ΣΕ ΕΥΡΩ

ΠΗΓΗ: EBRD(2003)

το πλεονέκτημα ενός νέου συνόλου επενδυτικών ευκαιριών στις γειτονικές χώρες.

Η κατανόηση της τοπικής ιδιοσυγκρασίας στις μεταβατικές οικονομίες των Βαλκανίων έχει δώσει στις ελληνικές επιχειρήσεις μια δυναμική ανταγωνιστικότητα στην περιοχή. (Jens Bastian, 2007, p. 4:3, 458 – 490)

Οι ελληνικές ΞΑΕ έχουν κατευθυνθεί σε ελάχιστες χώρες. Επικεντρώνονται στις τράπεζες και το εμπόριο και δευτερευόντως στην βιομηχανία κυρίως ετοίμου ενδύματος και τροφίμων. Η πλειοψηφία των ελληνικών επενδύσεων ανήκει σε Μικρομεσαίες επιχειρήσεις που διεθνοποιήθηκαν. Ενδιαφέρον επίσης είναι το γεγονός ότι υπάρχουν επενδύσεις ελληνικών συμφερόντων, κυρίως στις γειτονικές χώρες Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (π.χ. Βουλγαρία, Αλβανία) που δεν έχουν καμιά άμεση σύνδεση με κάποια μητρική επιχείρηση στην Ελλάδα.

Αυτές οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι πολύ σημαντικές για τις χώρες της Βαλκανικής γιατί τους προσφέρουν δυνατότητες απασχόλησης και τεχνολογία προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους. Η θετική συμβολή αυτών των επενδύσεων στην ελληνική οικονομία θεωρείται αυτονόητη και ίσως ποτέ για αυτό δεν αναλύεται. Η ανάπτυξη των ελληνικών επενδύσεων στο εξωτερικό θεωρείται αποτέλεσμα τριών βασικών δεδομένων. Πρώτον, της αυξανόμενης σημασίας των ΞΑΕ σε παγκόσμιο επίπεδο, δεύτερον, της αυξανόμενης τάσης των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη δεκαετία του 1990 να

διεθνοποιούνται και τρίτον, είναι αποτέλεσμα συγκυριακών δεδομένων όπως οι σαρωτικές αλλαγές που συνέβησαν στις χώρες Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στις αρχές του 1990. Οι αλλαγές σε πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο στις χώρες αυτές, τις κατέστησαν ένα σχετικά εύκολο πεδίο οικονομικών δραστηριοτήτων για την Ελλάδα, εξαιτίας μιας σειράς από λόγους μεταξύ των οποίων κυριαρχεί η γεωγραφική εγγύτητα.

Η νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται στα Βαλκάνια δίνει στην Ελλάδα μια ευκαιρία αντιμετώπισης των δυσμενών συνεπειών της διεθνοποίησης με τη συγκρότηση μιας περιφερειακής Βαλκανικής αγοράς, στην οποία μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Αυτή η πραγματικότητα, απαιτεί μακροπρόθεσμες επιλογές από την μεριά των ελληνικών κυβερνήσεων που να προωθούν την συνεργασία και την σταθερότητα στα Βαλκάνια. (Γιώργος Πετράκος, 2000, σελ.373-396)

Επίσης πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι η επενδυτική δραστηριότητα της Ελλάδος σε σχέση με άλλες χώρες της Ε.Ε. είναι πολύ μικρή. Για παράδειγμα χώρες όπως η Γερμανία, η Ισπανία και η Πορτογαλία επενδύουν εκτός συνόρων το 75% των συνολικών τους επενδύσεων ενώ η Ελλάδα μόλις το 5%. Σε αυτό βέβαια συμβάλλει ένας σημαντικός αριθμός αδυναμιών που αφορούν εκτός από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. (Μ. Τσακίρη, 2002, σελ. 51)

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι ένα από τα δυσκολότερα προβλήματα που είχαμε να αντιμετωπίσουμε στην ερευνα αυτή ήταν η έλλειψη συστηματικών στοιχείων, συλλεγμένων από επισήμους φορείς, για την δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό και κυρίως στις Βαλκανικές χώρες. Η έλλειψη αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη όταν η επενδυτική δραστηριότητα, όπως στην περίπτωση των ελληνικών επιχειρήσεων, εκδηλώνεται με τη μορφή μιας πληθώρας μικρών επενδυτικών σχεδίων. Τα τελευταία έτη οι περισσότερες από τις χώρες αυτές έχουν συστήσει οργανισμούς υπευθύνους για την προσέλκυση Ξένων Άμεσων Επενδύσεων. Ωστόσο, η συλλογή τέτοιου είδους στοιχείων είναι ιδιαίτερα προβληματική. Όπως θα δούμε και στο κεφάλαιο ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ, σε κάποιες χώρες είχαμε επαρκή στοιχεία (Βουλγαρία, Σερβία, ΠΓΔΜ κ.α.) ενώ σε κάποιες όχι (Κροατία, Σλοβενία).

2. ΒΑΛΚΑΝΙΑ/ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

2.1.Γενικά

Τα **Βαλκάνια** είναι περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης, η οποία από το μακρινό παρελθόν λειτούργησε και λειτουργεί ως σταυροδρόμι πολιτισμών, ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή και την Ασιατική ήπειρο. Η διακριτή ταυτότητα και ο τεμαχισμός της βαλκανικής χερσονήσου θεωρείται σύμφωνα με αρκετούς ιστορικούς απότοκο της ορεινής γεωγραφίας της, της συγκέντρωσης πολλών εθνοτήτων σε έναν γεωγραφικά περιορισμένο χώρο και της εξαιρετικά βίαιης ιστορίας της, που είναι γεμάτη πολέμους, επιδρομές, εξεγέρσεις. Η ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων καλύπτει 550.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα και ο πληθυσμός της αγγίζει τα 53 εκατομμύρια. Το όνομα της περιοχής αντλείται από τα Βαλκάνια όρη ή οροσειρά του Αίμου που διατρέχουν την περιοχή από το κέντρο της Βουλγαρίας έως την ανατολική Σερβία. (www.el.wikipedia.org), (Μάρκ Μαζάουερ, 2004, σελ.155)

Τα Βαλκάνια από τον Μεσαίωνα μέχρι τον 19^ο αιώνα ήταν μια άγνωστη και αχαρτογράφητη περιοχή της οποίας τα γεωγραφικά όρια δεν μπορούσαν να οριστούν με σαφήνεια. Τα βαλκάνια για τους δυτικούς ήταν μια κατώτερη περιοχή που την χαρακτήριζε η αγριότητα και οι βία. Οι δυτικοευρωπαίοι εφεύραν τη λέξη Βαλκάνια και της απέδωσαν αρνητικά χαρακτηριστικά: ασταθής πολιτική, εύκολοι σκοτωμοί, βία, περιοχή απολίτιστη. Η αντίληψη τους όμως ήταν λανθασμένη. Και κάποιες από αυτές τις αντιλήψεις ακόμα και σήμερα δεν έχουν πεθάνει.

Για σχεδόν 20 αιώνες τα Βαλκάνια ήταν ενωμένα- μια ενιαία πολιτική οντότητα. Ο πολιτικός χάρτης των Βαλκάνιων διαμορφώθηκε σταδιακά κατά το μακρόχρονο δέκατο ένατο αιώνα, που διήρκησε από την Γαλλική επανάσταση μέχρι την τελική κατάρρευση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Τα ανεξάρτητα κράτη που σχηματιστήκαν με βάση την αρχή των εθνотήτων αντικατέστησαν την ηλικίας πεντακοσίων ετών Οθωμανική Αυτοκρατορία. (Μάρκ Μαζάουερ, 2004, σελ.155)

Στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου ¹ μια κοινωνική και οικονομική επανάσταση μεταμόρφωσε τα Βαλκάνια. Η κοινωνία έγινε αστική, βιομηχανική και τώρα, μεταβιομηχανική, φέρνοντας ριζικές αλλαγές στην καθημερινότητα και θέτοντας τις εγχώριες πολιτικές ελίτ αντιμέτωπες με νέες προκλήσεις. Μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου τα βαλκάνια είχαν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε μια αλλαγμένη πια Ευρώπη, με νέους διεθνικούς θεσμούς όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, το ΝΑΤΟ, και τον ΟΑΣΕ. Σήμερα τα Βαλκάνια βρίσκονται στο κέντρο μιας πολύ διευρυμένης αγοράς η οποία προσφέρει ευκαιρίες για επιχειρηματικές δραστηριότητες . (Μάρκ Μαζάουερ, 2004, σελ.251)

Το πρώτο κράτος που ανεξαρτητοποιήθηκε ήταν η Ελλάδα (1830) και το τελευταίο η Γιουγκοσλαβία (1918) μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Τα σύνορα άλλαζαν συνεχώς. Δημιουργήθηκαν λοιπόν εθνικά κράτη που αντικατέστησαν τις αυτοκρατορίες.

Το 1991 ήταν μια περίοδος αστάθειας για την Γιουγκοσλαβία κι από τον εμφύλιο πόλεμο προέκυψαν νέα κράτη. Η Γιουγκοσλαβία διαλύθηκε και αντικαταστάθηκε από τα εξής κράτη: Σλοβενία, Κροατία, Βοσνία/Ερζεγοβίνη, Σερβία/Μαυροβούνιο και ΠΓΔΜ (Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία Μακεδονίας).

¹ Ο Ψυχρός Πόλεμος ήταν ο γεωπολιτικός, ιδεολογικός και οικονομικός αγώνας μεταξύ των δυο υπερδυνάμεων, ΗΠΑ και ΕΣΣΔ (Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών) μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Κράτησε από το 1947, μέχρι την πτώση του τείχους του Βερολίνου στις 11 Νοεμβρίου 1989 και λίγο αργότερα την πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων στα άλλα κράτη επιρροής της ΕΣΣΔ.

Σήμερα τα Βαλκάνια αποτελούνται από τα εξής κράτη:

- Αλβανία
- Βοσνία/Ερζεγοβίνη
- Βουλγαρία
- Κροατία
- Ρουμάνια
- Σλοβενία
- Ελλάδα
- Σερβία
- Μαυροβούνιο
- ΠΓΔΜ

2.2. ΠΡΟΦΙΛ

2.2.1. ΑΛΒΑΝΙΑ

Η Αλβανία έχει πληθυσμό 3.600.523 (2007) και έκταση 28.748 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Μεταξύ 1990 και 1992 η Αλβανία τερμάτισε 46 έτη κομμουνιστικού καθεστώτος και καθιέρωσε μια πολυκομματική δημοκρατία. Η μετάβαση έχει αποδειχθεί ενδιαφέρουσα δεδομένου ότι οι διαδοχικές κυβερνήσεις έχουν προσπαθήσει να αντιμετωπίσουν την υψηλή ανεργία, τη διαδεδομένη δωροδοκία, τα ισχυρά οργανωμένα δίκτυα εγκλήματος, αλλά και μαχητικούς πολιτικούς αντιπάλους. Η Αλβανία έχει σημειώσει πρόοδο στη δημοκρατική ανάπτυξη της από τις πρώτες πολυκομματικές εκλογές το 1991, αλλά οι ανεπάρκειες παραμένουν. Στις γενικές εκλογές του 2005, το Δημοκρατικό Κόμμα και οι σύμμαχοί του πήραν μια αποφασιστική νίκη. Αν και η οικονομία της Αλβανίας συνεχίζει να αναπτύσσεται, η χώρα είναι ακόμα μια από τις φτωχότερες στην

Ευρώπη, που παρακωλύεται από μια μεγάλη άτυπη οικονομία και μια ανεπαρκή υποδομή ενέργειας και μεταφορών. Η Αλβανία έχει διαδραματίσει κατά ένα μεγάλο μέρος χρήσιμο ρόλο στη διαχείριση των διά-εθνικών εντάσεων στη νοτιοανατολική Ευρώπη, και συνεχίζει τις διαδικασίες ώστε να προσχωρήσει στο NATO και την Ευρωπαϊκή Ένωση. (www.cia.gov)

Οικονομία της χώρας

Η Αλβανία έχει ένα από τα χαμηλότερα βιοτικά επίπεδα στην Ευρώπη. Περίπου 60% του εργατικού δυναμικού συμμετέχει στη γεωργία. Στις αρχές της δεκαετίας του '90, το ποσοστό ανεργίας ήταν περίπου 40%, αλλά μέχρι το τέλος της δεκαετίας μειώθηκε σε 20%. Τα σιτάρια, το βαμβάκι, ο καπνός, οι πατάτες, και τα ζαχαρότευτλα και το ζωικό κεφάλαιο αυξηθήκαν.

Η Αλβανία είναι πλούσια σε ορυκτούς πόρους, ειδικότερα πετρέλαιο, λιγνίτη, χαλκό, χρώμιο, ασβεστόλιθο, άλας, βωξίτη, και φυσικό αέριο.

Η εφαρμοσμένη μηχανική και τα φυτά σιδήρου και χάλυβα έχουν αναπτυχθεί, και η χώρα έχει διάφορους υδροηλεκτρικούς σταθμούς. Λόγω των οικονομικών διαταραχών κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, η Αλβανία παραμένει ουσιαστικά αναπτυσσόμενη χώρα. Το εξωτερικό εμπόριο φέρεται από τη θάλασσα, από τα σημαντικότερα λιμάνια της Durrës και Vlorë. Οι βασικές χώρες που συνεργάζεται στον τομέα του εμπορίου είναι η Ιταλία, η ΠΓΔΜ, η Γερμανία, και η **Ελλάδα**. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 η Αλβανία εντάχτηκε στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα (International Monetary Fund and the World Bank.) (www.infoplease.com)

Καθυστερώντας πίσω από τους βαλκανικούς γείτονές της, η Αλβανία κάνει μια δύσκολη μετάβαση σε μια πιο σύγχρονη οικονομία ελεύθερης αγοράς. Η οικονομία υποστηρίζεται από τις ετήσιες αποστολές από το εξωτερικό που ανέρχονται σε 600-800 εκατομμύρια δολάρια, συνήθως από Αλβανούς που κατοικούν στην **Ελλάδα** και την Ιταλία. Η γεωργία, που αποτελεί το ένα τέταρτο του ΑΕΠ, μένει πίσω λόγω της έλλειψης σύγχρονου εξοπλισμού, ασαφών ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων, και της επικράτησης των μικρών, ανεπαρκών αγροτοτεμαχίων. Οι ενεργειακές ελλείψεις και η απαρχαιωμένη και ανεπαρκής υποδομή συμβάλλουν στο φτωχό επιχειρησιακό περιβάλλον της Αλβανίας, το οποίο καθιστά δύσκολο το να προσελκύσουν και να στηρίξουν την ξένη επένδυση. Επίσης, η κυβέρνηση κινείται αργά για να βελτιώσει το φτωχό εθνικό σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο το οποίο είναι ένα από καιρού υφιστάμενο εμπόδιο στη συνεχή οικονομική ανάπτυξη. Στη θετική πλευρά, η ανάπτυξη ήταν ισχυρή το 2003-06 και ο πληθωρισμός είναι χαμηλός και σταθερός. (www.cia.gov)

2.2.2.ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Η Βουλγαρία έχει πληθυσμό 7.385.367 κατοίκων και έκταση 110.910 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η βόρεια Βουλγαρία πέτυχε την αυτονομία της το 1878 και η όλη Βουλγαρία έγινε ανεξάρτητη από την Οθωμανική αυτοκρατορία το 1908. Βρέθηκε στην πλευρά των ηττημένων και στους δύο παγκόσμιους πολέμους και το 1946 έγινε Λαϊκή Δημοκρατία. Η κομμουνιστική κυριαρχία τελείωσε το 1990, όταν πραγματοποίησε η Βουλγαρία τις πρώτες πολυκομματικές εκλογές από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και άρχισε την διαδικασία προς την πολιτική δημοκρατία και μια οικονομία της αγοράς καταπολεμώντας τον πληθωρισμό, την ανεργία, τη δωροδοκία, και το έγκλημα. Η χώρα προσχώρησε στο NATO το 2004 και την ΕΕ το 2007.

Οικονομία της χώρας

Η Βουλγαρία, έχει προσπαθήσει να επιτύχει μακροοικονομική σταθερότητα και ισχυρή ανάπτυξη μετά την οικονομική κατάρρευση το 1996 (η οποία οδήγησε στην πτώση της τότε σοσιαλιστικής κυβέρνησης).

Κατά συνέπεια, η κυβέρνηση δεσμεύτηκε για οικονομικές μεταρρυθμίσεις.

Τα μεταλλεύματα, συμπεριλαμβανομένου του άνθρακα, του χαλκού, και του ψευδάργυρου,

διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στη βιομηχανία. Ο χαμηλός πληθωρισμός και η σταθερή πρόοδος στις δομικές μεταρρυθμίσεις βελτίωσαν το γενικό οικονομικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις. Η Βουλγαρία από το 2000 έχει αρχίσει να προσελκύει σημαντικά ποσά ξένων άμεσων επενδύσεων. Η καταπολέμηση της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση και του οργανωμένου εγκλήματος παραμένουν οι μεγαλύτερες προκλήσεις για τη Βουλγαρία. (www.cia.gov)

Η κυβέρνηση εφάρμοσε επίσης ένα σύνολο μέτρων που βοήθησε να αναδομηθεί το ξένο χρέος της χώρας και να αναβιώσει το τοπικό χρηματιστήριο. Αλλά ενώ ο ιδιωτικός τομέας αναπτύσσεται, ενώ υπάρχει αύξηση στις εξαγωγές και τις εισαγωγές και υπάρχουν σημαντικές ξένες επενδύσεις, τα εισοδήματα παραμένουν χαμηλά. Έτσι ο σημαντικότερος στόχος για την κυβέρνηση θα πρέπει να είναι η εξασφάλιση υψηλότερου βιοτικού επιπέδου (www.infoplease.com)

2.2.3.ΚΡΟΑΤΙΑ

Η Κροατία έχει πληθυσμό 4.496.869 και έκταση 56.548 τετραγωνικών χιλιομέτρων.

Τα εδάφη που περιλαμβάνει σήμερα η Κροατία ήταν μέρος της Αυστροουγγρικής αυτοκρατορίας μέχρι τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Το 1918, οι Κροάτες, οι Σέρβοι, και οι Σλοβένοι διαμόρφωσαν ένα βασίλειο γνωστό μετά από το 1929 ως Γιουγκοσλαβία. Μετά από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, η Γιουγκοσλαβία έγινε ομοσπονδιακό ανεξάρτητο κομμουνιστικό κράτος. Σήμερα η Κροατία είναι υποψήφια για ένταξη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. (www.cia.gov)

Οικονομία της χώρας

Η Κροατία ήταν κάποτε ένα από τα πλουσιότερα κράτη της Γιουγκοσλαβίας. Η οικονομία της Κροατίας υπέφερε κατά τη διάρκεια του πολέμου το 1991-95 και η παραγωγή κατέρρευσε. Από το 2000, εντούτοις, η οικονομία της Κροατίας έχει αρχίσει να βελτιώνεται αργά, με μέτρια αλλά σταθερή αύξηση ΑΕΠ μεταξύ 4% και 5% που οδηγείται από μια ανάκαμψη του τουριστικού τομέα και της καταναλωτικής δαπάνης. Ο πληθωρισμός κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου έχει παραμείνει σχετικά χαμηλός και το νόμισμα σταθερό. Τα προβλήματα παραμένουν, συμπεριλαμβανομένου ενός επίμονα υψηλού ποσοστού ανεργίας, ενός αυξανόμενου εμπορικού ελλείμματος και μιας άνισης περιφερειακή ανάπτυξη. Το κράτος διατηρεί έναν σημαντικό ρόλο στην οικονομία, δεδομένου ότι οι προσπάθειες ιδιωτικοποίησης έχουν συχνά συναντήσει πολιτική αντίσταση. Ενώ η μακροοικονομική σταθεροποίηση έχει επιτευχθεί κατά ένα μεγάλο μέρος, οι δομικές μεταρρυθμίσεις καθυστερούν

λόγω της έντονης αντίστασης εκ μέρους του κοινού και της έλλειψης ισχυρής υποστήριξης από τους πολιτικούς. (www.cia.gov)

Το ενδιαφέρον των επενδυτών είναι μικρό λόγω της κακής χρηματοοικονομικής συνθήκης πολλών εταιριών.

2.2.4.ΣΕΡΒΙΑ

Η Σερβία έχει πληθυσμό 10.150.265 (2007) και έκταση 88.361 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Μέχρι τον Ιούνιο του 2006 ήταν μία από τις δύο δημοκρατίες που αποτελούσαν την ομοσπονδιακή Δημοκρατία "Σερβία και Μαυροβούνιο". Μετά από δημοψήφισμα που διεξήχθη στο Μαυροβούνιο η ένωση Σερβίας-Μαυροβούνιου διαλύθηκε, συνεπώς και η Σερβία πλέον αποτελεί ανεξάρτητη δημοκρατία.

Οικονομία της χώρας

Η Σερβία έχει μια οικονομία στηριζόμενη στις διάφορες υπηρεσίες, τη βιομηχανία και τη γεωργία. Προς το τέλος της δεκαετίας του '80, στην αρχή της διαδικασίας της οικονομικής μετάβασης, η θέση της ήταν ευνοϊκή, αλλά επηρεάστηκε σοβαρά από τις οικονομικές κυρώσεις το 1992-95 των Η.Ε., τη ζημία στην υποδομή και την βιομηχανία καθώς επίσης και από τα προβλήματα της απώλειας των αγορών της πρώην-Γιουγκοσλαβίας. Τα κύρια οικονομικά προβλήματα περιλαμβάνουν την υψηλή ανεργία (26.6% το 2005)

και την μη πραγματοποίηση σημαντικών οικονομικών μεταρρυθμίσεων.

Η Σερβία πάσχει από υψηλό έλλειμμα εμπορίου και από υψηλό εθνικό χρέος. Η Σερβία έχει κληθεί περιστασιακά «βαλκανική τίγρη» που οφείλεται στα πρόσφατα υψηλά ποσοστά οικονομικής ανάπτυξής της. Εντούτοις, το ΑΕΠ της Σερβίας είναι ακόμα αρκετά κάτω από τα επίπεδα του 1990. (www.cia.gov)

Το σιτάρι, το καλαμπόκι, η κάνναβη, τα σακχαρότευτλα, και το λινάρι είναι οι κύριες συγκομιδές στην περιοχή. Η Σερβία έχει εκτενείς αμπελώνες και είναι μια από σημαντικές περιοχές της Ευρώπης για την ανάπτυξη φρούτων (ειδικότερα δαμάσκηνα). Οι εξαγωγές και οι κατασκευές είναι οι μεγαλύτεροι συνεισφέροντας στην οικονομία. Στις κατασκευές περιλαμβάνονται ο χάλυβας, ο σίδηρος, τα οχήματα μεταφορών, και τα πλαστικά. Ο ορυκτός πλούτος της Σερβίας περιλαμβάνει τον άνθρακα και το λιγνίτη, το χαλκό, το χρυσό, το αντιμόνιο και το μάρμαρο. Το Κόσσοβο είναι η φτωχότερη και ελάχιστα πιο αναπτυγμένη περιοχή, αν και έχει αποθέματα άνθρακα. (www.infoplease.com)

2.2.5. ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ

Το Μαυροβούνιο έχει πληθυσμό 684.736 (2007) και έκταση 14.026 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Το Μαυροβούνιο ήταν η δεύτερη και

μικρότερη συνιστώσα της Ομοσπονδίας Σερβίας-Μαυροβουνίου, διαδόχου κράτους της

Γιουγκοσλαβίας.

Δημοψήφισμα που διεξήχθη στις 21 Μαΐου 2006 είχε σαν αποτέλεσμα (με 55,4% των ψήφων) την ανεξαρτητοποίηση του Μαυροβούνιου από την ομοσπονδία με τη Σερβία, κάτι που αποδέχθηκε και η ίδια. Η χώρα έγινε ανεξάρτητη στις 3 Ιουνίου 2006 και μέλος του ΟΗΕ στις 28 Ιουνίου 2006.

Οικονομία της χώρας

Παραδοσιακά, η κτηνοτροφία είναι ο πιο σημαντικός κλάδος στο Μαυροβούνιο. Η γεωργία (καλλιέργειες), δεν είναι αναπτυγμένη, με μόνο περίπου 6% της χώρας που καλλιεργείται. Η βιομηχανία είναι επίσης σχετικά υπανάπτυκτη, εκτός από τους μύλους αργίλου και χάλυβα. Το Μαυροβούνιο έχει σημαντικά αποθέματα σιδήρου, βωξίτη, και πετρελαίου. Η ανεργία παραμένει ένα βασικό πολιτικό και οικονομικό πρόβλημα για αυτήν την περιοχή. Το Μαυροβούνιο έχει ιδιωτικοποιήσει το μεγάλο απόθεμα αργίλου του - η κυρίαρχη βιομηχανία - καθώς επίσης και τον μεγαλύτερο μέρος του οικονομικού τομέα του, και έχει αρχίσει να προσελκύει την ξένη άμεση επένδυση στον τομέα του τουρισμού. (www.inforplease.com)

2.2.6. ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Η Ρουμανία έχει πληθυσμό 22.276.056 και έκταση 238.391 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η Ρουμανία είναι η έκτη μεγαλύτερη χώρα στην ΕΕ. Η Ρουμανία προσχώρησε στο NATO στις 29 Μαρτίου 2004, και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) την 1η Ιανουαρίου 2007. Έχει τον έβδομο μεγαλύτερο πληθυσμό και την ένατη μεγαλύτερη έκταση στην ΕΕ.

Οικονομία της χώρας

Στη χώρα καλλιεργούνται κυρίως δημητριακά, αλλά και καλαμπόκι, ζαχαροκάλαμο και πατάτες. Τα βουνά της Ρουμανίας, που καλύπτονται από διάφορα δέντρα, αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους φυσικούς πόρους της χώρας. Η άφθονη ξυλεία βοήθησε στην ύπαρξη και λειτουργία βιομηχανιών επίπλων. Το ρουμανικό υπέδαφος δεν είναι πλούσιο σε ορυκτά. Οι διαθέσιμες ορυκτές πρώτες ύλες είναι λίγες και έτσι οι ανάγκες καλύπτονται με εισαγωγές. Όμως η χώρα έχει σημαντικά αποθέματα πετρελαίου. Αξιόλογη είναι η ανάπτυξη της χημικής βιομηχανίας. Επίσης η χαλυβουργία κατέχει σημαντική θέση στη βιομηχανική παραγωγή. Λειτουργούν ακόμα βιομηχανίες ηλεκτρονικών, μηχανοκατασκευών, ναυπηγεία, αυτοκινητοβιομηχανίες κ.ά.

Στις εξαγωγές της χώρας συμπεριλαμβάνονται μηχανήματα και εργαλεία, χημικά προϊόντα, βιομηχανικά προϊόντα άμεσης κατανάλωσης, βιομηχανικά προϊόντα διατροφής και προϊόντα από πετρέλαιο, πλαστικά και ελαστικά. Εισάγονται τρόφιμα, βαμβάκι κ.ά

Από το 2000 και μετά η ρουμανική οικονομία μετασχηματίστηκε έχοντας μια σχετική μακροοικονομική σταθερότητα, που χαρακτηρίστηκε από την υψηλή ανάπτυξη, τη χαμηλή ανεργία και το μειωμένο πληθωρισμό. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ έφθασε τα 9.869 δολάρια το 2006.

Το 2006, σύμφωνα με τη ρουμανική στατιστική υπηρεσία, η αύξηση του ΑΕΠ καταγράφηκε κατά 7,7%, ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη. Η ανεργία ήταν 5,0% τον Σεπτέμβριο του 2006 το οποίο είναι πολύ χαμηλό ποσοστό σε σχέση με άλλες μέσου ή μεγάλου μεγέθους ευρωπαϊκές χώρες όπως η Πολωνία, η Γαλλία, η Γερμανία και η Ισπανία. Από το 2000, η Ρουμανία έχει προσελκύσει αυξανόμενα ποσά ξένης επένδυσης και έχει αρχίσει να γίνεται ο μεγαλύτερος προορισμός επένδυσης στη νοτιοανατολική και κεντρική Ευρώπη. Η ξένη άμεση επένδυση εκτιμήθηκε 8.3 δισεκατομμύρια δολάρια το 2006.

2.2.7. ΒΟΣΝΙΑ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

Η Βοσνία Ερζεγοβίνη έχει πληθυσμό 4.552.198 (2007) και έκταση 51.197 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Είναι πρώην μέρος της Γιουγκοσλαβίας. Κατά τη διάρκεια του Β΄ παγκόσμιου πολέμου οι δυνάμεις του Άξονα διαμέλισαν τη Γιουγκοσλαβία. Στο τέλος του πολέμου ο στρατάρχης Τίτο συνένωσε τα διάφορα μέρη της Γιουγκοσλαβίας και δημιούργησε την γιουγκοσλαβική ομοσπονδία,

και η Βοσνία και η Ερζεγοβίνη έγιναν μία από τις δημοκρατίες της Γιουγκοσλαβίας (1946). Το Μάρτιο του 1992 η Βοσνία και η Ερζεγοβίνη κήρυξαν την ανεξαρτησία τους. Τον Αύγουστο του 1995 οι νέες επιθέσεις των Σερβοβόσνιων προκάλεσαν τις αεροπορικές επιθέσεις του ΝΑΤΟ εναντίον σερβοβόσνιακών στόχων στη Βοσνία και στην Ερζεγοβίνη. Η διορία για ειρήνη μέχρι το Φεβρουάριο του 1996 λειτούργησε και τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου η Βοσνία και η Ερζεγοβίνη εδραίωσαν επίσημες σχέσεις με την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας. Το 2001 ο Βόισλαβ Κόστούνιτσα, πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας, υπέγραψε σύμφωνο φιλίας με τη Βοσνία. (www.cia.gov)

Οικονομία της χώρας

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη μαζί με την πΓΔΜ είναι η φτωχότερη δημοκρατία στην πρώην γιουγκοσλαβική ένωση. Η γεωργία είναι σχεδόν όλη στα ιδιωτικά χέρια και τα αγροκτήματα είναι μικρά. Ποτέ ιδιαίτερα ισχυρή, η οικονομία Βοσνίας-Ερζεγοβίνης καταστράφηκε από τον εμφύλιο πόλεμο που ξέσπασε μετά από την ανεξαρτησία. Παραδοσιακά, η οικονομία έχει εξαρτηθεί από τη γεωργία, αν και παρέχει τώρα λιγότερο από τις μισές από τις ανάγκες τροφίμων της χώρας. Το καλαμπόκι, ο σίτος, η βρώμη και το κριθάρι είναι τα κύρια προϊόντα της Βοσνίας και του καπνού, του βαμβακιού, των φρούτων, και των σταφυλιών της Ερζεγοβίνης. Ο ορυκτός πλούτος είναι σημαντικός και υπάρχουν σημαντικά αποθέματα λιγνίτη, μεταλλευμάτων σιδήρου και χαλκού. Ο χάλυβας, τα

κλωστοϋφαντουργικά, τα ξύλινα προϊόντα, τα μηχανήματα, και ο εξοπλισμός μεταφορών είναι τα σημαντικότερα προϊόντα. (www.infoplease.com)

Ο ιδιωτικός τομέας αναπτύσσεται και οι ξένες επενδύσεις αυξάνονται αργά, αλλά τα κυβερνητικά έξοδα (σχεδόν 40% του ΑΕΠ) παραμένουν αδικαιολόγητα υψηλά. Οι εχθροπραξίες στη Βοσνία ανάγκασαν την παραγωγή να πέσει κατακόρυφα κατά 80% από το 1992 ως το 1995 και την ανεργία να «εκτοξευθεί». Με μια «δύσκολη ειρήνη» σε ισχύ, υπήρξε ανάκαμψη της παραγωγής το 1996-99, αλλά η αύξηση αυτή επιβραδύνθηκε το 2000-02. Σε εθνικό επίπεδο τα στατιστικά στοιχεία είναι περιορισμένα και δεν περιλαμβάνουν το μεγάλο μερίδιο της μαύρης οικονομίας. Στη Βοσνία η εμπιστοσύνη στο νόμισμα και τον τραπεζικό τομέα έχει αυξηθεί. Η φιλελευθεροποίηση της οικονομίας, εντούτοις, είναι αργή. Ένα αρκετά μεγάλο έλλειμμα του προϋπολογισμού και ένα υψηλό ποσοστό ανεργίας παραμένουν τα δύο σοβαρότερα οικονομικά προβλήματα. (www.cia.gov)

2.2.8. ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Η ΠΓΔΜ έχει πληθυσμό 2.055.915 και έκταση 25.333 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (Π.Γ.Δ.Μ.) (αμφισβητούμενο συνταγματικό όνομα: «Republika Makedonija») είναι ένα ανεξάρτητο κράτος και βρίσκεται στο κέντρο της Βαλκανικής χερσονήσου. Πολλές φορές αναφέρεται (κυρίως εκτός Ελλάδας) απλώς ως «Μακεδονία» δηλαδή στην αγγλική ως «Macedonia» (Μασεντόνια), αλλά αυτό προκαλεί σύγχυση με την ιστορική Μακεδονία, δηλαδή το ελληνικό γεωγραφικό διαμέρισμα της Μακεδονίας ή την ευρύτερη περιοχή της λεγόμενης γεωγραφικής Μακεδονίας. Στην Ελλάδα αναφέρεται συχνά απλώς ως Δημοκρατία των Σκοπίων, Σκόπια ή κράτος των Σκοπίων ή με την αγγλική συντομογραφία FYROM (Former Yugoslav Republic of Macedonia), η οποία χρησιμοποιείται και από πολλά κράτη και όλους τους διεθνείς οργανισμούς, όπως π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Ηνωμένα Έθνη. Ωστόσο πολλά κράτη την έχουν αναγνωρίσει με το συνταγματικό της όνομα. (<http://el.wikipedia.org>)

Η Μακεδονία κέρδισε την ανεξαρτησία της ειρηνικά από τη Γιουγκοσλαβία το 1991, αλλά η αντίρρηση της Ελλάδας στη χρήση του ονόματος καθυστέρησε τη διεθνή αναγνώριση. Το 1995 οι δύο χώρες συμφώνησαν να ομαλοποιήσουν τις σχέσεις.

Οικονομία της χώρας

Μετά την ανεξαρτησία του Σεπτεμβρίου 1991, η ΠΓΔΜ ήταν η λιγότερο αναπτυγμένη των γιουγκοσλαβικών δημοκρατιών, η οποία παρήγαγε μόλις το 5% της συνολικής ομοσπονδιακής παραγωγής των αγαθών και των υπηρεσιών. Η ΠΓΔΜ έχει μια γεωργική οικονομία που βασίζεται στα σιτάρια, τον καπνό, και το βαμβάκι. Γίνονται εξαγωγές σίδηρου, χαλκού, και μόλυβδου. Η απουσία υποδομών, οι κυρώσεις των Η.Ε. στη συρρικνωμένη Γιουγκοσλαβία, και ο ελληνικός οικονομικός αποκλεισμός για το όνομα και τη σημαία της χώρας εμπόδισε την οικονομική ανάπτυξη έως το 1996. Το ΑΕΠ αυξανόταν στη συνέχεια κάθε έτος μέχρι το 2000. Εντούτοις, η δέσμευση της ηγεσίας για την οικονομική μεταρρύθμιση, την ελευθεροποίηση των συναλλαγών, και την περιφερειακή ολοκλήρωση υπονομεύθηκε από την εθνική αλβανική εξέγερση του 2001. Η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 4.5% λόγω του μειωμένου εμπορίου και της αβεβαιότητας επενδυτών. Η ΠΓΔΜ έχει διατηρήσει τη μακροοικονομική σταθερότητα με το χαμηλό πληθωρισμό, αλλά έχει καθυστερήσει στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων. (www.cia.gov)

2.2.9. ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Η Σλοβενία έχει πληθυσμό 2.009.245 (2007) και έκταση 20,273 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Οι ιστορικοί δεσμοί με τη Δυτική Ευρώπη, η ισχυρή οικονομία και το σταθερό δημοκρατικό πολίτευμα ήταν τα στοιχεία που οδήγησαν στην μετατροπή της Σλοβενίας σε ένα σύγχρονο και ανεξάρτητο κράτος. Η Σλοβενία έγινε από κοινού δεκτή στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του NATO την άνοιξη του 2004.

Οικονομία της χώρας

Η Σλοβενία είναι το πλουσιότερο κράτος της πρώην ανατολικής Ευρώπης. Είναι πλουσιότερη ακόμα και από μερικά κράτη της ΕΕ όπως η Πορτογαλία και η Ελλάδα. Λόγω της γεωγραφικής και πολιτισμικής εγγύτητας με την Δυτική Ευρώπη και ειδικά την Αυστρία, η σύντομη σύγκλιση της Σλοβενίας με την ανεπτυγμένη Δύση θεωρείται βέβαιη. Από την 1 Ιανουαρίου 2007 η Σλοβενία είναι μέλος της Ευρωζώνης.

Με κατά κεφαλήν ΑΕΠ ουσιαστικά μεγαλύτερο από τις άλλες οικονομίες της κεντρικής Ευρώπης, η Σλοβενία είναι ένα πρότυπο οικονομικής επιτυχίας και σταθερότητας για τους γείτονές της από την πρώην Γιουγκοσλαβία. Η χώρα, που προσχώρησε στην ΕΕ τον Μάιο 2004 έχει την άριστη υποδομή, ένα μορφωμένο εργατικό

δυναμικό, και μια άριστη κεντρική θέση. Παρά την οικονομική επιτυχία της, η Σλοβενία αντιμετωπίζει αυξανόμενες προκλήσεις. Ένα μεγάλο μέρος της οικονομίας παραμένει στα κρατικά χέρια και οι ξένες άμεσες επενδύσεις (FDI) στη Σλοβενία είναι από τις χαμηλότερες στην ΕΕ σε κατά κεφαλήν βάση. Αν και οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις εφαρμόστηκαν το 2006, οι φόροι είναι ακόμα σχετικά υψηλοί. Η αγορά εργασίας είναι σχετικά άκαμπτη και οι βιομηχανίες χάνουν τις πωλήσεις από ανταγωνιστικότερες εταιρίες (από την Κίνα, Ινδία, και αλλού). Η τρέχουσα κέντρο-δεξιά κυβέρνηση, που εκλέχτηκε τον Οκτώβριο 2004, έχει δεσμευτεί να επιταχύνει την ιδιωτικοποίηση διάφορων μεγάλων κρατικών εταιριών και ενδιαφέρεται για την αύξηση των ξένων αμέσων επενδύσεων στη Σλοβενία. Τα σχέδια της κυβέρνησης περιλαμβάνουν επίσης τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης, τη βελτίωση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας και την αύξηση της κυβερνητικής αποδοτικότητας.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΧΩΡΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

ΧΩΡΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2007
Ρουμανία	22,276,056
Σερβία	10,150,265
Βουλγαρία	7,385,367
Βοσνία Ερζεγοβίνη	4,552,198
Κροατία	4,496,869
Αλβανία	3,600,523
ΠΓΔΜ	2,055,915
Σλοβενία	2,009,245
Μαυροβούνιο	684,736

Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε τον πληθυσμό των χωρών των Βαλκανίων. Η Ρουμανία είναι χώρα με τον μεγαλύτερο πληθυσμό και το Μαυροβούνιο με τον μικρότερο. Να σημειωθεί ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην τρίτη θέση με 11.169.100 το 2007.

3. ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

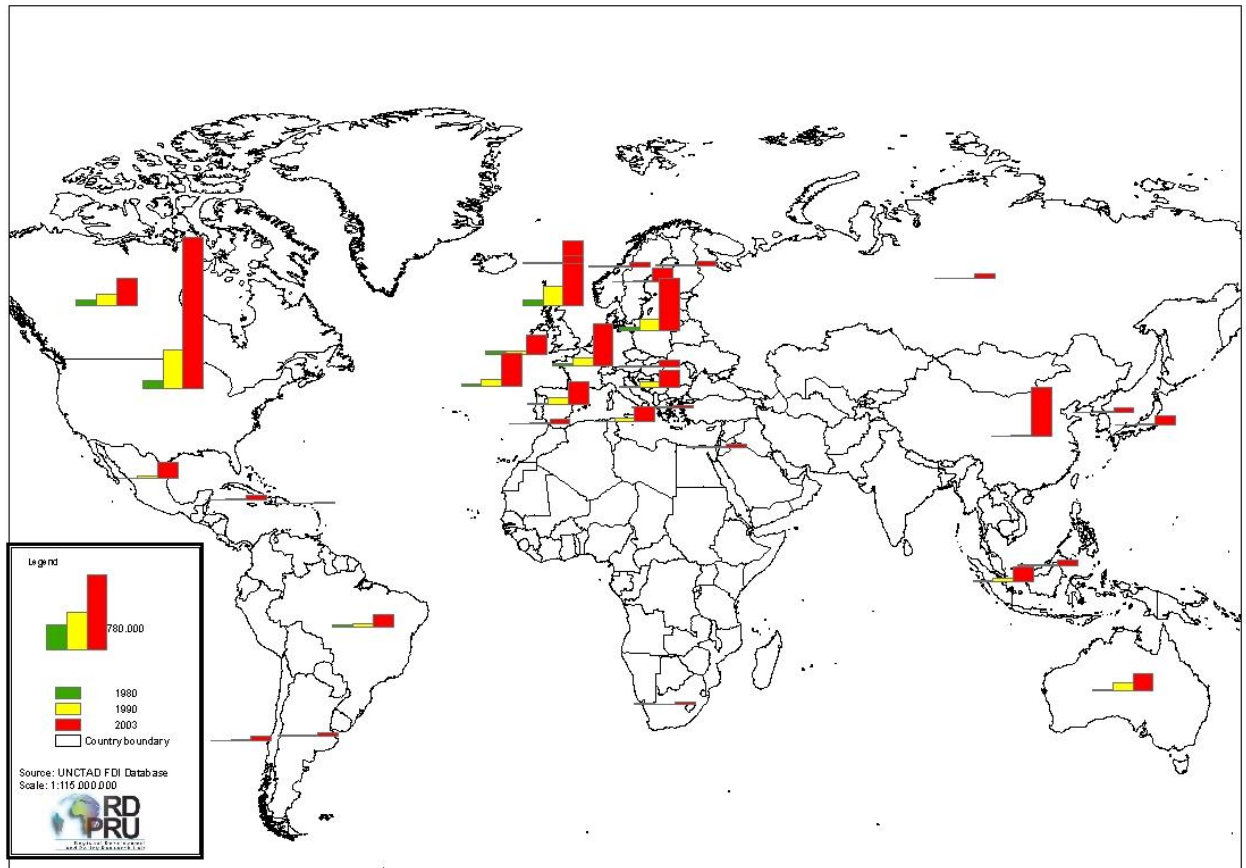
3.1. Γενικά

Είναι γεγονός ότι τις τελευταίες δεκαετίες η παγκοσμιοποίηση έχει επηρεάσει σημαντικά την επιχειρηματική δραστηριότητα και έχει ενδυναμώσει σε μεγάλο βαθμό την αλληλεξάρτηση των οικονομιών των χωρών. Η σημασία της διεθνούς διάστασης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος συνεχώς αυξάνεται και με εξαιρετικά γρήγορους ρυθμούς. Ο αριθμός των χωρών που απελευθερώνουν σταδιακά τις διασυνοριακές ροές προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίων συνεχώς αυξάνεται, με αποτέλεσμα ο εθνικός χαρακτήρας των αγορών να αποδυναμώνεται και να δημιουργούνται παγκόσμιες αγορές. (Γ. Χατζηδημητρίου, 1997, σελ. 125)

Οι πρόσφατες αλλαγές που έχουν συμβεί τα τελευταία χρόνια στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, έχουν προκαλέσει το ενδιαφέρον των ελληνικών εταιρειών ώστε να επενδύσουν σε αυτές. Αυτό το νέο φαινόμενο της ελληνικής επένδυσης εταιριών στο εξωτερικό είναι έκβαση τριών κύριων παραγόντων:

- Το αυξανόμενο Ενδιαφέρον για Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (ΞΑΕ) στην παγκόσμια οικονομία
- Η τάση των ΜΜΕ παγκοσμίως να διεθνοποιηθούν στη δεκαετία του '90 και
- Οι σαρωτικές αλλαγές που εμφανίστηκαν στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που τις παρουσίασαν ως έναν «εύκολο» στόχο για τις ελληνικές επιχειρήσεις κυρίως λόγω της γεωγραφικής εγγύτητας.

ΣΤΟΚ ΕΙΣΡΟΩΝ ΞΑΕ, 1980, 1990, 2003 (εκατ. Δολ.)

ΠΗΓΗ: UNCTAD FDI database

Όπως φαίνεται και στον παραπάνω χάρτη τα τελευταία χρόνια η ροή και το στοκ των ΞΑΕ έχει αυξηθεί σημαντικά. Οι περιοχές στις οποίες εμφανίζεται η αύξηση αυτή είναι η Κεντρική Αμερική, η Ευρώπη και η Κίνα.

Υπάρχουν πολλές διεθνείς εμπορικές επιχειρήσεις που έχουν δημιουργήσει αλυσίδες καταστημάτων και έχουν γίνει γνωστές σε όλο τον κόσμο. Παράδειγμα τέτοιων εταιρειών είναι τα Carrefour στον κλάδο των τροφίμων, Zara στον κλάδο ένδυσης, IKEA στον κλάδο ειδών σπιτιού, McDonalds στην παροχή υπηρεσιών εστίασης και πολλές ακόμα εταιρείες οι οποίες έχουν πολύ ισχυρή παρουσία σε διεθνείς αγορές. Βεβαία σε αυτή τη περίπτωση οι εταιρείες αυτές για να πετύχουν το σκοπό τους είναι αναγκασμένες να διαφοροποιούν τα προϊόντα τους εφαρμόζοντας στρατηγικές εθνικής ανταπόκρισης προκειμένου να προσδώσουν στα προϊόντα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία ανταποκρίνονται καλύτερα στις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες. (Σ. Σκορδίλη, 2004-5, σελ.88)

3.2.Παράγοντες προσέλκυσης Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Προκειμένου να μελετήσουμε τους προσδιοριστικούς παράγοντες των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων θα ήταν χρήσιμο να κάνουμε τη διάκριση ανάμεσα σε δυο είδη ΞΑΕ που εντοπίζονται στη θεωρία.

- Οριζόντιες ΞΑΕ, δηλαδή επενδύσεις που γίνονται σε νέες αγορές, όταν η τοπική παραγωγή θεωρείται περισσότερο αποτελεσματική για τη διείσδυση στην αγορά σε σύγκριση με τις εξαγωγές από τη χώρα προέλευσης.
- Κάθετες ΞΑΕ δηλαδή επενδύσεις που γίνονται με στόχο τη μείωση του διεθνούς κόστους παραγωγής μιας διεθνικής επιχείρησης.

Ως αποτέλεσμα αυτών των διαφορών στα κίνητρα των επιχειρήσεων, ένας αριθμός εξειδικευμένων παραγόντων στη χώρα υποδοχής, όπως το μέγεθος της αγοράς, οι εμπορικοί φραγμοί, τα μεταφορικά κόστη, ενδέχεται να έχουν διαφορετικά αποτελέσματα στις οριζόντιες από ότι στις κάθετες ΞΑΕ. Βέβαια, πιο συνηθισμένες είναι οι κάθετες ΞΑΕ. Ωστόσο πολλοί υποστηρίζουν ότι η πρόσφατη αύξηση των ΞΑΕ στις αναπτυσσόμενες χώρες ήταν κυρίως κάθετες.

Και τα δυο είδη ΞΑΕ επηρεάζονται από τα φαινόμενα της «συγκέντρωσης», την ύπαρξη δηλαδή διαφόρων ομάδων (clusters) συμπληρωματικών επιχειρήσεων σε συγκεκριμένες περιοχές όπου οι υπάρχουσες επιχειρηματικές υποδομές υπηρετούν συγκεκριμένες βιομηχανίες ή η παρουσία άλλων επενδυτών δημιουργεί θετικές εξωτερικές οικονομίες μέσω των επιδράσεων της δικτύωσης ή διασύνδεσης και της ομαδοποίησης όπου οι επενδυτές-ακόλουθοι ακολουθούν μια ηγετική επιχείρηση σε μια συγκεκριμένη χώρα.

Σχεδόν όλες οι εμπειρικές μελέτες βρίσκουν ότι οι σημαντικότεροι προσδιοριστικοί παράγοντες των ΞΑΕ είναι το μέγεθος της αγοράς και η εγγύτητα στη χώρα προέλευσης. Οι ΞΑΕ επηρεάζονται φυσικά και από το ευρύτερο περιβάλλον πολιτικής. Ένα ευνοϊκό περιβάλλον πολιτικής, που προωθεί μια μακροοικονομική σταθερότητα, διασφαλίζει τη λειτουργία των θεσμών, ελαχιστοποιεί τις στρεβλώσεις υποστηρίζει την ανταγωνιστικότητα και ενθαρρύνει τη διεύρυνση του ιδιωτικού τομέα, ασκεί θετικές επιδράσεις στις ΞΑΕ.

Ο χαμηλός βαθμός θεσμικής θωράκισης και η αδύναμη διακυβέρνηση δημιουργούν εμπόδια στις ξένες επενδύσεις. Οι δεξιότητες των εργαζομένων από την άλλη, ασκούν θετική επίδραση στις εισροές ΞΑΕ. Χώρες πλούσιες σε δεξιότητες ελκύουν βιομηχανίες που χρησιμοποιούν εργαζομένους με μεγάλη εξειδίκευση. Επιπλέον, το φαινόμενο της συγκέντρωσης είναι σημαντικός παράγοντας. Η επίδραση της συγκέντρωσης προσεγγίζεται από την ποιότητα των υποδομών, το μέγεθος ανάπτυξης και το απόθεμα ξένου κεφαλαίου

που ήδη υπάρχει σε μια χώρα. (Παναγιώτης Γ. Λιαργκόβας, 2007, σελ.98-102)

3.3.Ποιες είναι οι μέθοδοι επέκτασης των επιχειρήσεων

Οι τρόποι με τους οποίους μια επιχείρηση μπορεί να επεκταθεί είναι δυο:

- α) εσωτερική και
- β) εξωτερική επέκταση.

Η εσωτερική επέκταση αφορά στην πραγματοποίηση άμεσης επένδυσης από την επιχείρηση ενώ η εξωτερική έχει τη μορφή εξαγοράς ή συγχώνευσης κάποιας ήδη υπάρχουσας επιχείρησης.

Εξαγορά: η επιχείρηση αγοραστής αποκτά τον πλήρη έλεγχο της επιχείρησης-στόχου και την εντάσσει στη εταιρική της δομή. Η Εξαγορά μπορεί να είναι **φιλική**, να πραγματοποιείται δηλαδή με τη συναίνεση των δυο εταιρειών ή **εχθρική**, χωρίς τη συγκατάθεση της διοίκησης της επιχείρησης-στόχου αλλά με αγορά εισηγμένων μετοχών της επιχείρησης-στόχου στο χρηματιστήριο.

Συγχώνευση: πρόκειται για την δημιουργία μιας νέας εταιρείας η οποία προκύπτει από την συνένωση δυο εταιρειών. Οι μέθοδοι εξωτερικής επέκτασης εναρμονίζονται καλύτερα με τα χαρακτηριστικά του ασταθούς και ευμετάβλητου επιχειρηματικού περιβάλλοντος και προτιμώνται από τις εταιρείες σε σχέση με την εσωτερική επέκταση τις τελευταίες δεκαετίες. (Σοφία Σκορδίλη, 2004-05, Σελ.7)

4. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

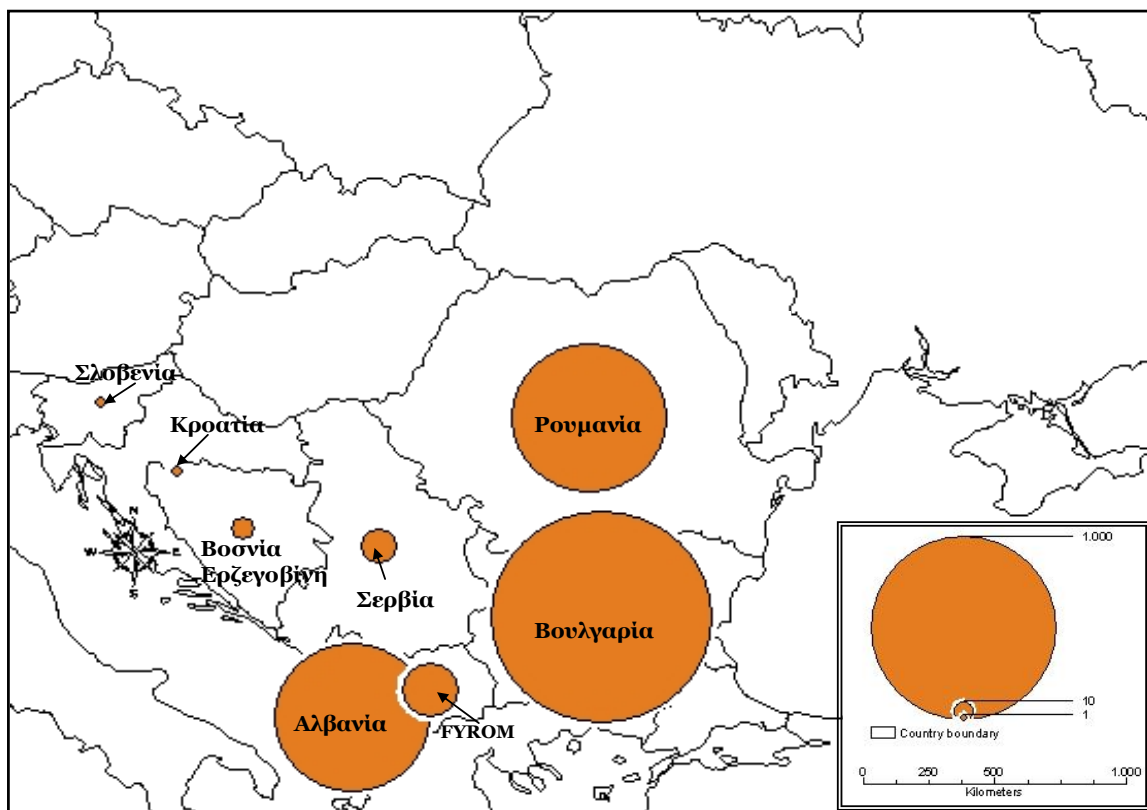
4.1.Γενικά

Στην Ελλάδα το 2005 καταγράφηκαν 27 επενδυτικά σχέδια δημιουργίας νέων παραγωγικών μονάδων εκ του μηδενός έναντι 57

το 2004, 42 το 2003 και 26 το 2002. Με τις 27 ξένες άμεσες επενδύσεις, το 2005 η Ελλάδα βρισκόταν στην 20ή θέση στην ΕΕ των 25. Αντίστροφα, **με χώρα προέλευσης** την Ελλάδα, καταγράφηκαν 38 ξένες άμεσες επενδύσεις σε άλλες χώρες έναντι 43 το 2004, 73 το 2003 και 64 το 2002. Το 2005 η Ελλάδα βρισκόταν στην 14η θέση στην ΕΕ των 25 από άποψη εξαγωγής επενδύσεων. Στο Δείκτη Αποτελεσματικότητας στην Προσέλκυση Ξένων Επενδύσεων η Ελλάδα το 2005 βρισκόταν στην 121η θέση διεθνώς έναντι 118ης το 2004, 119ης το 2003, 119ης το 2002 και 122ης το 2000. Στο Δείκτη Δυναμικότητας για Προσέλκυση Ξένων Επενδύσεων, που δείχνει εν δυνάμει τις προοπτικές να εισρεύσουν μελλοντικά επενδύσεις σε μια χώρα, η Ελλάδα το 2004 βρισκόταν σε υψηλότερη θέση διεθνώς, την 36η έναντι 33ης το 2003. (<http://stocks.pathfinder.gr/news/224562.html>)

Οι ελληνικές ξένες άμεσες επενδύσεις είναι ένα αρκετά πρόσφατο φαινόμενο και αφορά σχεδόν αποκλειστικά την επέκταση των ελληνικών εταιρειών στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη (Central and Eastern European Countries, CEECs, στα ελληνικά ΧΚΑΕ, Χώρες Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης). Οι συνθήκες που δημιουργήθηκαν στις χώρες αυτές μετά την κατάρρευση του κομμουνισμού οδήγησε τις ελληνικές επιχειρήσεις στο να επενδύσουν εκεί. Ειδικά οι ελληνικές ΞΑΕ κατευθύνονται σχεδόν αποκλειστικά στη Βουλγαρία, την Αλβανία και τη Ρουμανία, μεταξύ άλλων λόγων λόγω και της γεωγραφικής εγγύτητάς τους. Επιπλέον, μέσα σε αυτές τις γειτονικές χώρες οι ελληνικές ΞΑΕ κατευθύνονται στα νότια μέρη αυτών των χωρών που είναι πιο γειτονικά στην Ελλάδα. (Petrakos G. and Totev S. (eds.), 2000, pp 463-489)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΘΥΓΑΤΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ (1998)

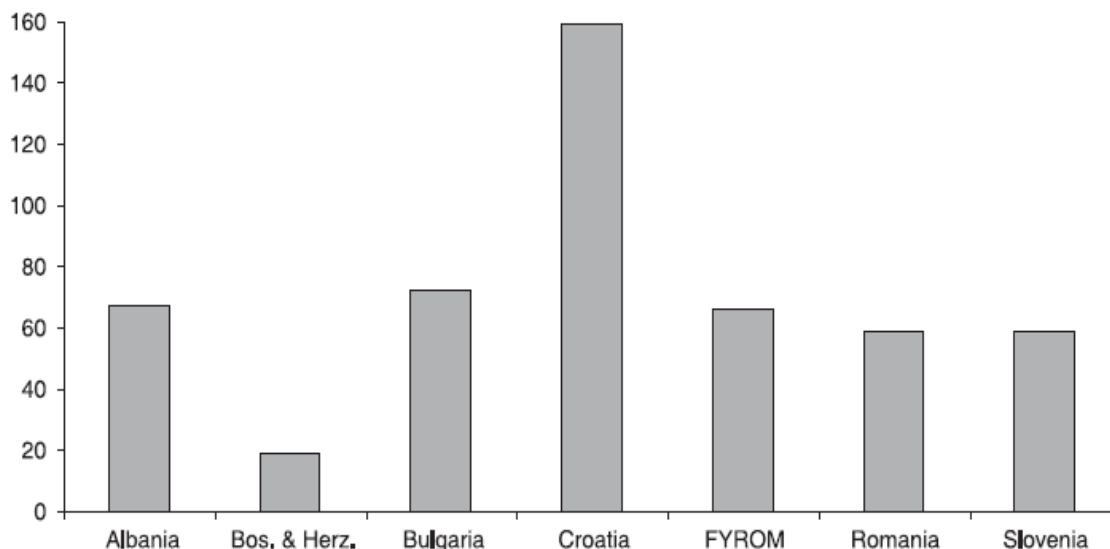

ΠΗΓΗ: *Transborder clusters as a means to enhance competitiveness: the transformation of a quasi cluster in N. Greece to a quasi cluster that embraces Southern Balkans,* Lois Labrianidis, Economic Geographer, Professor Dept of Economics, University of Macedonia

4.2. Η Ελλάδα ως χώρα προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και ως χώρα εξαγωγής επενδύσεων.

Η Δυτική Ευρώπη, ως περιοχή υποδοχής κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό ξένων επενδύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο (τουλάχιστον για την περίοδο 1982-1998). Αυτό οφείλεται κυρίως στο σημαντικό ρόλο χωρών όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία, η Ολλανδία, η Δανία και η Γερμανία. Στην Ελλάδα εισρέει ένα μόνο μικρό ποσοστό του συνόλου των ΞΑΕ σε παγκόσμιο επίπεδο. Όσον αφορά τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης παρατηρείται μια σταθερή αύξηση της εισροής ΞΑΕ κυρίως μετά το 1989.

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΞΑΕ/ΑΕΠ 1981-2001 (σε χιλ. δολ.) ΣΕ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΠΗΓΗ: UNCTAD

Όπως φαίνεται και στο παρακάτω πίνακα οι χώρες της Ευρώπης δέχονταν πολύ περισσότερες ΞΑΕ από ότι της ανατολικής Ασίας και των ΗΠΑ. Όσο για τις περισσότερες χώρες των Βαλκανίων άρχισαν να δέχονται ΞΑΕ μετά το 1990.

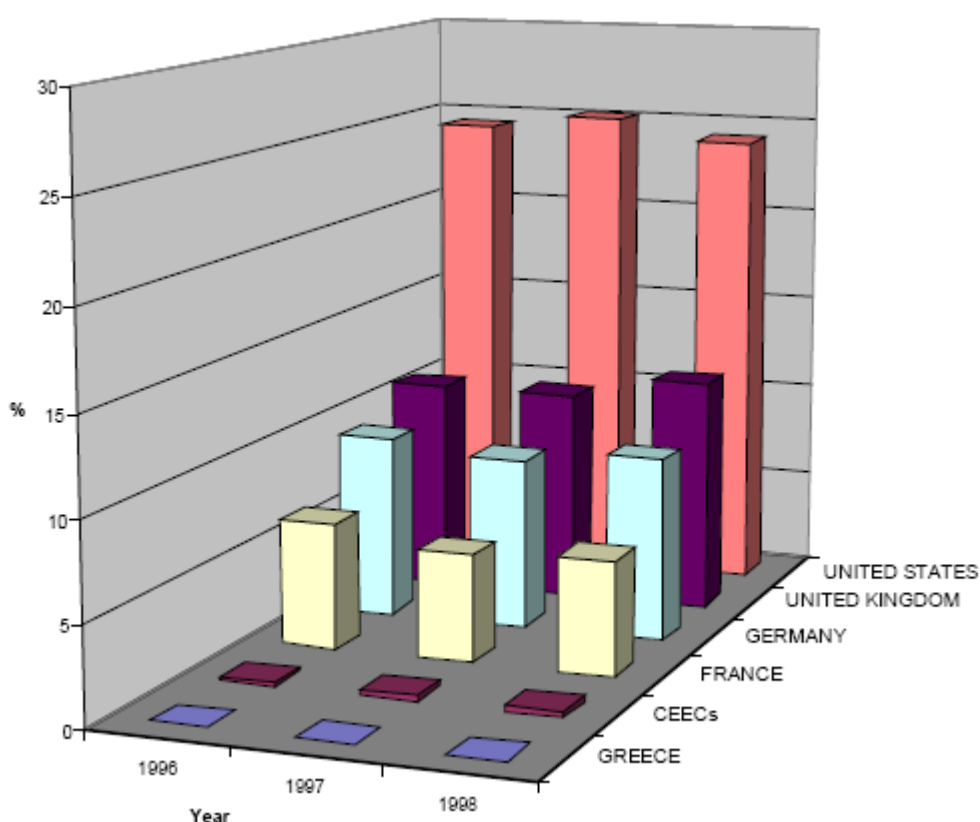
ΕΙΣΡΟΕΣ ΞΑΕ ΑΝΑ ΧΩΡΑ (σε εκατ. δολ.)

ΧΩΡΑ	1980	1985	1990	1992	1994	1995	1998
Ολλανδία		1704	3370	3564	3964	4408	6479
Χονγκ	9519	6	9	2	4	5	1
Κονγκ							1531
Κονγκ	342	645	2351	2731	3285	3559	7
Ελβετία	521	738	1752	2058	2731	4650	7511
Γαλλία	421	606	1537	210	2487	2826	3082
Γερμανία	474	482	1507	1608	1536	1642	2793
Ελλάδα	469	837	1395	1585	1753	1835	2094
Ιταλία	158	336	1018	1102	1073	1148	1862
ΗΠΑ	277	262	816	678	822	928	1209
Σλοβενία					202	328	1055
Ρουμανία	26	35	275	469	241	303	935
Κροατία					36	54	533
Βουλγαρία				11	29	44	152
Αλβανία					37	57	108
ΠΓΔΜ							91

ΠΗΓΗ: UNCTAD (1999)

Στην Ελλάδα εισρέει ένα μικρό ποσοστό των συνολικών ΞΑΕ. Μέχρι το 1987 ήταν 0,7% και από τότε μειώνεται συνεχώς. Από την άλλη μεριά στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης μετά το 1989 παρατηρείται σταθερή άνοδος της εισροής ΞΑΕ.

Η συμμετοχή της Ελλάδας στο παγκόσμιο απόθεμα εκροών ΞΑΕ είναι παντελώς ασήμαντη και φτάνει μόλις το 0,03% κατά τη διάρκεια της περιόδου 1996-1998.

ΠΗΓΗ: United Nations. 1999. World Investment Report, 1999

4.3. Για ποιους λόγους επεκτείνονται στα Βαλκάνια ελληνικές επιχειρήσεις

Σύμφωνα με μελέτη του ΙΟΚ (Ινστιτούτο Οικονομίας Κατασκευών), οι χώρες της Βαλκανικής προσφέρουν για τον κλάδο ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, αφού, πέραν της γειτνίασης, υπάρχει και πολιτισμική συνάφεια. Επιπρόσθετα οι χώρες των Βαλκανίων με προοπτική ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) εμφανίζουν μεγάλες ανάγκες σε υποδομές, οι οποίες χρηματοδοτούνται ήδη από την ΕΕ και διεθνή

πιστωτικά ιδρύματα και οργανισμούς, παρέχοντας μεγαλύτερη ασφάλεια στον εκάστοτε ανάδοχο των έργων. Παράλληλα, στις ελληνικές τεχνικές εταιρείες δίνεται η ευκαιρία να προωθήσουν τη διοίκηση και διαχείριση των έργων (project management) στις χώρες αυτές, αφού τέτοιου τύπου οργάνωση απουσιάζει. (Το ΒΗΜΑ, 04/09/2005, Σελ.:D07)

Η διεθνής επέκταση μιας επιχείρησης εντάσσεται στα πλαίσια του μακροχρόνιου στρατηγικού σχεδιασμού της και αποσκοπεί στην επίτευξη κάποιων συγκεκριμένων στρατηγικών στόχων. Συνήθως ο τελικός στόχος κάθε επιχείρησης είναι η διατήρηση και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της και **σαφώς** η αύξηση των κερδών της. Για αυτούς λοιπόν τους λόγους κάποιες ελληνικές επιχειρήσεις διεθνοποιήθηκαν.

Πιο συγκεκριμένα:

Ο κορεσμός της εγχώριας αγοράς, η δυνατότητα κόστους παραγωγής κυρίως μέσω της μείωσης του κόστους εργασίας, που είναι σημαντικό για τις επιχειρήσεις έντασης εργασίας (π.χ. ενδύματα), η εντατικοποίηση του ανταγωνισμού στην ελληνική αγορά, η δυνατότητα εκμετάλλευσης πρώτων υλών με στόχο είτε την παραγωγή προϊόντων εκεί είτε για την εισαγωγή τους στην Ελλάδα, η στρατηγική θέση της χώρας, η αποφυγή δασμολογικών εμποδίων και περιορισμών στις εξαγωγές, η εκμετάλλευση των δεσμών των βαλκανικών χωρών και τέλος το γεγονός ότι είναι σχετικά εύκολες και αδιαμόρφωτες αγορές οδήγησαν ελληνικές επιχειρήσεις να δραστηριοποιηθούν ενεργά διεθνώς και κυρίως στα Βαλκάνια. (Γ. Χατζηδημητρίου, 1997, σελ. 126)

5. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

5.1. Εισαγωγικά

Πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπως η Ελλάδα είναι εξαιρετικά δύσκολο να βρεθούν τα ακριβή στοιχεία σχετικά με τις εισροές και εκροές ΞΑΕ. Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι ερευνητές που έχουν πραγματοποιήσει κάποια έρευνα είναι η έλλειψη συστηματικών στοιχείων που συλλέγονται από τις επίσημες αντιπροσωπείες σχετικά με τις ΞΑΕ στα Βαλκάνια. Αυτή η έλλειψη είναι ιδιαίτερα έντονη για την ελληνική περίπτωση όπου η δραστηριότητα επένδυσης γίνεται σχετικά με μικρά σχέδια επένδυσης. Σε πολλές περιπτώσεις τα στοιχεία είναι ιδιαίτερα προβληματικά. Ο στόχος ήταν η ανάλυση του

φαινομένου ανάπτυξης των ελληνικών άμεσων επενδύσεων στα Βαλκάνια αλλά λόγω του προαναφερθέντος προβλήματος έχουν χρησιμοποιηθεί τα υπάρχοντα στοιχεία και από διαφορετικές χρονολογίες για κάθε χώρα.

Σύμφωνα με στοιχεία της EBRD (European Bank for Reconstruction and Development) οι κύριοι αποδέκτες των άμεσων ξένων επενδύσεων σε χώρες ΝΑ Ευρώπης το 2006 ήταν, κατά σειρά μεγέθους, η Ρουμανία με 8,6 δισ. Δολ., η Σερβία/Μαυροβούνιο με 3,5 δισ. Δολ., η Βουλγαρία με 3 δισ. Δολ., η Βοσνία/Ερζεγοβίνη με 570 εκατ. Δολ., στην προτελευταία θέση η πΓΔΜ με 359 εκατ. Δολ. και στην τελευταία θέση η Αλβανία με 350 εκατ. Δολ.

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ (2000-2006) (σε εκατ. Δολ.)

ΧΩΡΕΣ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	1.051	1.154	1.080	2.156	6.368	6.587	8.652
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	998	803	876	2.070	2.777	2.298	3.000
ΚΡΟΑΤΙΑ	1.079	1.179	586	1.932	871	1.509	-
ΣΕΡΒΙΑ/ΜΑΥΡΟΒ.	25	165	475	1.360	966	1.481	3.500
ΒΟΣΝΙΑ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	150	130	266	382	490	300	570
ΑΛΒΑΝΙΑ	143	204	135	178	332	265	350
ΠΓΔΜ	175	441	78	96	156	97	359
ΣΥΝΟΛΟ	5.621	6.077	5.498	10.177	13.964	14.542	16.431

ΠΗΓΗ: EBRD, Transition Report (2006)

Όπως βλέπουμε στον παραπάνω πίνακα από το 2002 η Ρουμανία είναι η χώρα των Βαλκανίων που έχει δεχθεί τις περισσότερες εισροές επενδύσεων. Ακολουθούν η Βουλγαρία και η Κροατία σε σημαντικό βαθμό.

Όσο για τις ελληνικές επενδύσεις στα βαλκάνια γίνονται στους τομείς των τηλεπικοινωνιών, των τραπεζών, του πετρελαίου, των κατασκευών και των εμπορικών επιχειρήσεων. Οι σημαντικότερες ελληνικές εταιρείες, ο όγκος των επενδύσεων και οι χώρες στις οποίες δραστηριοποιούνται από το 1990 φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ 1990-2003

Τομείς	Όγκος σε €	Χώρα
Τηλεπικοινωνίες (ΟΤΕ, Panafon, Germanos)	2.5 δις	Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Ρουμανία, Σερβία
Τράπεζες(Εθνική, Alpha Bank, Eurobank)	650 εκ.	Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Ρουμανία, Σερβία
Ελληνικά Πετρέλαια	200 εκ.	Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ
3Ε Coca Cola	115 εκ.	Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Ρουμανία, Σερβία, Κροατία, Σλοβενία
Κατασκευαστικές (Βιοχάλκο, Τιτάν, Μυτηλιναίου)	3.6 δις	Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Κροατία, Ρουμανία, Σερβία

ΠΗΓΗ: Jens Bastian , "Knowing your way in the Balkans': Greek foreign direct investment in Southeast Europe', Southeast European and Black Sea Studies

5.2. Τα Πλεονεκτήματα της περιοχής των Βαλκανίων

Αν και στην περιοχή των Βαλκανίων υπάρχουν ακόμα προβλήματα στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα, το παράδειγμα της Ελλάδας απέδειξε ότι ακόμα και τα δισεπίλεπτα προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν από τη στιγμή που μπορούν να εκμεταλλευτούν τα πλεονεκτήματα μιας περιοχής και όταν οι εγχώριες και διεθνείς πολιτικές χαρακτηρίζονται από συνέχεια και συνέπεια. Πράγματι τα βαλκάνια σήμερα είναι η πιο προβληματική και φτωχή περιοχή της Ευρώπης. Παρόλα αυτά η περιοχή διαθέτει πλεονεκτήματα τα οποία αν αξιοποιηθούν με το σωστό τρόπο μπορούν να δημιουργήσουν ευκαιρίες και να αλλάξουν την εικόνα και τις προοπτικές των Βαλκανίων. Τα σημαντικότερα αυτών των πλεονεκτημάτων είναι:

- i. Ο σημαντικότερος θετικός παράγοντας που χαρακτηρίζει την περιοχή των Βαλκανίων είναι το χαμηλό κόστος παραγωγής, το οποίο είναι και το χαμηλότερο της Ευρώπης. Το χαμηλό κόστος παραγωγής οφείλεται στο χαμηλό κόστος εργασίας αλλά και γης και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες έλξης για διεθνείς επενδύσεις και για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται διεθνώς.
- ii. Παρά τους χαμηλούς δείκτες επιπέδου ευημερίας, οι βαλκανικές χώρες έχουν αναπτύξει ένα αξιόλογο εκπαιδευτικό σύστημα κι ένα καταρτισμένο εργατικό δυναμικό. Υπάρχει έτσι ένα δυναμικό πλεονέκτημα που δίνει στις χώρες αυτές η ποιότητα των ανθρωπίνων πόρων σε συνδυασμό με το χαμηλό κόστος εργασίας.

- iii. Ένα επιπλέον θετικό στοιχείο της περιοχής είναι οι παραδοσιακές σχέσεις με την Εγγύς ανατολή. Σε μελλοντικό επίπεδο, και ενώ πολλές από τις χώρες των Βαλκανίων θα έχουν ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση όπως ήδη έχει συμβεί με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, θα δημιουργηθούν σοβαρές ευκαιρίες για οικονομικές σχέσεις με τη Μικρά Ασία και τα βαλκάνια θα κατέχουν προνομιακή θέση.
- iv. Η παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην περιοχή είναι ένα πολύ δυνατό χαρτί για τις χώρες των Βαλκανίων. Αποτελεί ένα ελπιδοφόρο παράγοντα ο οποίος φαίνεται να κατανοεί τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της περιοχής και προωθεί σημαντικά οικονομικά και αναπτυξιακά προγράμματα συνοδευμένα από σημαντικές χρηματοδοτήσεις.
- v. Αρκετά ουσιώδες χαρακτηριστικό το οποίο συχνά παραλείπεται επειδή θεωρείται αυτονόητο είναι οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν στην Βαλκανική χερσόνησο. Το ήπιο μεσογειακό κλίμα και οι παραθαλάσσιες περιοχές που ευνοούν τις μεταφορές και την ανάπτυξη τουρισμού είναι ένας επίσης προσελκιστικός παράγοντας.
- vi. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι ο βαλκανικός χώρος διαθέτει πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά με ενδιαφέροντα μνημεία από την ρωμαϊκή και την βυζαντινή περίοδο. Ένας ακόμα παράγοντας ο οποίος μπορεί να προσελκύσει το ενδιαφέρον των τουριστών και να αναδείξει την πλούσια και πολύπλευρη φυσιογνωμία του βαλκανικού χώρου.
- vii. Επιπλέον, οι βαλκανικές χώρες μεταξύ τους έχουν πολλά κοινά στοιχεία τα οποία είναι κυρίως πολιτισμικά χαρακτηριστικά όπως η γλώσσα, η θρησκεία, οι χοροί, οι παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα, ο τρόπος διασκέδασης. Το κοινό παρελθόν των χωρών αυτών διευκολύνουν την μεταξύ τους επικοινωνία και τις οικονομικές σχέσεις.
- viii. Η Ελλάδα είναι μια χώρα που συμμετέχει σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς (ΕΕ, ΔΕ, ΟΟΣΑ, ΝΑΤΟ). Γεγονός που δηλώνει ότι η χώρα μας διαδραματίζει σοβαρό και εποικοδομητικό ρόλο στην Ευρωπαϊκή σκηνή. Οι χώρες των Βαλκανίων θα πρέπει να εκμεταλλευτούν την δυναμική αυτή θέση της Ελλάδας μέσω οικονομικών και άλλων συνεργασιών.
- ix. Κλείνοντας, και με βάση οσα προηγήθηκαν είμαστε σε θέση να διαπιστώσουμε ότι οι λαοί των Βαλκανίων έχουν ένα κοινό όραμα και έναν στόχο. Την ένταξη τους στη Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία θα ανοίξει μια νέα σελίδα για τις χώρες αυτές. Αυτή τη στιγμή η ένταξη αυτή αποτελεί στρατηγική επιδίωξη σχεδόν όλων των κυβερνήσεων των Βαλκανικών Χωρών ώστε να τις εισάγει σε ένα νέο

κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον και να λειτουργήσει καταλυτικά στην αντιμετώπιση εθνικών διαφορών που προέρχονται από το παρελθόν.

Συμπερασματικά τα Βαλκάνια σήμερα δεν περιλαμβάνουν μόνο προβλήματα, εμπόδια και κινδύνους αλλά και ευκαιρίες και θετικούς παράγοντες οι οποίοι μπορούν να αξιοποιηθούν κατάλληλα. (Πετράκος, Γ., 2000, σελ.468-471)

Περίπτωση Μελέτης 1 3E COLA COLA

Μια περίπτωση ελληνικής επιχείρησης –ίσως από τις σημαντικότερες- που δραστηριοποιήθηκε στα Βαλκάνια είναι αυτή της Coca-Cola Τρία Έψιλον. Η Coca-Cola Τρία Έψιλον (CCHBC) είναι μία από τις μεγαλύτερες εταιρίες εμφιάλωσης μη αλκοολούχων αναψυκτικών στην Ευρώπη, που δραστηριοποιείται σε 28 χώρες και έχει καταναλωτικό κοινό μεγαλύτερο των 550 εκατομμυρίων. Η εταιρεία ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 2000 μετά τη συγχώνευση της Ελληνικής Εταιρείας Εμφιαλώσεως Α.Ε., με έδρα την Αθήνα, και της Coca-Cola Beverages plc (CCB).

Η παραγωγή της Coca-Cola ξεκίνησε στην Ελλάδα το 1969, με τη λειτουργία του πρώτου εργοστασίου εμφιάλωσης στην Αθήνα. Δυο χρόνια αργότερα άρχισε η λειτουργία του εργοστασίου στη Θεσσαλονίκη (1971) και το 1974 στην Πάτρα. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, η εταιρεία συνέχισε να αναπτύσσεται στην υπόλοιπη Ελλάδα. Το 1991, η Τρία Έψιλον εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αθηνών, ενώ το 1996, επέκτεινε τις δραστηριότητες της εκτός των ελληνικών συνόρων σε χώρες όπως η Αρμενία, η Νιγηρία και ορισμένες περιοχές της Ρωσίας. Στη συνέχεια, το 1997, Τρία Έψιλον συγχωνεύτηκε με την εταιρεία Molino Beverages η οποία δραστηριοποιείται στη Βόρειο Ιρλανδία, τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας, τη Μολδαβία και σε περιοχές της Ρουμανίας και της Ρωσίας. Το 2000, ολοκληρώθηκε η συγχώνευση της Τρία Έψιλον με την Coca-Cola Beverages Plc και η εταιρεία μετονομάστηκε σε Coca-Cola Ελληνική Εταιρία Εμφιαλώσεως ΑΕ. Την ίδια χρονιά, η Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος εξαγόρασε την Κρητική Εταιρία Εμφιαλώσεως (με έδρα το Ηράκλειο Κρήτης) και το 2003 την Τσακίρης ΑΒΕΕ η οποία είναι η πρώτη ελληνική εταιρία παραγωγής chips και η δεύτερη μεγαλύτερη εταιρία snacks πατάτας στην ελληνική αγορά. Σήμερα, η Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος παράγει, διανέμει και εμπορεύεται προϊόντα της The Coca-Cola Company σε όλη την Ελλάδα. Η ποικιλία των προϊόντων της περιλαμβάνει επίσης την Amita, η οποία εξάγεται στις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, την Ευρώπη και τα Βαλκάνια, το φυσικό και ανθρακούχο φυσικό μεταλλικό νερό ΑΥΡΑ το οποίο διατίθεται σε

ευρωπαϊκές αγορές, το φυσικό επιτραπέζιο νερό Λύττος, το ψύκτη νερού Waterblue, το Dorna, τα Tuborg Mixers, και τους χυμούς Frulite.

Με γεωγραφική κάλυψη που εκτείνεται από την Ιρλανδία μέχρι το ανατολικότερο άκρο της Δημοκρατίας της Ρωσίας, και από την Εσθονία έως τη Νιγηρία, η Coca-Cola Τρία Έψιλον στοχεύει στην πλήρη κάλυψη των αναγκών και των τοπικών προτιμήσεων των καταναλωτών στις αγορές όπου δραστηριοποιείται.

Η εταιρεία έχει συνολικά 41.000 εργαζομένους. Οι βαλκανικές χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται είναι η Βοσνία Ερζεγοβίνη, η Βουλγαρία, η Κροατία, η ΠΓΔΜ, η Ρουμανία, η Σερβία, το Μαυροβούνιο και η Σλοβενία.

Βοσνία – Ερζεγοβίνη: Η Coca-Cola παρήχθη για πρώτη φορά στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη το 1968 και μετά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, επανεισήχθη στην αγορά της Βοσνίας στα τέλη του 1996. Προϊόντα (ανθρακούχα ποτά) της εταιρείας όπως η Coca-Cola, η Fanta και η Sprite κατέχουν την πρώτη θέση στις αντίστοιχες αγορές προϊόντων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. Η τοπική παραγωγή των προϊόντων Coca-Cola ξεκίνησε το 1998. Η παραγωγή και η πώληση των προϊόντων γίνεται στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη από την Coca-Cola Τρία Έψιλον Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, η οποία χρησιμοποιεί 4 κέντρα για τη διανομή των προϊόντων της.

Βουλγαρία: Η Βουλγαρία ήταν η πρώτη χώρα του πρώην ανατολικού μπλοκ που παρήγε από το 1965 προϊόντα της Coca-Cola, μετά από την υπογραφή τριετούς σύμβασης μεταξύ των εταιρειών The Coca-Cola Company και TEXIM Cooperative Sofia. Το Νοέμβριο του 1991, η Ελληνική Εταιρεία Εμφιαλώσεως υπέγραψε συμφωνία με την Κεντρική Ένωση Συνεταιρισμών με σκοπό τη δημιουργία κοινοπραξίας για την παραγωγή και διανομή των προϊόντων της Coca-Cola στη Βουλγαρία. Η Coca-Cola εισήγαγε τη Sprite στη Βουλγαρία το 1992, ακολούθησαν η Fanta Orange το 1993, η Fanta Lemon και το Kinley tonic water το 1994, και το Kinley club soda το 1996. Τον Ιούνιο του 2004, η Coca-Cola εισήγαγε, σε συνεργασία με τη Nestlé, το κρύο τσάι Nestea Lemon και Nestea Peach, σε γυάλινα και πλαστικά μπουκάλια. Σήμερα, τα προϊόντα της Coca-Cola παράγονται και πωλούνται στη χώρα από την Coca-Cola HBC Βουλγαρίας AD. Με έδρα την περιοχή Κόστινμπρόντ της Σόφιας, η Coca-Cola HBC Βουλγαρίας έχει τέσσερα εργοστάσια εμφιάλωσης στη Σόφια, το Κόστινμπρόντ, το Πλόβντιβ και το Ταργκόβιστε και διαθέτει δέκα κέντρα πώλησης και διανομής σε όλη τη χώρα. Το 2007 η Coca-Cola συμπληρώνει 42 χρόνια παρουσίας στη Βουλγαρική αγορά.

Κροατία: Η Coca-Cola παράγεται στην Κροατία από το 1968. Αρχικά, η εμφιάλωση πραγματοποιούνταν από την εταιρεία SOUR Slovin στο Ζάγκρεμπ. Το 1992, η εταιρεία εμφιάλωσης ιδιωτικοποιήθηκε και ιδρύθηκε κοινοπραξία με την The Coca-Cola Company. Με την ίδρυσή της το 1998, η Coca-Cola Adria d.o.o. ξεκίνησε την προώθηση των προϊόντων της εταιρείας σε τοπικό επίπεδο. Σήμερα, τα προϊόντα της Coca-Cola παράγονται και διατίθενται στη χώρα από την Coca-Cola Beverages Hrvatska d.d. (Coca-Cola Beverages Κροατίας), ιδιοκτησία της Coca-Cola Τρία Έψιλον. Η Coca-Cola Beverages Κροατίας, που έχει έδρα το Ζάγκρεμπ, έχει στην κατοχή της και λειτουργεί δύο εργοστάσια εμφιάλωσης, στο Ζάγκρεμπ και στο Σόλιν, ένα εργοστάσιο εμφιάλωσης φυσικού νερού πηγής στο Γκοτάλοβεκ και έξι κέντρα πωλήσεων και διανομής σε όλη τη χώρα.

ΠΓΔΜ: Η Coca-Cola εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην ΠΓΔΜ το 1969. Η Pivara Skorje, μια τοπική εμφιαλώτρια εταιρεία, ξεκίνησε την παραγωγή της Coca-Cola το 1991. Ένα χρόνο αργότερα ξεκίνησε η διάθεση της Fanta Orange στην αγορά. Η Pivara Skorje, που εδρεύει στα Σκόπια, ήταν η μοναδική εμφιαλώτρια εταιρεία της Coca-Cola το 1993. Νέα προϊόντα και καινοτόμες συσκευασίες της Coca-Cola εισάγονται συνεχώς στην αγορά της ΠΓΔΜ. Το 1995, λανσαρίστηκε η Sprite και ακολούθησαν και άλλα προϊόντα. Η Pivara Skorje, σήμερα ανήκει στην Coca-Cola Τρία Έψιλον, κατέχει και λειτουργεί ένα εργοστάσιο εμφιάλωσης στα Σκόπια και διαθέτει 12 κέντρα πωλήσεων και διανομής στην πρωτεύουσα και σε άλλες πόλεις της χώρας.

Ρουμανία: Η Coca-Cola παρασκευάστηκε για πρώτη φορά στη Ρουμανία το 1991 και το 1993 ακολούθησε η Fanta. Από τότε παρουσιάστηκαν στην αγορά της Ρουμανίας νέα προϊόντα και πρωτοποριακές συσκευασίες. Το 2002, η Coca-Cola Τρία Έψιλον και η The Coca-Cola Company απέκτησαν το φυσικό ανθρακούχο μεταλλικό νερό Dorna. Οι εγκαταστάσεις παραγωγής του Dorna έχουν ενσωματωθεί στο σύστημα της Coca-Cola. Σήμερα, τα προϊόντα της Coca-Cola παράγονται και πωλούνται στη χώρα από την Coca-Cola Τρία Έψιλον Ρουμανίας, που εδρεύει στο Βουκουρέστι. Η Coca-Cola Τρία Έψιλον Ρουμανίας κατέχει και λειτουργεί 6 εργοστάσια εμφιάλωσης.

Σερβία και Μαυροβούνιο: Το 1967 η κρατική εταιρία παραγωγής ποτών Slovin έλαβε άδεια παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων της Coca-Cola στη Σερβία και το Μαυροβούνιο. Το νέο εργοστάσιο εμφιάλωσης της Coca-Cola ιδρύθηκε στο Ζέμουμ, στα περίχωρα του Βελιγραδίου, και ξεκίνησε την παραγωγή το 1968. Η Slovin απέκτησε το 1970 επίσημη άδεια εμφιάλωσης των προϊόντων Schweppes, που παράγονταν, όπως και τα τοπικά προϊόντα, στο

αρχικό εργοστάσιο της Slovin στο Ζέμουμ. Το 1989 η Slovin συγχώνευσε και τα δύο εμφιαλωτήρια, συγκροτώντας την IBP Beograd AD (IBP), η οποία ιδιωτικοποιήθηκε τέσσερα χρόνια αργότερα. Το 1997, η πλειοψηφία των μετοχών της IBP εξαγοράστηκε από την Balkaninvest Services Ltd., θυγατρική του Ομίλου της Ελληνικής Εταιρείας Εμφιαλώσεως. Η εξαγορά αυτή αποτέλεσε μία από τις μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις στη Σερβία και το Μαυροβούνιο. Κατά τη διάρκεια του 1999 και του 2000, οι δραστηριότητες της Coca-Cola τέθηκαν σε κίνδυνο όπως άλλωστε και οι υπόλοιπες επιχειρηματικές δραστηριότητες στην περιοχή λόγω της πολεμικής σύρραξης στα Βαλκάνια, των βομβαρδισμών του ΝΑΤΟ για δύομισι μήνες, τις κυρώσεις, καθώς και το συνεχές δυσμενές κλίμα για την επιχειρηματική δραστηριότητα της περιοχής. Ωστόσο, η παραγωγή συνέχισε να αναπτύσσεται σταθερά. Τα προϊόντα της Coca-Cola παράγονται και πωλούνται στη Σερβία και το Μαυροβούνιο από την IBP Βελιγραδίου AD (IBP) και την IBP Μαυροβουνίου, θυγατρικές εταιρίες της Coca-Cola Τρία Έψιλον. Η IBP, η οποία εδρεύει στο Ζέμουμ, λειτουργεί ένα ιδιόκτητο εργοστάσιο εμφιαλώσεως στο Βελιγράδι, καθώς και πέντε κέντρα πωλήσεων και διανομής προϊόντων σε όλη τη χώρα.

Σλοβενία: Η Coca-Cola παράχθηκε στη Σλοβενία για πρώτη φορά το 1968. Σήμερα, τα προϊόντα της Coca-Cola διατίθενται στη Σλοβενία από την Coca-Cola Beverages Slovenija d.o.o, η οποία έχει αναθέσει σε μια ανεξάρτητη εταιρεία εμφιάλωσης, τη Vino Brezice, την παραγωγή των προϊόντων της Coca-Cola στο εργοστάσιο της στην Brezice. Η Coca-Cola HBC Σλοβενίας με έδρα το Ζάλεκ λειτουργεί μια ιδιόκτητη κεντρική αποθήκη, και για να διασφαλίσει την αποτελεσματική και πλήρη κάλυψη της αγοράς, έχει συνάψει συμβόλαια με πολλά ανεξάρτητα κέντρα διανομής σε όλη τη Σλοβενία.

(<http://www.coca-colahbc.com/index.php?&lng=gr>)

5.3.Τεχνική και Κοινωνική υποδομή στα Βαλκάνια

Θα ήταν ενδιαφέρον να μελετήσουμε τα βασικά δίκτυα υποδομών στα Βαλκάνια. Είναι πράγματι αξιοπερίεργο τουλάχιστον για τις νεότερες γενιές να φανταστούν ότι οι αυτοκινητόδρομοι το 1996 στις χώρες των Βαλκανίων είναι σχεδόν ανύπαρκτοι. Από τις χώρες των Βαλκανίων μονό η Ελλάδα και λιγότερο η ΠΓΔΜ και η Ρουμανία διαθέτουν αυτοκινητοδρόμους. Όλες οι χώρες της κεντρικής Ευρώπης (για το 1996 πάντα) διαθέτουν περισσότερα από 200 χλμ. η καθεμία

οσα δηλαδή διαθέτουν όλα τα βαλκάνια μαζί, εξαιρούμενης της Ελλάδας. Στον τομέα του οδικού δικτύου οι συγκρίσεις των παραμέτρων των Βαλκανίων με την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συντριπτικές. Το ποσοστό των αυτοκινητοδρόμων στις Βαλκανικές χώρες είναι πολύ μικρό. Το ασφαλτοστρωμένο δίκτυο για τις χώρες αυτές φτάνει σχεδόν τα 60%.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο για τις χρονολογίες 1995-1997 παρουσιάζει τις αντίστοιχες αναλογίες με το οδικό. Η πυκνότητα του δικτύου στις Βαλκανικές χώρες είναι υποδιπλάσια της πυκνότητας των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης, ενώ η είσοδος της Ελλάδας στους υπολογισμούς επιδεινώνει ακόμη περισσότερο την κατάσταση και την σχετική αναλογία καθώς έχει το αραιότερο δίκτυο από όλες τις υπό εξέταση χώρες.

Τα αεροδρόμια στις βαλκανικές χώρες είναι ισοκατανεμημένα. Αν εξεταστούν τα αεροδρόμια με επιστρωμένα δάπεδα, το πυκνότερο δίκτυο έχει η Κροατία και το αραιότερο η Ρουμανία. Ο ρόλος της Ελλάδας στην περίπτωση αυτή είναι καθοριστικός διότι δίνει στο μέσο όρο των Βαλκανίων μια πρωτοπορία. Η σχετική ανάπτυξη των αερολιμένων στα Βαλκάνια οφείλεται στο γεγονός του ότι το χερσαίο ανάγλυφο του εδάφους σε όλη την περιοχή των Βαλκανίων δεν ευνοεί τις χερσαίες μεταφορές. Και στην περίπτωση των αεροδρομίων οι αναλογίες των χωρών των Βαλκανίων δεν αγγίζουν καν το 10% της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό μπορούμε να πούμε ότι οφείλεται στο γεγονός ότι χώρες όπως η Γερμανία, η Γαλλία και η Μεγάλη Βρετανία έχουν μεγάλο αριθμό μικρών ανεπίστρωτων αεροδρομίων τα οποία βέβαια χρησιμοποιούνται για σκοπούς της γενικής αεροπορίας.

Όπως φαίνεται οι Βαλκανικές χώρες παρουσιάζουν μια υστέρηση ως προς τα χερσαία δίκτυα και την αεροπορική υποδομή. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι στα βαλκάνια είναι πιο πυκνός ο σιδηρόδρομος από το οδικό δίκτυο γεγονός που πηγάζει από την προτίμηση των καθεστώτων κεντρικού σχεδιασμού σε μορφές μέσων μαζικής μεταφοράς όπως ο σιδηρόδρομος και την σχετική υποβάθμιση του οδικού δικτύου.

Όσο για τις τηλεπικοινωνίες την πληροφορική και τα ΜΜΕ τα Βαλκάνια είναι μια περιοχή που υστερεί ιδιαίτερα έναντι των υπολοίπων περιοχών της Ευρώπης. Το ζήτημα δεν αφορά τόσο την κινητή τηλεφωνία αλλά την σταθερή τηλεφωνία που αποτελεί τον τηλεπικοινωνιακό κορμό μιας χώρας. Η υστέρηση πάντως των Βαλκανίων στο τομέα των τηλεπικοινωνιών δεν παύει να καθιστά την περιοχή ένα αρκετά σημαντικό πεδίο διεθνούς ανταγωνισμού σε επίπεδο επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων αλλά και για το ποιος θα αποτελέσει τον κύριο τηλεπικοινωνιακό κόμβο

της περιοχής καθυστέρηση αυτή οφείλεται μάλλον στην καθυστέρηση των χωρών αυτών τις περασμένες δεκαετίες στο ζήτημα της υιοθέτησης της ψηφιακής τεχνολογίας για ζητήματα καθημερινών εφαρμογών. Σε αυτή τη περίπτωση όπως θα δούμε και στη συνέχεια η διείσδυση του ΟΤΕ στις χώρες των Βαλκανίων είναι πολύ δυναμική.

Τέλος όσον αφορά στην παιδεία, την υγεία, και την επιστημονική και τεχνολογική υποδομή στον Βαλκανικό χώρο, τα Βαλκάνια υστερούν έναντι των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και της Κεντρικής Ευρώπης. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει πρόβλημα εκσυγχρονισμού και αναδιάρθρωσης καθώς και στην προσπάθεια δημιουργίας ενός περισσότερο καινοτομικού περιβάλλοντος.

Σε αντίθεση με τους τομείς των τεχνικών υποδομών όπου σημειώνεται μια υπανάπτυξη, στον τομέα των κοινωνικών υποδομών η κατάσταση είναι ευνοϊκότερη για τις Βαλκανικές χώρες. Ακόμα, στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας χρειάζεται σημαντική προσπάθεια από τα βαλκάνια για να φτάσουν τα επίπεδα των χωρών της ευρωπαϊκής Ένωσης. (Γ. Πετράκος, 2000, σελ.312-331)

Περίπτωση Μελέτης 2

ΟΤΕ

Το κύριο αντικείμενο των δραστηριοτήτων του ΟΤΕ, πάνω στο οποίο διαμορφώθηκε και στηρίχθηκε το όνομά και η φήμη του είναι οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και βέβαια τα τελευταία χρόνια και οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας. Οι εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας γίνονται με πολύ γρήγορους ρυθμούς και οι υπηρεσίες του ΟΤΕ πληθαίνουν ανάλογα με τις ανάγκες αλλά και τις διαθέσιμες υποδομές κάθε περιοχής. Εκτός λοιπόν από την κινητή και την σταθερή τηλεφωνία ο ΟΤΕ προσφέρει τις εξής υπηρεσίες: επικοινωνίες υψηλής ταχύτητας που ανταποκρίνονται στις αυξημένες προδιαγραφές της αγοράς και τον όγκο μεταφοράς δεδομένων, ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) , υπηρεσίες ευρυζωνικής μετάδοσης ολοκληρωμένων δεδομένων και υπηρεσίες ευφυούς δικτύου.

Ο ΟΤΕ είναι ο κυριότερος πάροχος σταθερής τηλεφωνίας στην Ελλάδα, προσφέροντας περισσότερα από 65 διαφορετικά προϊόντα και υπηρεσίες σε καταναλωτές, ξένες και εγχώριες επιχειρήσεις και οργανισμούς.

Ο ΟΤΕ προσφέρει τις υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας στους πελάτες του μέσω της θυγατρικής του Cosmote, μια από τις τρεις μεγαλύτερες εταιρίες κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα (Cosmote, Vodafone, Wind), αλλά και στο εξωτερικό μέσω των θυγατρικών της

που απολαμβάνουν κυρίαρχη θέση στις αντίστοιχες αγορές όπου δραστηριοποιούνται.

Πέρα από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρονται στους τομείς της σταθερής, κινητής τηλεφωνίας και Internet, ο ΟΤΕ δραστηριοποιείται σε μια σειρά καινοτόμων τομέων μέσω των υπολοίπων θυγατρικών του.

Παράλληλα έχοντας διασφαλίσει ηγετική θέση στην ελληνική τηλεπικοινωνιακή αγορά, το 1997 ο ΟΤΕ άρχισε να επεκτείνεται και σε άλλες χώρες. Σήμερα η διεθνής δραστηριότητα του ΟΤΕ εμφανίζεται ιδιαίτερα δυναμική με ισχυρή παρουσία στη Βουλγαρία, την Σερβία, την Ρουμανία, την ΠΓΔΜ, την Αρμενία και την Αλβανία, όπου φροντίζει οι θυγατρικές του – οι οποίες συνεισφέρουν σημαντικά στον Όμιλο - να αναπτύσσουν την τηλεπικοινωνιακή τους υποδομή και να εκμεταλλεύονται τα οφέλη που προσφέρει μία προηγμένη υποδομή. Στο πλαίσιο της διεθνούς επενδυτικής του στρατηγικής, ο Όμιλος ΟΤΕ δραστηριοποιείται από το 1997 στην αγορά τηλεπικοινωνιών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με την εξαγορά σημαντικών μεριδίων ξένων τηλεπικοινωνιακών εταιρειών. Συγκεκριμένα, κατέχει το 20% του δημοσίου Τηλεπικοινωνιακού Σερβικού Οργανισμού (Telecom Serbia), το 90% του αντίστοιχου Οργανισμού της Αρμενίας (ArmenTel) και το 54,01% του Ρουμανικού Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών (RomTelecom).

Ταυτόχρονα, δραστηριοποιείται στην αγορά κινητής τηλεφωνίας στη Βουλγαρία, μέσω της GloBul καθώς και στην πΓΔΜ μέσω Cosmofon. Οι δύο παραπάνω θυγατρικές εξαγοράστηκαν πρόσφατα από την COSMOTE, η οποία κατέχει και το 85% της Αλβανικής AMC. Επίσης, στα τέλη Ιουνίου 2005, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της COSMOTE ενέκρινε τη συμμετοχή της τελευταίας στο μετοχικό κεφάλαιο της ρουμανικής εταιρείας κινητής τηλεφωνίας CosmoRom με ποσοστό 70%, ενώ η RomTelecom θα διατηρήσει το 30%.

5.4. Ελληνικές επιχειρήσεις

Οι κλάδοι στους οποίους δραστηριοποιούνται οι ελληνικές επιχειρήσεις στα Βαλκάνια όπως προαναφέραμε είναι κυρίως οι τηλεπικοινωνίες και οι τράπεζες. Πιο συγκεκριμένα οι εταιρείες, οι χώρες και οι κλάδοι στους οποίους δραστηριοποιούνται φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΧΩΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΔΡΑΣΗ
HELLENIC TELECOMMUNICATIONS ORGANISATION (OTE S.A.)	Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ
INTRACOM GROUP S.A.	Βουλγαρία, Ρουμανία	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ
HELLENIC BOTTLING COMPANY GROUP (3E)	Βουλγαρία, Ρουμανία, ΠΓΔΜ	ΠΟΤΑ
DELTA S.A.	Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, ΠΓΔΜ	ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ
ATHENIAN BREWERY	Βουλγαρία, ΠΓΔΜ	ΖΥΘΟΠΟΙΑ
CHIPITA INTERNATIONAL	Βουλγαρία, Ρουμανία	ΤΡΟΦΙΜΑ
TITAN S.A.	Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΟΥ
MYTILINAIOS HOLDINGS	Ρουμανία, ΠΓΔΜ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑΣ
ALUMYL MYLONAS S.A.	Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, ΠΓΔΜ	ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ
THRACE PAPER MILLS	Βουλγαρία	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΧΑΡΤΙΚΩΝ
KAPNIKI MICHAILIDIS S.A.	Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ	ΚΑΠΝΑ
PAPASTRATOS	Ρουμανία	ΚΑΠΝΑ
PETZETAKIS S.A.	Βουλγαρία, Ρουμανία, ΠΓΔΜ	ΠΛΑΣΤΙΚΑ, ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ
MAILIS	Βουλγαρία, Ρουμανία	ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΕΣ
GERMANOS BATTERIES S.A.	Βουλγαρία, Ρουμανία	ΜΠΑΤΑΡΙΕΣ
THEMELIODOMI S.A.	Αλβανία, Ρουμανία	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
MICHANIKI S.A.	Αλβανία, Βουλγαρία	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
HELLENIC PETROLEUM	Αλβανία, ΠΓΔΜ	ΕΝΕΡΓΕΙΑ-ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ
MEDICAL CENTRE OF ATHENS	Ρουμανία, ΠΓΔΜ	ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ALPHA BANK	Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, ΠΓΔΜ	ΤΡΑΠΕΖΕΣ
NATIONAL BANK OF GREECE	Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, ΠΓΔΜ	ΤΡΑΠΕΖΕΣ
COMMERCIAL BANK OF GREECE	Βουλγαρία, Ρουμανία	ΤΡΑΠΕΖΕΣ
PIRAEUS BANK	Αλβανία, Ρουμανία	ΤΡΑΠΕΖΕΣ
EUROBANK	Βουλγαρία, Ρουμανία	ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Περίπτωση Μελέτης 3 INTRACOM

Η INTRACOM ιδρύθηκε το 1977. Το Δεκέμβριο 2005 μετασχηματίστηκε σε εταιρία συμμετοχών με την επωνυμία INTRACOM HOLDINGS, παραμένοντας ένας από τους μεγαλύτερους πολυεθνικούς ομίλους τεχνολογίας στη Ν.Α. Ευρώπη. Οι σημαντικότερες εταιρίες που συμμετέχουν στην INTRACOM HOLDINGS είναι:

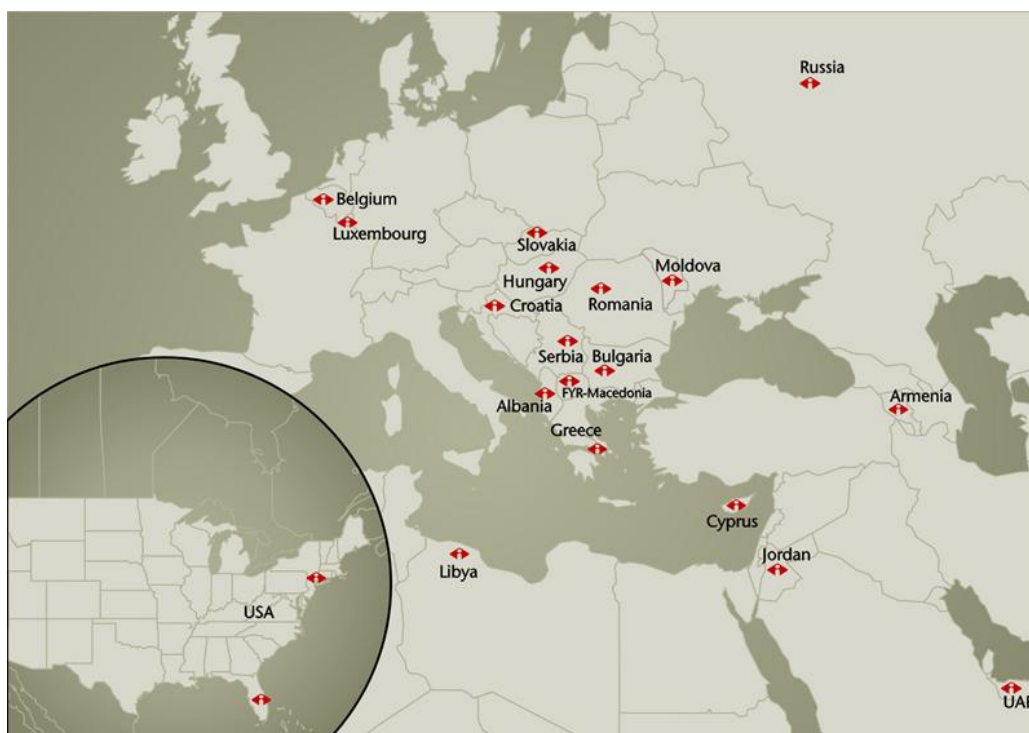
- ο INTRACOM TELECOM (τηλεπικοινωνιακά συστήματα και λύσεις),
- ο INTRACOM DEFENSE ELECTRONICS (ηλεκτρονικά αμυντικά συστήματα),
- ο INTRACOM IT SERVICES (λύσεις πληροφορικής για δημόσια διοίκηση, τράπεζες και μεγάλες επιχειρήσεις),
- ο INTRAKAT (τεχνικά έργα, μεταλλικές κατασκευές, συντήρηση υποδομών) και
- ο Hellas online (παροχή υπηρεσιών Internet και σταθερής τηλεφωνίας).

Ως όμιλος, η INTRACOM HOLDINGS απασχολεί 5.700 εργαζόμενους, δραστηριοποιείται εξαγωγικά σε 60 χώρες και διατηρεί θυγατρικές/συμμετοχές σε 20 χώρες.

Ο όμιλος εταιριών της INTRACOM HOLDINGS απαρτίζεται από ένα διεθνές δίκτυο αυτόνομων εξειδικευμένων εταιρειών σε διάφορους τομείς εκ των οποίων:

- ο μελέτη-κατασκευή ολοκληρωμένων τηλεπικοινωνιακών έργων,
- ο ανάπτυξη-ολοκλήρωση συστημάτων και δικτύων πληροφορικής,
- ο παραγωγή τηλεπικοινωνιακών προϊόντων και συστημάτων,
- ο ανάπτυξη αμυντικών ηλεκτρονικών συστημάτων,
- ο ανάπτυξη εφαρμογών λογισμικού, παροχή επαγγελματικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και πρόσβασης στο Internet ,
- ο ανάπτυξη και διαχείριση συστημάτων τυχερών παιχνιδιών, τεχνικά κατασκευαστικά έργα υποδομής, παραγωγή μεταλλικών κατασκευών και ηλεκτρομηχανικών εγκαταστάσεων,

- ο παραγωγή ενέργειας και διανομή φυσικού αερίου, και
- ο διαχείριση, αξιοποίηση, συντήρηση και εκμετάλλευση ακινήτων.

Η INTRACOM HOLDINGS δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και την Κύπρο, την Αλβανία, την Βουλγαρία, την Μολδαβία, την ΠΓΔΜ, την Ρουμανία, την Σερβία, το Μαυροβούνιο και την Τουρκία. Εκτός από την Ανατολική οι συμμετοχικές συνεργασίες της επεκτείνονται και στην Κεντρική και Δυτική Ευρώπη (Βέλγιο, Κροατία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Σλοβακία), στην Μέση Ανατολή (Ιορδανία, Συρία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα), την Αρμενία, την Λιβύη, τις ΗΠΑ και την Ρωσία. (www.intracom.gr)

Περίπτωση Μελέτης 4 **ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.**

Η μητρική Εταιρία ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε. είναι άμεσα ή έμμεσα ο μοναδικός ή ο πλειοψηφών μέτοχος των θυγατρικών και συνδεδεμένων εταιριών, με άσκηση διοίκησης. Κάθε εταιρία διαθέτει

το δικό της διοικητικό συμβούλιο, αλλά τα επενδυτικά προγράμματα, η χρηματοοικονομική διαχείριση και οι ετήσιοι προϋπολογισμοί ελέγχονται κεντρικά από υπηρεσίες της μητρικής Εταιρίας που βρίσκονται στον ελληνικό χώρο. Οι θυγατρικές και συνδεδεμένες επιχειρήσεις υποβάλλουν στη μητρική Εταιρία τα αποτελέσματα τους σε μηνιαία βάση.

Ο Όμιλος περιλαμβάνει 9 θυγατρικές εταιρίες, 7 συνδεδεμένες επιχειρήσεις με άσκηση διοίκησης, 6 εταιρίες με συμμετοχή από 6,6% έως 50% και 5 κοινοπραξίες με ενοχικά δικαιώματα από 20% έως 49%.

JUGOPETROL A.D. KOTOR

Το 2002 πραγματοποιήθηκε μέσω της HELLENIC PETROLEUM INTERNATIONAL AG, η εξαγορά ποσοστού 54,35% των μετοχών της εταιρίας η οποία έχει έδρα στο Μαυροβούνιο.

Σκοπός της Εταιρείας είναι το λιανικό εμπόριο, η διανομή και αποθήκευση πετρελαίου και προϊόντων πετρελαίου, καθώς και η έρευνα και παραγωγή υδρογονανθράκων σε δύο υποθαλάσσιες περιοχές στην Αδριατική.

Η Jugopetrol AD Kotor διαθέτει δίκτυα 39 πρατηρίων στο Μαυροβούνιο και 3 πρατηρίων στη Βοσνία, εγκαταστάσεις τροφοδοσίας σε 3 λιμάνια και 2 αεροδρόμια, 3 αποθήκες προϊόντων και υλικών, ιδιόκτητο στόλο βυτιοφόρων και φορτηγών οχημάτων και 3 εγκαταστάσεις αποθήκευσης και διακίνησης καυσίμων.

GLOBAL PETROLEUM ALBANIA Sh.A

Η εταιρεία με την επωνυμία GLOBAL PETROLEUM ALBANIA Sh.A ιδρύθηκε στις το 1999 με έδρα τα Τίρανα. Έχει διάρκειά 50 χρόνια με δικαίωμα παράτασης μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Σκοποί της εταιρείας είναι η εισαγωγή, αγορά και εμπορία πετρελαιοειδών χονδρικώς και λιανικώς στην Αλβανία, η δημιουργία και εκμετάλλευση πρατηρίων υγρών καυσίμων υπό την απόλυτη κυριότητά της ή / και αυτών που έχουν συνάψει συμβόλαιο με την εταιρία, το εμπόριο πετρελαιοειδών διεθνώς, η δημιουργία στην Αλβανία ή εκτός Αλβανίας οποιουδήποτε εξοπλισμού αποθήκευσης ή μεταφοράς πετρελαίου και πετροχημικών.

Μέτοχοι της εταιρείας στην Αλβανία είναι η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε. σε ποσοστό 99,96% και ιδιώτες.

Στην Βουλγαρία η εταιρεία ιδρύθηκε το 2002 με σκοπό την ανάπτυξη της εμπορικής δραστηριότητας στη χώρα με τη λειτουργία δικτύου πρατηρίων καυσίμων. Μέχρι στιγμής στη χώρα λειτουργούν 37

πρατήρια. Την ίδια χρόνια ιδρύθηκε και στη Σερβία με 15 πρατήρια μέχρι στιγμής σε λειτουργία.

ΕΛ.Π.ΕΤ. ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ Α.Ε.

Η Εταιρεία με την επωνυμία ΕΛ.Π.ΕΤ. – ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ Α.Ε., και διακριτικό τίτλο ΕΛ.Π.ΕΤ. – ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ Α.Ε. έχει έδρα στο Δήμο Αμαρουσίου Αττικής. Η διάρκειά της ορίστηκε στα 20 χρόνια με δυνατότητα παράτασης.

Σκοποί της εταιρείας είναι:

- Η σύσταση κοινοπραξίας στην οποία θα συμμετέχει και εταιρεία ή άλλος φορέας, που θα υποδειχθεί από την κυβέρνηση των Σκοπίων και η οποία θα έχει ως αντικείμενο την κατασκευή και λειτουργία αγωγού αργού πετρελαίου από τη Θεσσαλονίκη μέχρι τα Σκόπια
- Η συμμετοχή στην εταιρεία του διυλιστηρίου ΟΚΤΑ των Σκοπίων στα πλαίσια της ιδιωτικοποίησής της,
- η δημιουργία νέων πρατηρίων καυσίμων και γενικότερα κέντρων διανομής προϊόντων πετρελαίου, καθώς και ο εκσυγχρονισμός των ήδη υπαρχόντων στην πΓΔΜ,
- η άσκηση εμπορικής, βιομηχανικής και επενδυτικής δραστηριότητας που σχετίζεται με την αγορά, πώληση, εισαγωγή, εξαγωγή, διάθεση προϊόντων πετρελαίου είτε στην Ελλάδα είτε στην πΓΔΜ, καθώς και παροχή υπηρεσιών που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τα παραπάνω,
- η άσκηση κάθε δραστηριότητας που σχετίζεται με την παραγωγή και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας στην πΓΔΜ αλλά και στον ευρύτερο χώρο των Βαλκανίων
- η μελέτη, επίβλεψη και εκτέλεση τεχνικών έργων και η παροχή υπηρεσιών όπως η έρευνα, ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η παροχή τεχνογνωσίας, που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τα ανωτέρω είτε στην Ελλάδα είτε γενικότερα στο χώρο των Βαλκανίων
- η παροχή υπηρεσιών σε διοικητικά, οικονομικά και τεχνικά θέματα, σε θέματα εμπορίας στην Ελλάδα ή γενικότερα στο χώρο των Βαλκανίων
- η επενδυτική της δραστηριότητα στον ευρύτερο χώρο των Βαλκανίων, σε τομείς σχετικούς με τους παραπάνω.

Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας στο τέλος του 2004 ήταν 116,3 εκατ. ευρώ και είναι διαιρεμένο σε 3.963.381 ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας 29,35 ευρώ η κάθε μια. Μέτοχοι στην εταιρία είναι η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε. με ποσοστό 63%, η ΕΤΕΠ Α.Ε. με

30% και η ΜΕΤΩΝ Α.Ε. με 7%. Ήδη η ΕΤΕΠ Α.Ε. συγχωνεύθηκε με την ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ Α.Ε.
(<http://www.hellenic-petroleum.gr/online/index.aspx>)

5.5. Πως Εξελίσσονται οι Ελληνικές Επιχειρήσεις

Καθώς η Ελλάδα είναι εισαγωγέας κεφαλαίου και όχι παραγωγός τεχνολογίας αλλά και ο χαρακτήρας των περισσότερων ελληνικών επιχειρήσεων είναι οικογενειακός, δηλαδή απασχολούν λίγα άτομα και σε μικρές εγκαταστάσεις, είναι αναμενόμενο οι ελληνικές επιχειρηματικές και επενδυτικές δυνατότητες να είναι περιορισμένες. Έτσι λοιπόν η διατήρηση του μεριδίου των ελληνικών επιχειρήσεων είναι ιδιαίτερα δύσκολη λόγω της αυξανόμενης ανταγωνιστικότητας διεθνώς.

Η ελληνική επενδυτική δραστηριότητα στις Βαλκανικές χώρες μπορεί να παρουσιαστεί διαχρονικά. Η επέκταση των ελληνικών επενδύσεων μπορεί να δοθεί σε τρεις διαδοχικές φάσεις:

1. αρχικά οι επιχειρήσεις μικρού μεγέθους για να ξεφύγουν από τον κορεσμό της ελληνικής αγοράς, ανέπτυξαν πολυπληθείς εμπορικές και παραγωγικές δραστηριότητες οι οποίες συντέλεσαν στο άνοιγμα των εγχωρίων αγορών στο διεθνές εμπόριο. Σε αυτή τη περίπτωση οι αντιπρόσωποι των εταιρειών άλλων χωρών, οι έμποροι και οι βιοτεχνίες έπαιξαν το σημαντικότερο ρόλο. Η πρώτη αυτή χρονική περίοδος μπορούμε να πούμε ότι έληξε με την υποτίμηση του βουλγαρικού νομίσματος, τον οικονομικό αποκλεισμό της Γιουγκοσλαβίας και τις αναταραχές στην Αλβανία.

2. κατά την δεύτερη φάση, οι τράπεζες και οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις επεκτείνουν τα δίκτυα διανομής τους και ξεκινούν δραστηριότητες όπως η υπεργολαβία, η συμπαραγωγή και η νέα παραγωγή.

3. στην τρίτη φάση οι Δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί (π.χ. ΟΤΕ) μόνες τους ή σε πλαίσια πολυεθνικών συνεργασιών εισάγονται στην αγορά μέσω ιδιωτικοποιήσεων. Παράλληλα, μέσω θυγατρικών και κοινοπρακτικών σχημάτων εξαγωγές και εγχώριες παραγωγές για την προμήθεια υλικών.

Πλέον, η αγορά ωριμάζει και ο διεθνής ανταγωνισμός αρχίζει να γίνεται πια αισθητός. Οι μικρές επιχειρήσεις και όσες δεν κατάφεραν να παγιώσουν τη θέση τους στην αγορά ωθούνται σε νέες αγορές οι οποίες όπως είναι αναμενόμενα είναι αγορές γειτονικών χωρών.

Σήμερα οι ελληνική επιχειρηματική δραστηριότητα έχει περάσει και την τρίτη φάση και συνεχίζει να εξελίσσεται. Εξαγορές, συγχωνεύσεις και διεθνοποιήσεις γίνονται σε πολύ μικρά χρονικά διαστήματα και όλο και περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις ανεξαρτήτου μεγέθους δραστηριοποιούνται στα Βαλκάνια. (Γ. Πετράκος, 2000, σελ. 140-142)

5.6. ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει η παρουσία των ελληνικών τραπεζών στα Βαλκάνια είναι πολύ σημαντική και αποτελούν τις κυριότερες Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στο χώρο. Να σημειωθεί ότι τα καταστήματα τραπεζών συνεχώς αυξάνονται στις Βαλκανικές χώρες. Οι συνολικές χορηγήσεις του ελληνικού πιστωτικού συστήματος στις εκτός Ελλάδος δραστηριότητές του ανέρχονται στο ύψος των 14 δισ. ευρώ περίπου . Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο κατά το 2006 οι Εθνική Τράπεζα, Eurobank EFG, Alpha Bank και Τράπεζα Πειραιώς χορήγησαν κυρίως σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη ΝΑ Ευρώπη, αλλά και σε ιδιώτες, νέα δάνεια, συνολικού ύψους 5 δισ. ευρώ περίπου.

Με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία να είναι ήδη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι προοπτικές για δυναμική ανάπτυξη παραμένουν ισχυρές. Οι προσδοκίες αυτές σχετίζονται άμεσα με την αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος στις χώρες αυτές, η οποία μεταφράζεται σε ζήτηση για χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά και με τη μεγαλύτερη επέκταση των εμπορικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων των ελληνικών επιχειρήσεων στην περιοχή.

Οι κύριοι πελάτες των τραπεζών που λειτουργούν στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και ελέγχονται από ελληνικές τράπεζες είναι κατ' εξοχήν ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εκτός των ελληνικών συνόρων, αλλά και σημαντικός αριθμός «εγχώριων» Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων. Αξιόλογη μάλιστα θεωρείται και η πελατειακή σχέση που έχει αναπτυχθεί και με το Δημόσιο των αντίστοιχων χωρών.

Στόχος όλων των ελληνικών τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, είναι τα έσοδα από τις εκτός

Ελλάδος δραστηριότητες να φθάσουν τα επόμενα χρόνια σε επίπεδα που να υπερβαίνουν το 20% των συνολικών εσόδων.

Για το 2006, οι χορηγήσεις του Ομίλου της **Εθνικής Τράπεζας** στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης παρουσίασαν αύξηση της τάξης του 44%, προσεγγίζοντας πλέον τα 3,1 δισ. Ευρώ.

Εντυπωσιακή ήταν η διεύρυνση του χαρτοφυλακίου της Eurobank EFG στην ευρύτερη περιοχή, με τα υπόλοιπα των χορηγήσεων να εμφανίζουν αύξηση κατά 117% σε συγκρίσιμη βάση και να ανέρχονται σε 3,6 δισ. ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2006 τα υπόλοιπα χορηγήσεων της Eurobank στην περιοχή των Βαλκανίων αυξήθηκαν κατά 2 δισ. ευρώ. Στην ευρύτερη περιφέρεια της Νοτιοανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης (Νέα Ευρώπη), ο όμιλος Eurobank EFG συγκαταλέγεται πλέον στους πρωταγωνιστές των τραπεζικών εξελίξεων στις χώρες στις οποίες έχει παρουσία. Συγκεκριμένα, ο τραπεζικός Όμιλος έχει αναπτύξει τα τελευταία χρόνια σημαντική παρουσία στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Σερβία ενώ μέσα στο 2006 επέκτεινε την παρουσία του και στις τραπεζικές αγορές της Πολωνίας, της Τουρκίας και της Ουκρανίας. (www.eurobank.gr)

Το άνοιγμα νέων καταστημάτων της Alpha Bank στην εξεταζόμενη περιοχή συνετέλεσε στην αύξηση των χορηγήσεων της κατά 35,8%, με τα υπόλοιπα να αγγίζουν τα 4 δισ. ευρώ. Ο Όμιλος της Alpha Bank δραστηριοποιείται στην εγχώρια αλλά και στη διεθνή τραπεζική αγορά, με παρουσία στην Κύπρο (Alpha Bank Cyprus LTD), στη Ρουμανία (Alpha Bank Romania), στο Λονδίνο (Κατάστημα Λονδίνου, Alpha Bank London), στη Σερβία (Alpha Bank Srbija A.D.) στην Αλβανία (δίκτυο 16 Καταστημάτων) στο Jersey (Alpha Bank Jersey), στη Βουλγαρία (δίκτυο 53 Καταστημάτων), στην Π.Γ.Δ.Μ. (Alpha Bank A.D. Skorje) και στη Νέα Υόρκη (Alpha Finance U.S.). (www.alpha.gr)

Σημειώνεται ότι στις αγορές των Βαλκανίων, η στεγαστική και η καταναλωτική πίστη επεκτάθηκε κατά 130,3% και 54,7% αντιστοίχως από σχετικά χαμηλή βάση. Σε ό,τι αφορά, τέλος, την Τράπεζα Πειραιώς, σημειώνεται ότι οι χορηγήσεις των μονάδων εξωτερικού παρουσίασαν εντυπωσιακή αύξηση της τάξης του 57%, φθάνοντας τα 2,9 δισ. ευρώ. (<http://news.pathfinder.gr/world/balkans/390180.html>)

Περίπτωση Μελέτης 5

Τράπεζα Πειραιώς

Ο Όμιλος Πειραιώς αποτελεί έναν από τους πιο δυναμικούς και δραστήριους ομίλους της ελληνικής οικονομίας. Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Για πολλές δεκαετίες λειτούργησε ως ιδιωτική Τράπεζα και το 1975 πέρασε υπό κρατικό έλεγχο, όπου και παρέμεινε μέχρι το 1991. Από το Δεκέμβριο του 1991 που ιδιωτικοποιήθηκε παρουσιάζει συνεχή και μεγάλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων.

Παράλληλα με την οργανική της ανάπτυξη, η Τράπεζα Πειραιώς υλοποίησε μία σειρά στρατηγικών κινήσεων, με σκοπό την εδραίωση της στην εγχώρια αγορά. Έτσι, το 1998 προχώρησε στην απορρόφηση των εργασιών της Chase Manhattan στην Ελλάδα, στην εξαγορά της Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης και της μικρής εξειδικευμένης Τράπεζας Credit Lyonnais Hellas. Στις αρχές του 1999 απέκτησε τον έλεγχο της Τράπεζας Χίου και απορρόφησε την National Westminster Bank PLC στην Ελλάδα. Τον Ιούνιο του 2000 πραγματοποίησε την ενοποίηση των τραπεζικών δραστηριοτήτων της στην Ελλάδα, μέσω της απορρόφησης των εμπορικών Τραπεζών Μακεδονίας-Θράκης και Χίου, δημιουργώντας μία από τις τρεις μεγαλύτερες ιδιωτικές Τράπεζες στην Ελλάδα.

Στις αρχές του 2002, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τον έλεγχο της ETBAbank ενώ η απορρόφησή της από την Τράπεζα Πειραιώς ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο 2003.

Το 2005, ο Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς άρχισε να δραστηριοποιείται στις αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου, προχώρησε στην εξαγορά της βουλγαρικής Τράπεζας Eurobank (μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Bulgaria), ενισχύοντας την εκεί παρουσία του Ομίλου, ενώ το 2006 ολοκληρώθηκε η συγχώνευση των καταστημάτων της Τράπεζας Πειραιώς στη Βουλγαρία με την Eurobank. Επίσης, το 2005, πραγματοποίησε είσοδο στη σερβική αγορά με την εξαγορά της Atlas Bank (μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Beograd), αλλά και στην αιγυπτιακή αγορά με την εξαγορά της Egyptian Commercial Bank (μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Egypt).

Σήμερα η Τράπεζα Πειραιώς ηγείται ενός Ομίλου επιχειρήσεων που καλύπτουν το σύνολο των εργασιών και δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα (universal bank).

Η παρουσία του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς στο εξωτερικό εστιάζεται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και Ανατολική Μεσόγειο, παράλληλα με παρουσία στα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα του

Λονδίνου και της Νέας Υόρκης. Συγκεκριμένα, ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς δραστηριοποιείται στις Η.Π.Α. με τη Marathon Bank στη Νέα Υόρκη με δίκτυο 13 καταστημάτων, στο Ηνωμένο Βασίλειο με ένα κατάστημα της Τράπεζας Πειραιώς στο Λονδίνο, στην Αλβανία με την Tirana Bank με 36 καταστήματα, στη Ρουμανία με την Piraeus Bank Romania με 54 καταστήματα, στη Βουλγαρία με 70 καταστήματα της Piraeus Bank Bulgaria, στη Σερβία με 29 καταστήματα της Piraeus Bank Beograd και, τέλος στην Αίγυπτο με την Piraeus Bank Egypt με 40 καταστήματα.

Οι κυριότεροι στρατηγικοί στόχοι του Ομίλου Πειραιώς είναι: η περαιτέρω διεύρυνση των μεριδίων αγοράς στην ελληνική και στις τραπεζικές αγορές του εξωτερικού όπου δραστηριοποιείται, η βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών και του επιπέδου εξυπηρέτησης των πελατών του, η πρωτοπορία στη δημιουργία καινοτόμων προϊόντων, η περαιτέρω ενίσχυση της θέσης του Ομίλου στη λιανική τραπεζική και τις μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις, η ενδυνάμωση στους τομείς της διαχείρισης περιουσίας τρίτων και των τραπεζοασφαλειών και, τέλος, η ενίσχυση της κερδοφορίας του, με στόχο τη συνεχή αύξηση της περιουσίας των μετόχων του.

Το σύνολο των εργαζομένων στον Όμιλο Πειραιώς μέχρι και τον Μάρτιο του 2007 ήταν 9.803 άτομα.

Στο τέλος Μαρτίου 2007, ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς διέθετε ένα δίκτυο 545 καταστημάτων (302 στην Ελλάδα και 243 στο εξωτερικό).

Χώρες των Βαλκανίων

Αλβανία: Η Tirana Bank το Σεπτέμβριο του 1996 ήταν η πρώτη Ιδιωτική Τράπεζα που ιδρύθηκε στην Αλβανία. Η Τράπεζα εδρεύει στα Τίρανα και διαθέτει σήμερα 38 Καταστήματα και 39 ATMs.

Βουλγαρία: Η παρουσία του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς στη Βουλγαρία ξεκίνησε με την ίδρυση του καταστήματος Σόφιας από την πρώην Xiosbank το 1994. Εκ τότε, η Τράπεζα Πειραιώς έχει διευρύνει σημαντικά το δίκτυό της στη χώρα, ενώ στις αρχές του 2005 προχώρησε στην εξαγορά της Eurobank AD, η οποία μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Bulgaria AD. Σήμερα, ο Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς προσφέρει όλες τις τραπεζικές υπηρεσίες, διαθέτοντας 71 Καταστήματα και 59 ATMs

Ρουμανία: Η Piraeus Bank Romania ιδρύθηκε το 1995 (ως Pater Credit Bank) από την Budapest Bank. Η Τράπεζα εντάχθηκε στον

Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς στα μέσα του 2000. Διαθέτει σήμερα 64 Καταστήματα και 62 ATMs.

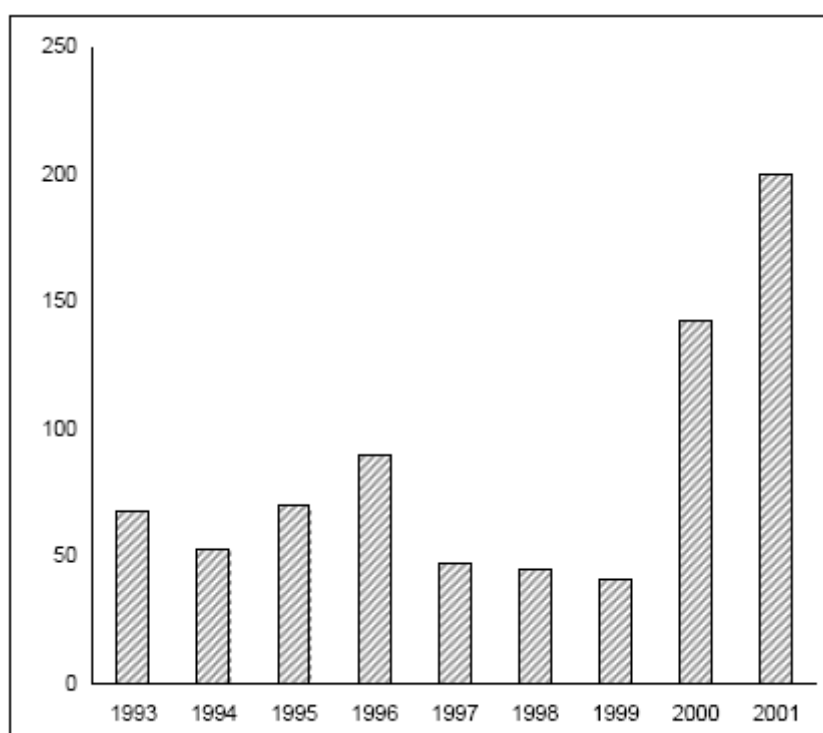
Σερβία: Η Piraeus Bank AD ιδρύθηκε τον Μάιο του 2005 και είναι η νέα θυγατρική του Ομίλου Πειραιώς στην αναπτυσσόμενη τραπεζική αγορά της Σερβίας. Σήμερα διαθέτει 34 Καταστήματα και 35 ATMs.
(www.piraeusbank.gr)

5.7. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

5.7.1. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

Η Αλβανία λαμβάνει σχετικά χαμηλά επίπεδα ροών ΞΑΕ, ακόμη και έναντι άλλων χωρών της περιοχής της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Οι ροές αυξηθήκαν ουσιαστικά τα τελευταία χρόνια από έναν μέσο όρο 60 εκατομμυρίων δολαρίων το 1993-1999 σε 143 εκατομμύρια δολάρια το 2000 και για 200 εκατομμύρια δολάρια το 2001.

ΡΟΕΣ ΞΑΕ 1993-2000 (εκ. δολ.)

ΠΗΓΗ: UNCTAD

Για το 2001 όπου έχουμε και στοιχεία η Ελλάδα βρισκόταν στην δεύτερη θέση των επενδυτών στην Αλβανία με ποσοστό 34,2% ακολουθώντας την Ιταλία με ποσοστό 47,9% επί του συνόλου. Ακολουθούν η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο με πολύ μικρότερα ποσοστά.

ΞΑΕ στην Αλβανία ανά χώρα το 2001

ΧΩΡΑ	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
Ιταλία	47,9
Ελλάδα	34,2
Γερμανία	1,3
Γαλλία	1,3
Ηνωμένο Βασίλειο	1,1
Αυστρία	0,2
Ισπανία	0,2

Σήμερα η χώρα μας κατατάσσεται στην πρώτη θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών, με επενδύσεις που υπερβαίνουν τα 400 εκατομμύρια δολάρια .

Οι τομείς οι οποίοι έχουν συγκεντρώσει τον κύριο όγκο των ως άνω επενδύσεων είναι:

- η κινητή τηλεφωνία
- οι τράπεζες (δραστηριοποιούνται με υποκαταστήματά τους η Εθνική Τράπεζα, η Alpha Bank, η Εμπορική Τράπεζα, καθώς και η Tirana Bank, θυγατρική της Τράπεζας Πειραιώς)
- η εμπορία πετρελαιοειδών
- οι κατασκευές
- βιομηχανία τροφίμων, κλωστοϋφαντουργία, καπνός.

Οι περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις εδρεύουν στα Τίρανα και την Κορυτσά και έχουν δημιουργήσει περίπου 9.000 νέες θέσεις εργασίας στην Αλβανία.

Μερικές από αυτές τις επιχειρήσεις είναι οι: Καπνική Μιχαηλίδης, Παπαστράτος, Κ. Ι. Σαραντόπουλος, ΓΕΝΕΡ (κατασκευαστικές), Προμηθέας GAS.

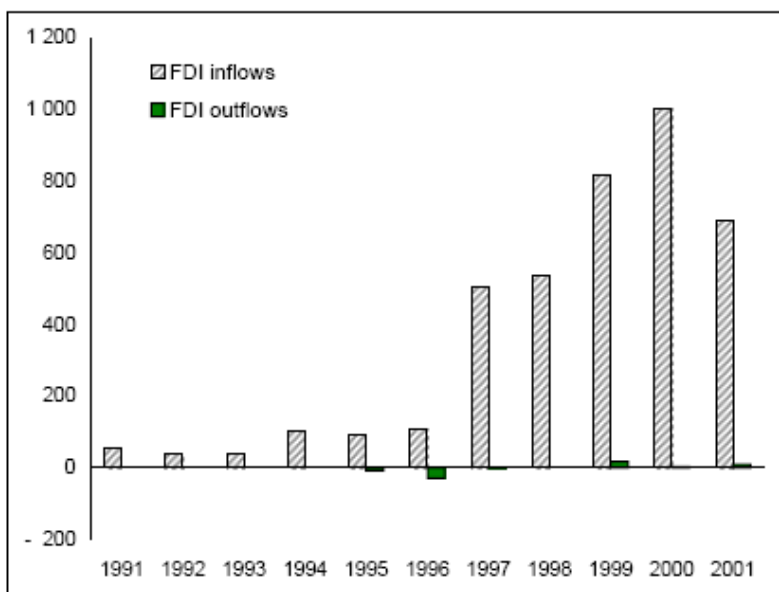
5.7.2. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Η περίπτωση της Βουλγαρίας είναι από τις καλύτερες σχετικά με την προσέλκυση ΞΑΕ, δεδομένου ότι δεν έζησε καταστάσεις αντίστοιχες με αυτές της πρώην ενιαίας Γιουγκοσλαβίας ή της Αλβανίας. Με αρκετά προβλήματα στην αρχική της φάση, η ελληνική διείσδυση κατόρθωσε να δημιουργήσει μία από τις σημαντικότερες ξένες επιχειρηματικές κοινότητες στη Βουλγαρία. Σήμερα οι ελληνικών συμφερόντων επιχειρήσεις απασχολούν περισσότερους από 150 εργαζομένους η καθεμία, εκ των οποίων το 1/3 απασχολούν περισσότερους από 300 εργαζομένους η καθεμία. Σημάδι υγείας της ελληνικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στη Βουλγαρία αποτελεί η παρουσία των ελληνικών τραπεζών, οι οποίες ελέγχουν μερίδιο μεγαλύτερο από το 30% της βουλγαρικής τραπεζικής αγοράς.

Ροές ΞΑΕ στην Βουλγαρία 1991-2001

(σε εκατ. Δολ.)

Οι ροές ΞΑΕ στη Βουλγαρία άρχισαν να αυξάνονται σημαντικά το 1997. Με ένα ετήσιο μέσο ποσοστό αύξησης 45% κατά τη διάρκεια του 1996-2001, έφθασαν κοντά 700 εκατομμύρια δολάρια το 2001 (έναντι 100 εκατομμυρίων το 1996). Από την άλλη μεριά, οι εκροές ΞΑΕ είναι εξαιρετικά χαμηλές (10 εκατομμύρια δολ. το 2001).

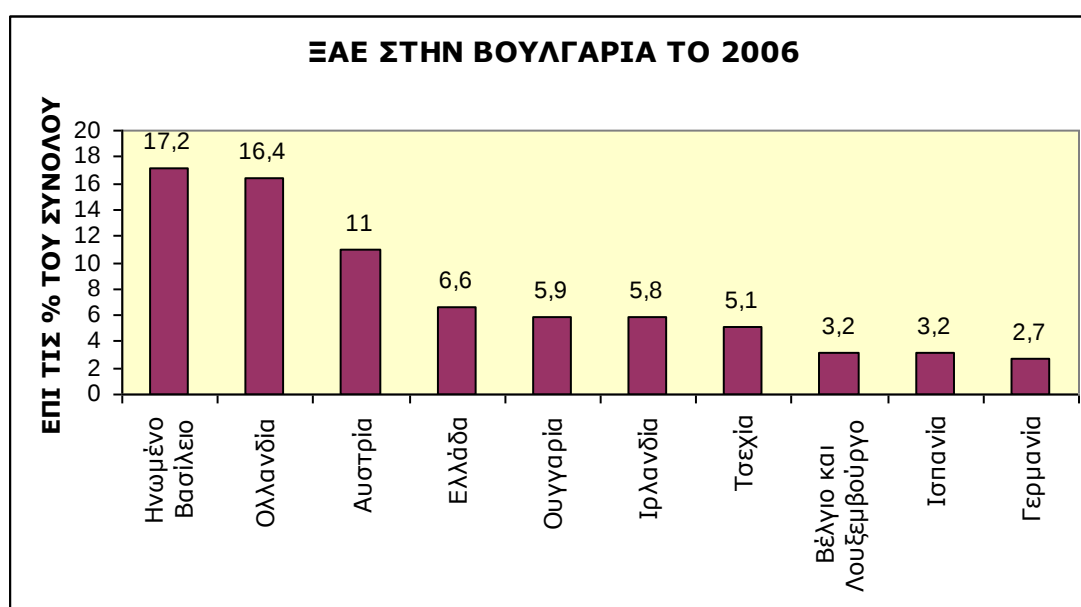

ΠΗΓΗ: Bulgarian Foreign Investment Agency, *Investment Statistics*, Sofia, 2000

Οι εισροές ΞΑΕ στο τέλος της δεκαετίας του 1990 και στις αρχές του 2000 κατευθύνθηκαν κυρίως προς τον τριτογενή τομέα - που έλαβε περίπου τα τρία τέταρτα όλων των ροών 1998-2000 και συγκεκριμένα στη χρηματοδότηση. Οι εμπορικές υπηρεσίες και οι

τηλεπικοινωνίες ήταν οι τομείς στους οποίους κατευθύνθηκαν οι επενδυτές. Αντιθέτως, οι μειωμένες ροές στα πετρελαιοειδή και τα πυρηνικά καύσιμα καθώς επίσης και τα προϊόντα μετάλλων μείωσαν τον όγκο των ΞΑΕ που καταγράφεται για το δευτερογενή τομέα. Από το 1999, σχεδόν το μισό από το απόθεμα ΞΑΕ της Βουλγαρίας συγκεντρώθηκε σε 3 βιομηχανίες: τρόφιμα και ποτά, αποθήκευση και επικοινωνία και μεταλλεύματα.

Όπως βλέπουμε στο διάγραμμα που ακολουθεί η Ελλάδα βρίσκεται στην τέταρτη θέση των επενδυτών στην Βουλγαρία με ποσοστό 6,6% επί του συνόλου. Στην πρώτη θέση των επενδυτών για το 2006 βρίσκεται το Ηνωμένο Βασίλειο με ποσοστό 17,2 % και ακολουθούν η Ολλανδία και η Αυστρία.

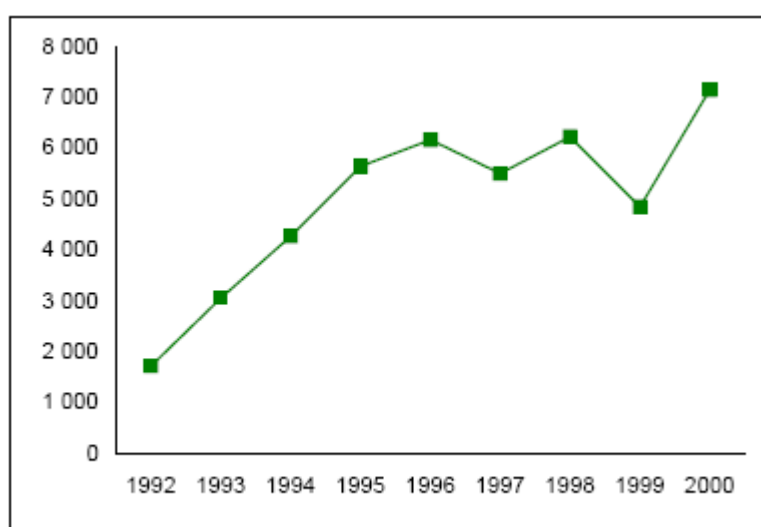

Από τις 375 καταγεγραμμένες ελληνικές επιχειρήσεις που λειτουργούσαν στη Βουλγαρία μέχρι το 2005, οι 150 είναι βιομηχανικές (από τις οποίες οι 100 ανήκουν στον κλάδο της ένδυσης), οι 120 είναι εμπορικές, οι 90 ανήκουν στους τομείς των υπηρεσιών και οι 15 είναι κατασκευαστικές. Οι κλάδοι που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των ελλήνων επιχειρηματιών είναι οι τράπεζες - οι πέντε ελληνικές τράπεζες έχουν περίπου 300 υποκαταστήματα -, οι τηλεπικοινωνίες (1 εκ των 2 εταιρειών κινητής τηλεφωνίας), η χαλυβουργία (1 εκ των 2 χαλυβουργείων που λειτουργούν στη Βουλγαρία), η υαλουργία, ο κλάδος των τσιμέντων, η ζυθοποιία, οι κλάδοι των καυσίμων, των πετρελαίων και των λιπαντικών, η διοργάνωση τυχερών παιγνιδιών, η κλωστοϋφαντουργία και η ένδυση, οι κατασκευές, τα γαλακτοκομικά και οι άλλοι κλάδοι των τροφίμων, ο τομέας των υπηρεσιών (νομικές, λογιστικές, διαφημιστικές, υγείας, τηλεόρασης),

ο τομέας των ακινήτων, το εμπόριο, οι διανομές τροφίμων και ειδών ευρείας κατανάλωσης, η πληροφορική και οι κλάδοι του τουρισμού.

Όπως φαίνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί ο αριθμός των θυγατρικών εταιρειών στην Βουλγαρία από το 1992 μέχρι το 2002 αυξήθηκε αισθητά και από τις 1800 το 1992 πλησιάζουν τις 7500 το 2000.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΥΓΑΤΡΙΚΩΝ 1992-2002

ΠΗΓΗ: UNCTAD

Αξιίζει να σημειωθεί ότι η επενδυτική δραστηριότητα της Ελλάδας σημειώνει «μπουμ» το 2001, χρονιά κατά την οποία επενδύθηκαν 240,2 εκατ. δολαρίων. Πάντως η πενταετία 2000-2004 είναι εκείνη κατά την οποία επενδύθηκαν τα 960,1 από τα 1.034,5 εκατ. δολάρια, δηλαδή το 92,8% των συνολικών ελληνικών επενδύσεων στη Βουλγαρία.

Η επικείμενη ένταξη της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η ως εκ τούτου χρηματοδότησή της από το Ταμείο Συνοχής δημιουργεί μια άλλη δυναμική για τις ξένες επιχειρήσεις - φυσικά και τις ελληνικές - που δραστηριοποιούνται στη γειτονική αγορά. Επισημαίνεται ότι είναι δυνατόν με τις υπάρχουσες δεσμεύσεις να εισρεύσουν συνολικά τουλάχιστον 1,6 δισ. ευρώ στη Βουλγαρία για έργα υποδομής (ISPA και Ταμείο Συνοχής). (Το ΒΗΜΑ, 11/09/2005 , Σελ.: D14 Κωδικός άρθρου: B14562D141, ID: 272365)

ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ (ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)

ΧΩΡΑ	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΣΥΝΟΛΟ	137,3	570,2	605,1	866,0	1103,3	903,4	980,0	1850,5	2735,9	3103,3	4104,5
Ηνωμένο Βασίλειο	6,3	24,5	33,4	29,7	-4,8	23,5	0,7	86,5	51,3	330,0	707,4
Ολλανδία	33,2	2,4	54,5	110,1	-11,2	90,3	36,5	216,6	324,6	158,7	673,9
Αυστρία	5,9	17,7	41,5	78,7	78,2	104,6	166,4	210,9	691,1	992,3	453,3
Ελλάδα	2,7	4,6	22,7	2,3	105,8	262,3	240,1	198,9	179,6	286,1	272,2
Ουγγαρία	0,1	0,0	0,7	7,9	2,3	1,1	10,2	324,8	48,9	69,2	240,5
Ιρλανδία	0,0	0,1	7,8	16,6	3,6	-6,3	-1,8	2,6	19,7	85,8	239,4
Τσεχία	0,1	6,7	1,3	0,0	0,7	2,9	68,9	-6,1	279,5	118,3	208,7
Βέλγιο & Λουξεμβούργο	10,7	288,8	24,5	0,3	113,5	67,9	0,2	27,8	142,4	48,4	129,7
Ισπανία	0,0	59,9	47,1	3,8	1,1	5,7	0,1	4,0	8,2	43,2	129,3
Γερμανία	13,4	44,0	23,6	43,3	42,3	75,3	90,8	96,1	253,0	69,2	110,1
Κύπρος	2,1	32,1	150,7	172,1	81,7	19,8	-8,4	104,9	90,1	6,1	107,9
ΗΠΑ	15,5	32,0	55,7	58,4	61,8	49,9	60,0	112,8	107,7	53,5	94,9
Δανία	1,3	0,0	1,6	-1,1	2,3	-0,6	4,2	43,4	13,4	19,2	75,7
Ρωσία	0,2	0,5	17,8	103,3	25,0	-4,9	5,2	27,6	-15,9	86,2	70,3
Γαλλία	0,3	5,8	20,6	82,1	41,7	16,5	8,9	20,5	51,1	27,4	60,7
Ιταλία	0,7	2,1	2,3	7,2	379,5	163,9	25,1	87,8	71,2	108,4	58,8
Ισραήλ	0,0	0,1	0,1	15,2	9,1	0,1	3,3	4,8	12,7	9,6	44,7

ΠΗΓΗ: Bulgarian National Bank, www.bnb.bg

Οι ελληνικές επιχειρήσεις επένδυσαν το πρώτο εξάμηνο του 2006 πάνω από 140 εκατ. Ευρώ προκειμένου να επωφεληθούν από την ένταξη της γειτονικής χώρας στην ΕΕ, ενώ το 2005 επένδυσαν 180 εκατ. Ευρώ.

Σήμερα στη γειτονική χώρα λειτουργούν 1.500 ελληνικές επιχειρήσεις έχοντας δημιουργήσει πολλές δεκάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας, ιδιαίτερα στη Νότια Βουλγαρία, όπου λειτουργούν εργοστάσια-βιοτεχνίες παραγωγής ενδυμάτων και υποδημάτων. Πάντως η ελληνική επιχειρηματική παρουσία στη Βουλγαρία είναι ιδιαίτερα δυναμική στους τομείς τροφίμων και ποτών, υπηρεσιών (κυρίως τράπεζες) και παραγωγής ενδυμάτων.

Μεταξύ των σημαντικότερων ελληνικών επενδύσεων είναι η δραστηριοποίηση των πέντε ελληνικών τραπεζών, της Εθνικής, της Εμπορικής, της Πειραιώς, της Alpha Bank και της EFG Eurobank-Εργασίας. Ο ΟΤΕ-Globul, 3E - Coca-Cola έχει ιδρύσει κοινές επιχειρήσεις στη Βουλγαρία, εργοστάσιο συσκευασίας στη Σόφια και εξαγόρασε από κοινού με την Αθηναϊκή Ζυθοποιία το 80% της μεγαλύτερης βουλγαρικής ζυθοποιίας Zagorka. Ο όμιλος Δασκαλαντωνάκη - Eurobank - Γερμανός απέκτησε το 67,05% του ξενοδοχείου «Sheraton Sofia». Η Δέλτα, με επενδύσεις άνω των 15 εκατ. δολαρίων, δραστηριοποιείται στην παραγωγή και διανομή παγωτών και κατασκευής ψυκτικών θαλάμων που πρόσφατα πέρασε στην κατοχή της Nestle Hellas. Ακόμη δραστηριοποιούνται η Chipita International (νυν Vivartia), η Τυράς ΑΕ, η Μεβγάλ ΑΕ, η Μηχανική (κατασκευή και εκμετάλλευση ακινήτων), η Φλώρινα ΑΕ, ο Παπαστράτος ΑΕΒΕ, η ΣΕΚΑΠ, ο όμιλος Βιοχάλκο (Steelmet, SofiaMed & Stomana Ind.), ο Τιτάν ΑΕ, η Χαρτοποιία Θράκης και η υαλουργία Γιούλα.

Τα τρία τελευταία έτη η ΕΚΟ-ΕΛΔΑ-Βουλγαρία - με 17 μέχρι στιγμής πρατήρια βενζίνης - πραγματοποίησε σημαντικές επενδύσεις.

Σημειώνεται ότι τα **Ελληνικά Πετρέλαια** σχεδιάζουν περαιτέρω επέκταση στην αγορά της Βουλγαρίας και της Σερβίας με στόχο τον έλεγχο του 10% των τοπικών αγορών τροφοδοσίας βενζίνης και με συνολική επένδυση ύψους 200 εκατ. δολαρίων (περίπου 70 εκατ. δολάρια αφορούν επενδύσεις στη Βουλγαρία ως το 2008).

Την πρώτη θέση στην **τραπεζική αγορά** της Βουλγαρίας κατέχουν οι ελληνικές τράπεζες. Οι ελληνικές τράπεζες κατέχουν το 30% των συνολικών τραπεζικών κεφαλαίων στη Βουλγαρία και συμμετέχουν στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών της χώρας με 24,1% του συνόλου.

Η εταιρεία **κινητής τηλεφωνίας** Globul SA, που ιδρύθηκε το 2001 από τον ΟΤΕ, απέκτησε τον Απρίλιο του 2005 και άδεια για παροχή

υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας σε όλη την επικράτεια της Βουλγαρίας. Η Globul SA αριθμεί σήμερα περισσότερο από 2 εκατ. πελάτες κατέχοντας το 35% της αγοράς και καλύπτει το 86% της έκτασης της χώρας. Από το 2001 έχει επενδύσει 900 εκατ. λέβα.

Το 2004 η κοινοπραξία των κατασκευαστικών εταιρειών MT ΑΤΕ - ΕΡΜΟΝ ΑΕ - ΔΟΜΟΚΑΤ ΑΕ ανέλαβε το έργο μελέτης, κατασκευής και εγκατάστασης εξοπλισμού σε σταθμό βιολογικού καθαρισμού αστικών λυμάτων του Ράζλογκ συνολικής αξίας 4,85 εκατ. ευρώ. Η ελληνική εταιρεία Τέρνα ΑΕ επελέγη για την ανακατασκευή και ηλεκτροδότηση τμήματος 37,7 χλμ. της σιδηροδρομικής γραμμής Φιλιππούπολη - Σβίλενγκραντ. (Κ.Σώκου-Δ. Χαροντάκης, 2006, σελ. D10)

ΠΗΓΗ: <http://data.tanea.gr/data//D2007/D0105/1oh6a.gif>

5.7.3. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΚΡΟΑΤΙΑ

Όσον αφορά στην Κροατία η χώρα μας δεν έχει αναπτύξει ακόμα ιδιαίτερα τις επενδυτικές της σχέσεις με τη χώρα αυτή. Όπως φαίνεται και από τον πίνακα που ακολουθεί η Αυστρία, η Ολλανδία η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία είναι οι χώρες που δραστηριοποιούνται στην Κροατία.

ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΚΡΟΑΤΙΑ 1998-2006 (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)

ΧΩΡΑ	ΕΠΕΝΔΥΣΗ
Αυστρία	2.760,40
Ολλανδία	2.628,40
Γερμανία	2.203,30
Γαλλία	1.165,40
Ιταλία	1.068,50
Λουξεμβούργο	988,8
Ουγγαρία	921,8
Σλοβενία	560,7
Ελβετία	436,9
Μεγάλη Βρετανία	315,5

ΠΗΓΗ: CROATIAN NATIONAL BANK

Παρά το γεγονός ότι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν ήδη εκφράσει ενδιαφέρον για επενδύσεις, ιδίως στους τομείς της ενέργειας, των κατασκευών, των μεταφορών, της βιομηχανίας και του τουρισμού, προς το παρόν περιορίζονται σε 1,5 εκ. Δολάρια.

Όσον αφορά στην ενέργεια, η Ελλάδα προσβλέπει με ενδιαφέρον στη συνεργασία στο πεδίο αυτό, καθώς και στην αξιοποίηση των ενεργειακών πηγών. Οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν ήδη εκφράσει το ενδιαφέρον τους για επενδύσεις στους τομείς αυτούς. Η συμμετοχή της Κροατίας και η υποστήριξη την οποία θα παράσχει στην προσπάθεια για τη δημιουργία Περιφερειακής Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη έχουν ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα.

Όσον αφορά στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας, κατά την επίσκεψη του τότε Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών κ. Γιαννίτση στο Ζάγκρεμπ, υπεγράφη Μνημόνιο που προβλέπει την ετήσια διάθεση του ποσού των 700.000 ευρώ από την χώρα μας, για τρία χρόνια, από το 2004, για την αποναρκοθέτηση της περιοχής του Vukovar. (www.ypex.gov.gr)

5.7.4. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗ ΣΕΡΒΙΑ

Στο επίκεντρο του ελληνικού ενδιαφέροντος βρίσκεται η σερβική αγορά, η οποία διανύει μια εξαιρετικά ευαίσθητη μεταβατική περίοδο. Το διάστημα 1996-1998 η Ελλάδα κατείχε τη δεύτερη θέση μεταξύ των χωρών με επενδυτική παρουσία στη Γιουγκοσλαβία, με πρώτη την Ολλανδία. Οι περισσότερες από τις επενδύσεις αυτές έχουν πραγματοποιηθεί στο εμπόριο, στις μεταφορές και στον τουρισμό, ενώ οι επενδύσεις στην παραγωγή τροφίμων και υφασμάτων είναι μάλλον περιορισμένες. Οι κυριότεροι επενδυτές είναι η ιταλική PTT και ο ΟΤΕ, ενώ οι περισσότερες ελληνικές τράπεζες, η Εθνική, η Alpha και η Eurobank, έχουν παρουσία και αναμένεται η είσοδος της Εμπορικής Τράπεζας και της Τράπεζας Πειραιώς. (Δ. Χαροντάκης, 09/06/2002 , Σελ.: D16)

Οι συνολικές, άμεσες και έμμεσες, επενδύσεις ελληνικών εταιρειών ανέρχονται σε περίπου 1,4 δισεκατομμύριο ευρώ, συμβάλλοντας στη δημιουργία και συντήρηση πάνω από 20.000 θέσεων εργασίας στη Σερβία & Μαυροβούνιο. Το ύψος του επενδυμένου κεφαλαίου κατατάσσει την Ελλάδα πρώτη στον κατάλογο των ξένων επενδυτών. Πρόκειται για επενδύσεις σε πολλούς τομείς, ιδιαίτερα στις τράπεζες, τις τηλεπικοινωνίες, την ενέργεια, τη βιομηχανία τροφίμων κλπ.

Το σκέλος του ΕΣΟΑΒ για τη Σερβία και Μαυροβούνιο προβλέπει, για την περίοδο 2002-2006, χορήγηση 265 εκατ. Ευρώ έως το 2006 για χρηματοδότηση κυρίως έργων υποδομής, αλλά και μικρών έργων κοινωφελούς χαρακτήρα.. Απόλυτη προτεραιότητα αποτελεί ο «Διάδρομος 10», ο οποίος θα συνδέσει το Βελιγράδι με τη Θεσσαλονίκη.

ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΣΕΡΒΙΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΔΟΛΑΡΙΑ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΡΟΝΙΕΣ 2002, 2003 ΚΑΙ 2005

ΧΩΡΑ	2002	ΧΩΡΑ	2003	ΧΩΡΑ	2005
Γαλλία	87.489	Ολλανδία	598.963	Ελλάδα	237.527
Γερμανία	82.801	Αυστρία	93.747	Γερμανία	199.702
Κύπρος	41.717	Γερμανία	75.708	Σλοβενία	173.734
Αυστρία	33.876	Ελλάδα	62.268	Αυστρία	138.244
ΗΠΑ	18.099	Κροατία	34.446	Ολλανδία	91.028
Ελλάδα	12.496	Κύπρος	31.581	Κύπρος	63.787
Σλοβενία	9.561	Σλοβενία	29.036	Ελβετία	52.503
Ιταλία	7.553	Ιταλία	21.325	Μεγάλη	
Μεγάλη		Μεγάλη		Βρετανία	49.957
Βρετανία	6.618	Βρετανία	20.631	Ιταλία	34.097
Κροατία	5.243	Σλοβακία	18.342	Γαλλία	33.996
Λουξεμβούρ		Λιθουανία	15.330	Ουγγαρία	27.232
γο	3.619	ΗΠΑ	15.068	ΗΠΑ	25.574
Βοσνία		Ελβετία	12.559	Κροατία	16.068
Ερζεγοβίνη	2.951	Γαλλία	7.858	Ισραήλ	14.502
Ελβετία	2.913	Δανία	7.818	Ρωσία	14.411
Ρωσία	2.556	Βοσνία			
Ολλανδία	2.248	Ερζεγοβίνη	5.056	Βέλγιο	12.394
ΠΓΔΜ	1.673				

ΠΗΓΗ: Εθνική Τράπεζα της Σερβίας

Όπως φαίνεται και στους παραπάνω πίνακες οι άμεσες επενδύσεις της Ελλάδας στην Σερβία έχουν αυξηθεί σε πολύ μεγάλα ποσοστά τα τελευταία χρόνια. Το 2002 η Ελλάδα βρισκόταν στην τέταρτη θέση των επενδυτών με πόσο που ανερχόταν σε 12.496 χιλιάδες δολαρια. Το 2003 ανέβηκε στην τέταρτη θέση με επενδύσεις 62.268 χιλ. δολ. και δυο χρόνια μετά η Ελλάδα βρίσκεται στην πρώτη θέση με 237.527 χιλιάδες δολαρια επενδύσεις στην Σερβία.

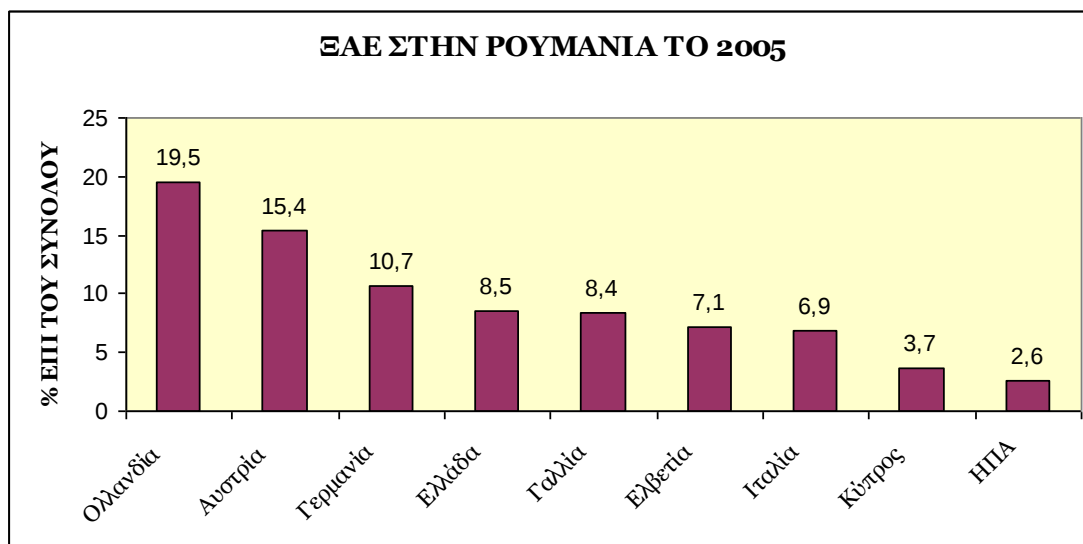
Υποσημείωση: όπως έχουμε προαναφέρει η σερβική κυβέρνηση, ανακοίνωσε επισήμως την αναγνώριση του Μαυροβουνίου στις 15 Ιουνίου του 2006. Όπως είναι αναμενόμενο δεν υπάρχουν στοιχεία για ελληνικές επενδύσεις στο Μαυροβούνιο καθώς οι πηγές δίνουν οικονομικά στοιχεία για την Σερβία και το Μαυροβούνιο ως ενιαίο κράτος.

5.7.5. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Οι μεγάλες ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία αυξηθήκαν κατά 25% κατά τη διάρκεια του πρώτου οχταμήνου του 2006 και η συνολική τους αξία ανήλθε στα 956 εκατ. δολάρια. Οι βασικοί τομείς που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών είναι οι τηλεπικοινωνίες, οι υπηρεσίες, το εμπόριο και οι βιομηχανίες ξυλείας και χαρτιού.

Τα πιο πρόσφατα στοιχεία που έχουμε για την Ελλάδα είναι για το 2005. Με βάση τον πίνακα ΞΑΕ του 2005 που ακολουθεί η χώρα μας κατέχει την τέταρτη θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών στη Ρουμανία. Η δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων εστιάζει στον τραπεζικό τομέα, στις τηλεπικοινωνίες, στις συμβουλευτικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, στις κατασκευές, στα τρόφιμα - ποτά, στον ναυτιλιακό τομέα, στην κλωστοϋφαντουργία, στην πληροφορική, στον κλάδο της ιδιωτικής ασφάλισης, στα είδη συσκευασίας, στα ελαστικά μέχρι και στον φαρμακευτικό τομέα και στα καλλυντικά

Συγκεκριμένα, το συνολικό επενδυμένο κεφάλαιο ανέρχεται σε 1.864 εκατ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 8,5% του συνόλου των ξένων επενδυμένων κεφαλαίων. Τα τελευταία τέσσερα έτη ήταν καθοριστικά για την ανάδειξη της Ελλάδας στις πρώτες θέσεις των ξένων επενδυτών. Την πρώτη θέση των επενδυτών κατέχει η Ολλανδία με ποσοστό 19,5% επί του συνόλου των επενδύσεων, ακολουθεί η Αυστρία με 15,4% και τρίτη έρχεται η Γερμανία με 10,7%.

ΠΗΓΗ: NATIONAL BANK OF ROMANIA

Μεταξύ των μεγάλων ελληνικών επενδύσεων είναι η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου από τον **ΟΤΕ** στη Romtelecom, η εξαγορά μετοχών από τη **Eurobank** της Bank Post και η εξαγορά της πλειοψηφίας των μετοχών της Banca Romanesca από την **Εθνική Τράπεζα**. Τον Οκτώβριο 2005 ο ΟΤΕ πούλησε στην Cosmote τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας που διαθέτει στα Βαλκάνια. Έτσι, η Cosmote έγινε κύριος του 70% της ρουμανικής Cosmocom.

Ο ελληνικός τραπεζικός τομέας κατέχει τη δεύτερη θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών στον εν λόγω τομέα με 15,4%, μετά την Αυστρία.

Επίσης σε νέες επενδύσεις προχώρησαν ο όμιλος Λούλης με τα εγκαίνια νέας μονάδας και ολοκλήρωση επενδυτικού προγράμματος ύψους 80 εκατ. ευρώ, ο όμιλος Γερμανός με επένδυση 1,5 εκατ. ευρώ και εγκαίνια πέντε επιπλέον υποκαταστημάτων, που φθάνουν συνολικά τα 70, ο όμιλος Μαρινόπουλος Romania με δύο νέα καταστήματα στο Βουκουρέστι με ύψος επένδυσης 1,1 εκατ. ευρώ και συνολικό επενδυμένο κεφάλαιο 23,7 εκατ. ευρώ. Ο όμιλος προγραμματίζει επίσης επενδύσεις ύψους 5,5 εκατ. ευρώ για τα επόμενα τρία χρόνια.

Στις σημαντικότερες ελληνικές επενδύσεις συγκαταλέγονται οι εταιρείες: Intralot, Δέλτα, 3E Coca Colabrenac, Chipita, Υφαντής, Best Foods, Star Foods, Dorna, Μυτιληναίος, Alumil, Βιοχάλκο, Βιβεχρώμ, Μαΐλης, Druckfarben Hellas, Cyclon Hellas SA (Όμιλος Βαρδινογιάννη), καθώς και οι ελληνικές τράπεζες Alpha Bank Romania, Τράπεζα Πειραιώς - Pater Bank, Εμπορική και Εγνατία.

Ακόμη, μεγάλα έργα υποδομών ανελήφθησαν από τις ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες Ευκλείδης, ΑΕΓΕΚ, Προοδευτική, Αθηνά, Θεμελιοδομή, Άκτωρ, Διεκάτ, Lamda Investments, Έδραση - Ψαλλίδας ΑΤΕ (συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας Pedra Construct Group) και από τις εταιρείες πληροφορικής Intracom και Altec-Sysware. Ειδικότερα, οι εταιρείες ΑΕΓΕΚ και Ευκλείδης ανέλαβαν από κοινού εκτέλεση έργου αναβάθμισης του οδικού δικτύου στο Κλουζ, αξίας 14,1 εκατ. ευρώ.

Νέες δυνατότητες ανάπτυξης των οικονομικών σχέσεων πρόσφερε και η υπογραφή της Συμφωνίας για το Πενταετές Πρόγραμμα Αναπτυξιακής Συνεργασίας 2002 - 2006 μεταξύ Ελλάδος και Ρουμανίας, στο πλαίσιο του ΕΣΟΑΒ, η οποία έγινε στο Βουκουρέστι τον Ιούλιο του 2002. Από ελληνικής πλευράς προτάθηκε παράταση.

ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ 2005

ΧΩΡΑ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΕΚΑΤ. €)	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
Σύνολο από το οποίο:	21,885	100
Ολλανδία	4,266	19,5
Αυστρία	3,379	15,4
Γερμανία	2,339	10,7
Ελλάδα	1,864	8,5
Γαλλία	1,828	8,4
Ελβετία	1,557	7,1
Ιταλία	1,5	6,9
Κύπρος	815	3,7
ΗΠΑ	567	2,6

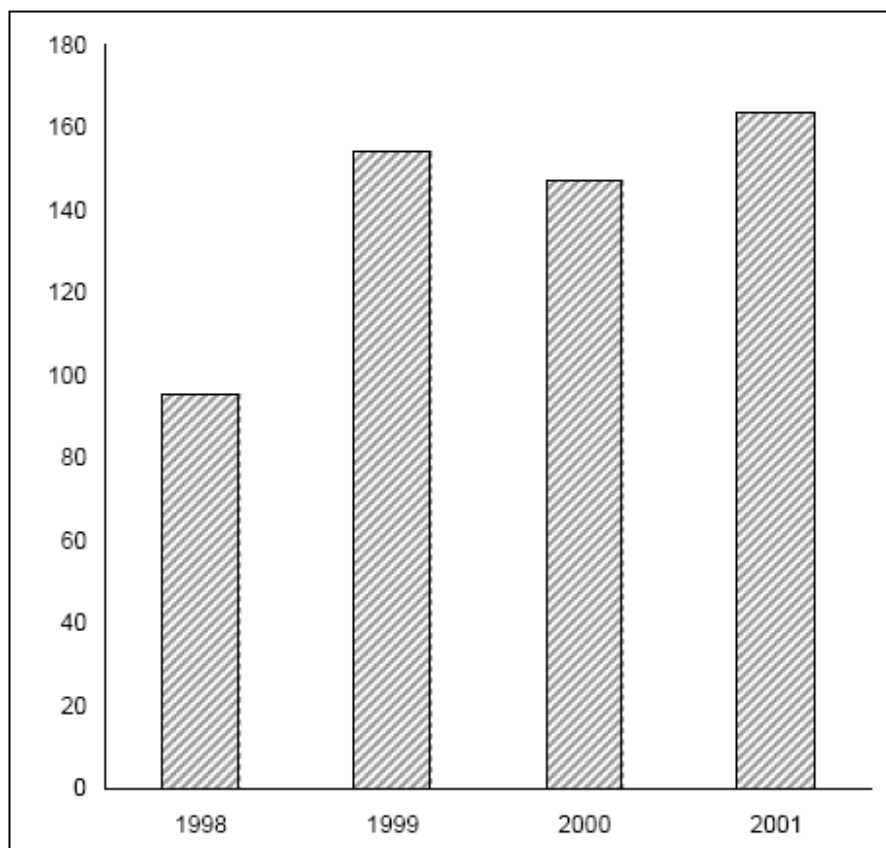
ΠΗΓΗ: CENTRAL BANK OF ROMANIA

5.7.6. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΒΟΣΝΙΑ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

Η ελληνική επενδυτική παρουσία στη Βοσνία Ερζεγοβίνη εκπροσωπείται από δέκα περίπου ελληνικές εταιρείες, με σημαντικότερες την εταιρεία εμφιαλώσεων "Coca-Cola Beverages Bosnia and Herzegovina d.o.o. Serajevo" του Ομίλου 3Ε, δύο εταιρείες αλουμινίου και μία μονάδα επεξεργασίας ξύλου. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία των βοσνιακών αρχών, οι ελληνικές επενδύσεις κατέχουν την 7^η θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών στη χώρα.

Το σκέλος του ΕΣΟΑΒ για την Βοσνία-Ερζεγοβίνη προβλέπει, για την περίοδο 2002-2006, χορήγηση 19.530.000 Ευρώ, από τα οποία ποσοστό 20% προορίζεται για ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις και 1% για το Ταμείο Μικρών Έργων (195.300 Ευρώ). Απόλυτη προτεραιότητα από ελληνικής πλευράς έχει δοθεί στην ανακαίνιση-ανακατασκευή του Κτιρίου 3 των Κοινών Θεσμών στο Σεράγεβο, το οποίο στέγαζε το Κοινοβούλιο πριν από την Γιουγκοσλαβική κρίση. (www.ypex.gov.gr)

ΕΙΣΡΟΕΣ ΞΑΕ 1998-2001 (ΕΚΑΤ. ΔΟΛ.)

ΠΗΓΗ: UNCTAD

Όπως φαίνεται και στο παραπάνω διάγραμμα από το 1998 μέχρι το 2001 οι εισροές ΞΑΕ αυξηθήκαν κυρίως από το 1998 στο 1999 και από τότε μέχρι το 2001 η αύξηση ήταν πιο μικρή.

**ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ
ΒΟΣΝΙΑ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ (1994 – 2003)**

ΕΤΑΙΡΙΕΣ	ΧΩΡΑ ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ
KCIC	Κουβέιτ	Επεξεργασία μετάλλου
Hypo Alpe Bank	Αυστρία	Τράπεζα
Hrvatske telekomunikacije	Κροατία	Τηλεπικοινωνίες
Petrol	Σλοβενία	Εμπόριο
Heidelberg Zement	Γερμανία	Οικοδομικά υλικά
Dubai I.B. , A.I.B. and Islamic Development Bank	Η.Α.Ε. και Σαουδική Αραβία	Τράπεζα
Coca – Cola 3E	Ελλάδα	Ποτά
Finevest Corporation	Κροατία	Επεξεργασία ξύλου
Gama	Σλοβενία	Μηχανές
V.I. Sports counsulting	Βέλγιο	Υπηρεσίες

Αν και οι ΞΑΕ στην Βοσνία Ερζεγοβίνη τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν μια αύξηση όπως φαίνεται στο διάγραμμα, η Ελλάδα δε διαδραματίζει σοβαρό ρόλο στις επενδύσεις αυτές.

5.7.7. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΠΓΔΜ

Σήμερα στην αγορά των Σκοπίων οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν επενδύσει περισσότερα από 800 εκατ. ευρώ στους πλέον κρίσιμους τομείς της οικονομίας, όπως είναι το πετρέλαιο, οι τηλεπικοινωνίες, τα τρόφιμα και τα ποτά, οι τράπεζες και το λιανεμπόριο. Μόνο οι 32 μεγαλύτερες ελληνικές επενδύσεις, που αντιπροσωπεύουν την πλειονότητα του συνολικού επενδυμένου κεφαλαίου, προσφέρουν εργασία σε περίπου 6.000 πολίτες. Αυτό που ελκύει τους έλληνες επιχειρηματίες στη γειτονική χώρα είναι ο χαμηλός συντελεστής φορολογίας (μόλις 15%), τα φθηνά ημερομίσθια και προ πάντων ένα πλήθος κινήτρων που παραχωρούν οι γείτονες προκειμένου να προσελκύσουν τους έλληνες επενδυτές. (Κ.Σώκου-Δ. Χαροντάκης, 2006, σελ. D10)

Στον πίνακα που ακολουθεί μπορούμε να δούμε τις ΞΑΕ στη ΠΓΔΜ κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1990-2000. Η Ελλάδα βρίσκεται στην πρώτη θέση των επενδυτών με διαφορά από την Κύπρο και την Γερμανία για το έτος 2000 που υπάρχουν στοιχεία.

ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΠΓΔΜ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ (εκατομμύρια δολ.)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	end-2000
1 Greece	5.866	0.456	.	.	0.165	0.25	1.574	4.383	3.539	13.13	95.581	124.944
2 Cyprus	.	0.607	.	.	.	.	.	.	62.17	1.371	2.876	67.024
3 Germany	2.103	5.557	1.309	0.497	4.567	2.298	3.023	1.91	1.487	4.844	13.408	41.003
4 Liechtenstein	.	.	.	.	.	.	0.088	16.207	20.313	2.168	0.022	38.798
5 United Kingdom	4.751	0.191	.	.	0.036	0.059	0.007	0.005	0.471	0.156	20.086	25.762
6 Austria	.	0.819	0.053	0.013	1.036	0.089	0.179	4.315	8.332	5.56	2.893	23.289
7 Italy	1.056	0.524	0.516	0.102	11.127	0.98	0.871	0.141	1.434	0.076	0.676	17.503
8 Slovenia	.	.	.	.	0.351	0.089	0.075	0.089	0.597	5.43	4.842	11.473
9 USA	0.926	0.007	.	0.003	0.072	1.439	0.131	1.73	3.369	1.043	1.414	10.134
10 Switzerland	0.438	0.335	.	.	0.325	0.129	0.065	0.480	0.435	0.579	5.979	8.765
11 Turkey	.	1.421	0.275	0.076	0.427	0.191	0.157	0.109	0.503	2.538	0.545	6.242
12 Netherlands	.	.	.	.	0.288	0.126	0.481	0.003	4.529	0.079	0.499	6.005
13 France	.	1.65	0.003	0.087	0.021	0.630	0.055	0.03	0.228	0.005	0.109	2.818
14 Croatia	.	.	.	.	0.161	0.011	.	0.438	1.197	0.05	0.264	2.121
15 Bulgaria	.	0.046	0.043	0.03	0.414	0.335	0.117	0.027	0.494	0.144	0.406	2.056
16 Luxemburg	.	.	.	.	.	.	.	.	1.837	.	.	1.837
17 Yugoslavia	.	.	.	.	.	.	0.016	0.474	0.476	0.193	0.566	1.725

ΠΗΓΗ: FDI in South-Eastern Europe in the early 2000s, A study commissioned by the

Austrian Ministry of Economy and Labour, The Vienna Institute for International Economic Studies (WIIW)

Εκ των 17 μεγαλύτερων ξένων επενδυτών στην ΠΓΔΜ, οι επτά είναι ελληνικών συμφερόντων. Βάσει μετοχικού κεφαλαίου, οι ελληνικές επενδύσεις στην ΠΓΔΜ ανήλθαν την περίοδο 2000-2004 σε 231,7 εκατ. δολάρια (177 εκατ. ευρώ), ενώ αν υπολογισθεί το σύνολο των ετήσιων ροών επενδύσεων καταλαμβάνουν τη δεύτερη θέση μεταξύ των ξένων επενδύσεων μετά την Ολλανδία (πρόκειται για αύξηση περίπου 110% σε σχέση με το 2003). Δεδομένου ότι μεγάλο μέρος των ελληνικών επενδυτικών κεφαλαίων έχει εισρεύσει στην ΠΓΔΜ μέσω εταιρειών ελληνικών συμφερόντων που έχουν την έδρα τους σε άλλες χώρες (Ολλανδία, Λουξεμβούργο, Κύπρος, Ιρλανδία) και λαμβάνοντας υπ' όψιν τις ιδιωτικοποιήσεις και εξαγορές, οι ελληνικές εταιρείες στην ΠΓΔΜ βρίσκονται στην πρώτη θέση, με επενδυμένο κεφάλαιο την τελευταία δεκαετία 800 εκατ. ευρώ και απασχολούν περίπου 15.000 άτομα.

Στο σύνολο της αξίας των ελληνικών επενδύσεων, το 25% καταλαμβάνουν οι επενδύσεις στον τομέα πετρελαίου, το 17% στις τηλεπικοινωνίες, το 28% στις τράπεζες, το 10% στον κλάδο τροφίμων, 15% στη βιομηχανία και το 5% σε λοιπούς τομείς. (Το ΒΗΜΑ, 11/09/2005 , Σελ.: D14,Κωδικός άρθρου: B14562D141, ID: 272365)

Ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες ενδυνάμωσαν την θέση τους με νέα κεφάλαια (2006)

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	Οι επενδύσεις των ΕΛΠΕ στην ΟΚΤΑ ανέρχονται σε €200 εκατ.
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	Ενδυνάμωση της θέσης της στη STOPANSKA BANK Σύνολο των επενδύσεων: €178 εκατ.
ΟΤΕ	Νέες επενδύσεις στην COSMOFON. Σύνολο επενδύσεων: €135 εκατ.
ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΤΙΤΑΝ	Ανανέωση εξοπλισμού εργοστασίου, €7 εκατ. Σύνολο επενδύσεων: €60 εκατ.
3Ε	Δημιουργία νέας παραγωγικής μονάδας. Σύνολο επενδύσεων: €60 εκατ.
ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ	Ενίσχυση θέσης. Σύνολο επενδύσεων: €50 εκατ.
ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ	Ενίσχυση θέσης και αγορά οικοπέδου. Σύνολο επενδύσεων: €40 εκατ.
ALPHA BANK	Ενίσχυση θέσης. Σύνολο επένδυσης: €25 εκατ
ΑΛΟΥΜΙΑ	Ίδρυση νέας μονάδας και κτιριακών εγκαταστάσεων (€1 εκατ.)
INTRACOM	Ανανέωση εξοπλισμού και επιπλέον επένδυση ύψους €400.000.Σύνολο επενδύσεων: €660.000
ΚΡΙ-ΚΡΙ	Πρόσθετες επενδύσεις. Σύνολο επενδύσεων: €3 εκατ.
RODON HAPPENING	Πρόσθετες επενδύσεις. Σύνολο επενδύσεων: €6 εκατ.
ΣΙΔΕΝΟΡ	Εξαγορά της DOJRAN STEEL και επενδύσεις €2 εκατ.
ELBISCO	Μετά την εξαγορά της ZITOLUKS, πρόσθετες επενδύσεις. Σύνολο επενδύσεων: €14 εκατ.

Το 2005, νέες ελληνικές επιχειρήσεις άρχισαν να δραστηριοποιούνται στην ΠΓΔΜ:

- ΣΑΡΑΝΤΗΣ (€35.000) διανομή καλλυντικών,
- ΑΓΡΟΕΦΟΔΙΑ (€700.000) πολυκατάστημα γεωργικών προϊόντων,
- DS STEEL (€3,7 εκατ.) εξαγορά χαλυβουργίας, το β' εξάμηνο 2004,
- MAXI ABEE (500.000) βιομηχανία χαρτικών,
- ΕΛΕΝΑ (€1,4 εκατ.) βιομηχανία ενδυμάτων,
- CLASSIC (2 εκατ.) βιομηχανία ενδυμάτων
- Ίδρυση Ιατρικού Κέντρου KUZMAN & DAMIAN (επένδυση €1 εκατ.)
- MICRON (παραγωγή ηλεκτρικών συσκευών) (επένδυση €370.000)

Επίσης οι εταιρείες: ΚΟΝΤΕΛΗΣ, MELLON SOLUTIONS, FIBRAN, PROFILCO-BALCAN, TOP SYSTEM, ΚΙΝΤΕΨ, ΣΤΕΦΑΤΟΣ ΕΠΕ, FASHION BOX, VAMBATEX, HELLAS SERVICE, LAMKO, MELLON SOLUTIONS κλπ.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΓΔΜ (2006)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΓΔΜ	ΣΕ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΕ ΕΠΕΝΔΥΣΗ (€)	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ
ΟΚΤΑ -SKOPJE AD	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	200000000	ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟ	950
STOPANSKA BANKA	ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	178000000	ΤΡΑΠΕΖΑ	1166
COSMOFON	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	135000000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	300
USJE CEMENTARNICA	ΟΤΕ			
	ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΤΙΤΑΝ	75000000	ΤΣΙΜΕΝΤΟ	600
PIVARA	ΑΘΗΝΑΪΚΗ	60000000	ΤΡΟΦΙΜΑ / ΠΟΤΑ	400
MERMEREN	ΖΥΘΟΠΟΙΑ			
KOMBINAT	ΜΑΡΜΑΡΑ	50000000	ΜΑΡΜΑΡΟ	451
VERO-VEROPOULOS	ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ	40000000	SUPERMARKET	421
ALPHA BANK	ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ	25000000	ΤΡΑΠΕΖΑ	79
ZITOLUKS	ALPHA BANK	15000000	ΤΡΟΦΙΜΑ	1200
NIKAS SKOP DOO	ΕΛΒΙΣΚΟ-ΦΙΛΙΠΠΟΥ	7000000	ΤΡΟΦΙΜΑ	52
RODON HAPPENING	ΝΙΚΑΣ	6000000	ΕΝΔΥΜΑΤΑ	608
	ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΓΚΙΝΗΣ			
STRUMICA TABAK	L. TOBACCO	4600000	ΚΑΠΝΑ	400
PASCALIN	MICHAILIDIS	3969000	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΦΕ	24
DS STEEL	PASCALIN	3500000	ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	145
	DS STEEL			
LARIN MRAMOR AD	ΜΑΡΜΑΡΑ	3000000	ΜΑΡΜΑΡΟ	42
KRI-KRI	ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ	2930000	ΓΑΛΑΚΤΟΜΙΚΑ	31
	KRI-KRI			
NESTLE ICE SKOPJE	DELTA DAIRY	2000000	ΓΑΛΑΚΤΟΜΙΚΑ	35
	HELLAS			

ELLASKOM	HELLASCOM	2000000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	20
DOJRAN STEEL	ΣΙΔΕΝΟΡ	2000000	ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	200
DS FOOD	DS STEEL	1700000	ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	22
ELENA-M	Κ. ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΙΔΗΣ	1400000	ΚΛΩΣΤΟΨΑΝΤΟΥΡΓΙΑ	330
KUZMAN&DAMIAN	Π. ΑΡΓΥΡΙΑΔΗΣ	1300000	ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ	12
ALUMIL SYSTEMS	ALUMIL HELLAS	1000000	ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ	2
IRON FROZEN	ΧΡΗΣΤΟΣ ΙΡΟΥΚΗΣ	1000000	ΤΡΟΦΙΜΑ	200
VIMER LTD	FACON-GARMENTS	800000	ΚΛΩΣΤΟΨΑΝΤΟΥΡΓΙΑ	380
HELENA MOTORS	HELENA MOTORS	750000	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	70
EUROCONSULTANTS	EUROCONSULTANTS	750000	ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ	3
MAKKAR-BALFINKO	MIROSLAV VRANESEVIK	707000	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	17
AMVROSIA	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΑΛΕΠΤΣΗΣ	700000	ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΡΑΤΩΝ	12
AGROEFODIA	ΖΗΣΣΗΣ ΧΑΛΑΤΣΗΣ	700000	ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	10
INTRACOM	INTRACOM HELLAS	660000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	45
PETZETAKIS PLASTIKA	PETZETAKIS PLASTIKA	600000	ΠΛΑΣΤΙΚΑ	16
KENTAVROS GERMANOS TELECOM	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΑΛΕΠΤΣΗΣ	500000	ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	3
MICRON	GERMANOS	500000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	97
KIRKIS FARM	Ε. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ	370000	ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ	71
INTERSNACK	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΑΛΕΠΤΣΗΣ	350000	ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5
NETFON	INTERSNACK	280000	ΤΡΟΦΙΜΑ	40
ALPHA COPY NOKIA	COSMOTELCO	160000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	9
IRAKLIS TOYOTA CENTAR	NOKIA HELLAS	157000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	5
	Χ. ΘΑΝΑΣΙΔΗΣ	120000	ΕΙΔΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ, ΥΓΙΕΙΝΗΣ	6
	TOYOTA HELLAS	102000	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	27
ΣΥΝΟΛΟ				8241

ΠΗΓΗ: Υπουργείο εξωτερικών, www.mfa.gr

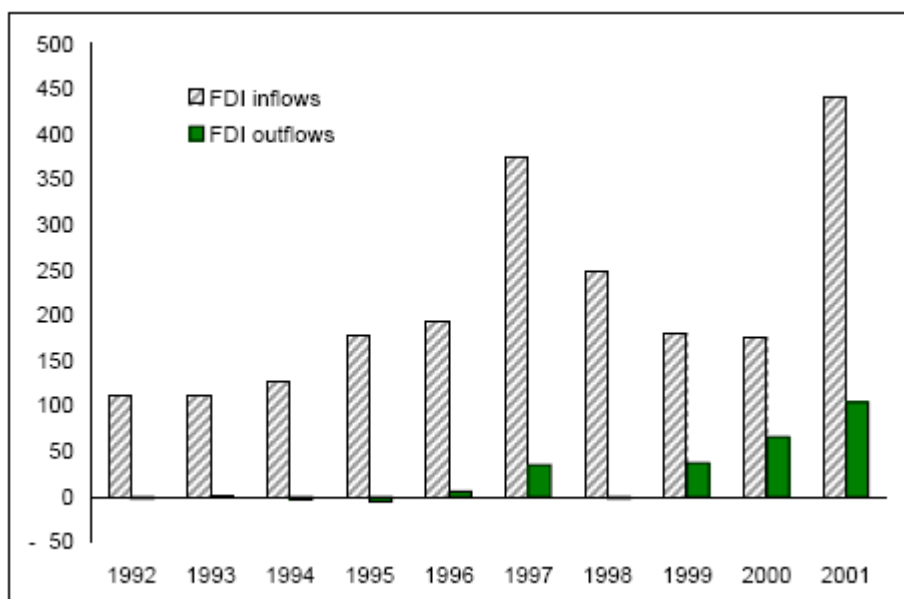
Όπως φαίνεται κι από τον παραπάνω πίνακα το 2006 τα μεγαλύτερα ποσά που επενδύθηκαν από ελληνικές εταιρείες στην ΠΓΔΜ ήταν στον πετρελαϊκό τομέα, στον τραπεζικό και στον τομέα τηλεπικοινωνιών με κορυφαίες τις ελληνικές εταιρείες: Ελληνικά Πετρέλαια, Εθνική Τράπεζα και τον ΟΤΕ. (agora.mfa.gr)

5.7.8. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Οι υψηλές εισροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων ήταν το κύριο χαρακτηριστικό για το 2001 και το 2002, κυρίως λόγω των εξαγωγών στους τομείς του εμπορίου, μεταποίησης και στον τραπεζικό κλάδο στην Σλοβενία. Εντούτοις είναι άξιο προσοχής το γεγονός ότι δεν πραγματοποιούνται σημαντικές πρωτογενείς επενδύσεις. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2003 η εισροή ΞΑΕ είναι 74 εκατ. Δολάρια, ποσό που είναι σημαντικά μειωμένο έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2001 και 2002. (www.acci.gr)

Μετά από τρία έτη πτώσης και στασιμότητας, οι ροές ΞΑΕ στη Σλοβενία αυξήθηκαν σημαντικά σε 440 εκατομμύρια δολάρια το 2001, περισσότερο από δύο φορές του αντίστοιχου μεγέθους το 1999, όπως μπορούμε να δούμε και στο διάγραμμα που ακολουθεί.

ΡΟΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΣΛΟΒΕΝΙΑ 1992-2001

ΠΗΓΗ: UNCTAD

Όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί η επενδυτική δραστηριότητα της Ελλάδας στην Σλοβενία είναι πάρα πολύ μικρή σε σχέση με το σύνολο.

Οι ελληνικές εξαγωγές συνίστανται κυρίως σε πετρελαιοειδή, οξείδια αλουμινίου, μονωτικά υλικά, εσπεριδοειδή, νωπά ροδάκινα, φρέσκα ψάρια, πλαστικές ύλες, ακατέργαστο καπνό, βαμβάκι, υφαντικές ίνες

και ανδρικά ενδύματα. Οι εισαγωγές μας από τη Σλοβενία περιλαμβάνουν χαρτί και χαρτόνι μηχανές, ηλεκτρικά υλικά, καουτσούκ, ύαλο, αλιεύματα κλπ. (www.unctad.org)

ΞΑΕ ανά χώρα το 2004 στην Σλοβενία (Εκατ. Ευρώ)

Χώρα	Επενδύσεις
Αυστρία	1.547,00
Γαλλία	446,2
Γερμανία	442,8
Ιταλία	293,5
Βέλγιο	193
Ηνωμένο	106,2
Βασίλειο	
Ουγγαρία	30,9
Αυστραλία	28,4
Βοσνία	27,5
Ερζεγοβίνη	
Σλοβακία	13,2
Τουρκία	5,4
Ελλάδα	0,6
Ρουμανία	0,3
Βουλγαρία	0,2
ΣΥΝΟΛΟ	5.579,60

6. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

Κάνοντας έναν απολογισμό μπορούμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα για την οικονομία της Ελλάδας και τις επιπτώσεις που έχουν οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στα Βαλκάνια.

Υπάρχει αναμφίβολα μια θεωρητική άποψη σύμφωνα με την οποία οι επενδύσεις ανεπτυγμένων χωρών προς αναπτυσσόμενες χώρες προκαλούν μάλλον ζημία παρά όφελος στις χώρες προέλευσης. Κι αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο στην περίπτωση των ελληνικών επιχειρήσεων επειδή πρόκειται για επιχειρήσεις με χαμηλή προστιθέμενη αξία. Έτσι τίθεται υπό αμφισβήτηση το γεγονός ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στα Βαλκάνια αυτόματα ευνοούν την ελληνική οικονομία. (Ανδρικοπούλου, Καυκαλάς, 2000, σελ. 245)

Οι επενδύσεις στο εξωτερικό μπορεί να είναι απαραίτητες ώστε να διατηρηθούν αγορές στις οποίες, σε κάποιες περιπτώσεις, οι εξαγωγές μπορούν να περιοριστούν λόγω οικονομικών πολιτικών όπως οι δασμοί και οι πιστώσεις. Από την άλλη οι επενδύσεις σε κάποια άλλη χώρα μπορούν να μειώσουν τις εξαγωγές από την χώρα προέλευσης καθώς η αγορά της ξένης χώρας εξυπηρετείται από τις παραγωγικές μονάδες που έχουν εγκατασταθεί εκεί. Το θετικό για την χώρα προέλευσης μπορεί να είναι ο επαναπατρισμός των κερδών.

Όσον αφορά στην απασχόληση, στην χώρα προέλευσης μπορεί να υπάρξουν σημαντικές επιπτώσεις. Μια επιχείρηση που εγκαθίστανται σε μια άλλη χώρα μπορεί να δημιουργήσει ένα μικρό αριθμό θέσεων εργασίας για εξειδικευμένο και διοικητικό προσωπικό στη χώρα προέλευσης, αλλά δημιουργεί πολλές θέσεις εργασίας στην χώρα προορισμού στερώντας τις από την πρώτη. Το πρόβλημα για την χώρα προέλευσης είναι η βραχυπρόθεσμη μετεγκατάσταση της παραγωγής στο εξωτερικό όπου πλέον οδηγεί σε αύξηση ανεργίας.

Τέλος, όταν δημιουργείται μια θυγατρική επιχείρηση επιτρέπει στην μητρική να επιτύχει οικονομίες κλίμακας και να μειώσει το μέσο κόστος. Αυτό επιτυγχάνεται διότι συνήθως οι χώρες προέλευσης έχουν μικρότερο εργατικό κόστος, μικρότερο κόστος πρώτων υλών και χαμηλότερο μεταφορικό κόστος. Όλοι αυτοί οι παράγοντες κάνουν φθηνότερη την παραγωγή από ότι αν γινόταν στην χώρα προέλευσης.

Στα θετικά λοιπόν για την χώρα προέλευσης, εδώ την Ελλάδα, μπορούμε να συμπεριλάβουμε την αύξηση των εμπορικών ροών μεταξύ Ελλάδας και Βαλκανίων, δηλαδή την ενίσχυση των

εξαγωγών, τον επαναπατρισμό των κερδών, την απόκτηση διεθνούς εμπειρίας από την επιχειρηματική δραστηριοποίηση στο εξωτερικό.

Συμπερασματικά, οι ελληνικές επιχειρήσεις στα Βαλκάνια μπορούν να λειτουργήσουν μακροπρόθεσμα πολύ θετικά για την ελληνική οικονομία, με την έννοια της αύξησης των εμπορικών συναλλαγών και της ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων στην περιοχή, παρά το ότι βραχυπρόθεσμα δημιουργούνται προβλήματα λόγω της αύξησης της ανεργίας. (Ανδρικοπούλου, Καυκαλάς, 2000, σελ. 270)

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κλείνοντας μπορούμε να πούμε ότι προκύπτουν κάποια βασικά συμπεράσματα για τις χώρες των Βαλκανίων, τις ελληνικές επιχειρήσεις και την επενδυτική τους δράση στην περιοχή. Κατά αρχήν πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι η περιοχή των Βαλκανίων είναι μια περιοχή με αβέβαιο προς το παρόν κλίμα για οποιαδήποτε επενδυτική κίνηση. Μελλοντικά όμως αυτό το σκεπτικό αναμένεται να αλλάξει καθώς πολλές από τις βαλκανικές χώρες θα εισαχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία το 2007.

Γενικά μιλώντας μπορούμε να πούμε ότι οι επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων στα Βαλκάνια είναι παρά πολλές αριθμητικά, αλλά πολύ μικρές σε μέγεθος. Εταιρείες σαν κι αυτές είναι έντασης εργασίας, μικρής κλίμακας, έχουν περιορισμένα έξοδα, ανταγωνίζονται στην βάση των χαμηλότερων τιμών, δεν επενδύουν ιδιαίτερα στην διαφήμιση και δραστηριοποιούνται σε γειτονικές ή υπανάπτυκτες χώρες. Οι μεγάλες ελληνικές επενδύσεις όπως έχουμε ήδη δει είναι λιγότερες από 50. Αξίζει να αναφέρουμε ότι περίπου 10 μόνο επιχειρήσεις κατέχουν σχεδόν το 65% του συνολικά επενδυόμενου κεφαλαίου. Αυτές οι λιγοστές πολυεθνικές επιχειρήσεις είναι ο ΟΤΕ, η 3Ε, η Δέλτα, η TITAN, η Chipita, η Intracom, οι ελληνικές τράπεζες και κάποιες άλλες.

Πρέπει να προσθέσουμε ότι στα Βαλκάνια επενδύουν οι επιχειρήσεις του ευρύτερου δημοσίου τομέα (ΟΤΕ, ΔΕΗ, Εθνική Τράπεζα) σε συνεργασία και με ιδιωτικό κεφάλαιο διότι η ελληνική κυβέρνηση συνειδητοποίησε ότι δεν μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη επενδύσεων μόνο από τον ιδιωτικό τομέα κι έτσι ενθάρρυνε τα επενδυτικά προγράμματα του δημοσίου.

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι υπάρχουν πολλές ελληνικές επιχειρήσεις στα βαλκάνια οι οποίες δεν έχουν μητρική επιχείρηση στην Ελλάδα. Πρόκειται δηλαδή για επιχειρηματίες που μετανάστευσαν και πήραν μαζί τους ικανότητες και κεφάλαιο. Ακόμα μπορεί να πρόκειται και για Έλληνες που ζούσαν εκεί (φοιτητές, πρόσφυγες) και αποφάσισαν να ενεργοποιηθούν εκεί επιχειρηματικά. (Γιώργος Πετράκος, 2000, σελ. 373-386)

Όσο για τον εξαιρετικά περιορισμένο ρόλο της Ελλάδας σχετικά με τις εκροές ΞΑΕ (που είναι ιδιαίτερα χαμηλές σε σύγκριση με το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας) αναμφισβήτητα οφείλεται στην δομή της ελληνικής οικονομίας. Δηλαδή το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό των μικροεπιχειρήσεων - επιχειρήσεις με λιγότερο από 10 οι υπάλληλοι αποτελούν 97.3 τοις εκατό των εταιριών (ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τις ΜΜΕ, 1994). Εντούτοις, ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι η γεωγραφική απομόνωση της Ελλάδας. Αν αναλογιστούμε ότι συνορεύει με την Τουρκία, μια χώρα που παραδοσιακά δεν έχει ιδιαίτερα καλές σχέσεις και τρεις πρώην σοσιαλιστικές χώρες (Αλβανία, ΠΓΔΜ και Βουλγαρία) η Ελλάδα δεν βρίσκεται και στην ευνοϊκότερη γεωγραφική θέση για τέτοιου είδους επενδύσεις.

Η πλειοψηφία των ελληνικών ΞΑΕ έχει υλοποιηθεί στις γειτονικές χώρες (Βουλγαρία, Αλβανία, Ρουμανία και ΠΓΔΜ). Οι σαρωτικές αλλαγές το 1989 που συνέβησαν στις γειτονικές σοσιαλιστικές χώρες σήμαιναν ότι η Ελλάδα θα μπορούσε τελικά να ομαλοποιήσει τις οικονομικές σχέσεις της με τους βόρειους γείτονές της.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις στις χώρες των Βαλκανίων που δεν συνορεύουν τείνουν να συγκεντρώνονται στις κύριες πόλεις (π.χ.. Βουκουρέστι 91.2 %). Ο λόγος για τον οποίο στα Τίρανα, τη Σόφια και τα Σκόπια υπάρχει μόνο ένα μικρό ποσοστό επενδυτικών προγραμμάτων είναι ότι οι επενδύσεις γίνονται στο νότιο τμήμα των χωρών που συνορεύουν με την Ελλάδα. Δηλαδή οι επιχειρήσεις που προέρχονται από την Ελλάδα εκμεταλλεύονται το συγκριτικό πλεονέκτημά τους (δηλ. γεωγραφική εγγύτητα) και τείνουν να συγκεντρώνονται στα νότια μέρη της Αλβανίας και της Βουλγαρίας. Για παράδειγμα στην Βουλγαρία οι συνολικές ΞΑΕ είναι συγκεντρωμένες στο βόρειο τμήμα (34,8%) ενώ οι ελληνικές επιχειρήσεις στο νότιο τμήμα (38,2%). Στην Αλβανία το 41,4% είναι συγκεντρωμένο στα Τίρανα, ενώ το 55% κοντά στα σύνορα της με την Ελλάδα.

Η γεωγραφική εγγύτητα είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας σε σχέση με τον προσανατολισμό των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων. Αυτό έχει υποστηριχτεί μέσω της ανάλυσης της παγκόσμιας εστίασης ΞΑΕ με λεπτομερή ανάλυση των ελληνικών ΞΑΕ. Στην πραγματικότητα οι περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες τείνουν να επενδύουν κυρίως σε γειτονικές χώρες. Εκτός από τη χωρική εγγύτητα, υπάρχουν κι άλλες σημαντικές πτυχές, όπως οι ιστορικοί και πολιτιστικοί δεσμοί μεταξύ των χωρών των Βαλκανίων. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ελληνικές επενδύσεις στις χώρες εκτός από τα Βαλκάνια είναι μάλλον ασήμαντες. Οι επιχειρήσεις με ελληνικά συμφέροντα στις χώρες των Βαλκανίων - που είναι του «τύπου μεταναστών επιχειρηματίες» ή ΜΜΕ είναι πολύ σημαντικές για την οικονομία της Ελλάδος και των Βαλκανίων. Σε μεγάλο όγκο οι

επιχειρήσεις αυτές είναι μικρές εταιρίες, και αυτό κάνει τη γεωγραφική εγγύτητα ακόμα πιο σημαντικό παράγοντα.

Όσον αφορά στις ελληνικές ΞΑΕ, αυτές είναι σχεδόν αποκλειστικά στην Νοτιοανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Οι πρόσφατες αλλαγές στις χώρες αυτές έχουν οδηγήσει πολλές επιχειρήσεις με ελληνικά συμφέροντα να επενδύσει εκεί.

Κλείνοντας θα έπρεπε να τονίσουμε ότι η Ελλάδα μέχρι σήμερα έχει κάνει ένα αρκετά σημαντικό επενδυτικό βήμα στα Βαλκάνια έχοντας και θετικά και αρνητικά αποτελέσματα. Όμως πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι η πολιτική κοινωνική και οικονομική κατάσταση των χωρών αυτών θα ομαλοποιηθεί και στο μέλλον θα ενταχθούν και άλλες χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Γεγονός που θα προσελκύσει επενδυτές κι από άλλες χώρες που μέχρι στιγμής απέχουν συνειδητά. Και μέχρι τότε οι ελληνικές επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν καταφέρει να παράγουν διεθνώς ανταγωνιστικά προϊόντα ώστε να μην αποκλειστούν από αυτές τις αγορές. Όπως έχει γραφεί:

«Το άνοιγμα των βαλκανικών αγορών υπήρξε ανάσα για πολλές επιχειρήσεις που όμως, φαίνεται παράλληλα να καθυστερούν την προσαρμογή τους στις απαιτήσεις της παγκόσμιας αγοράς, πράγμα που είναι το ζητούμενο.» (Γιώργος Πετράκος, 2000, σελ. 373-386)

8. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

EBRD: European Bank for Reconstruction and Development

ΞΑΕ: Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

ΧΚΑΕ: Χώρες Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης

ΜΜΕ: Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

ΠΓΔΜ: Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία Μακεδονίας

FDI: Foreign Direct Investments

UNCTAD: United Nations Conference on Trade and Development

CEEC's: Central Eastern European Countries

ΙΟΚ: Ινστιτούτο Οικονομικής Κατασκευών

ΕΣΣΔ: Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών

NATO: North Atlantic Treaty Organization (ελληνικά: Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου)

ΟΑΣΕ: Οργανισμός Ασφάλειας και Συνεργασίας στην Ευρώπη

9. ΟΙ ΣΗΜΑΙΕΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΑΛΒΑΝΙΑ	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	
ΚΡΟΑΤΙΑ	
ΣΕΡΒΙΑ	
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ	

ΡΟΥΜΑΝΙΑ	
ΒΟΣΝΙΑ ΕΖΕΓΟΒΙΝΗ	
ΠΓΔΜ	
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	
ΕΛΛΑΔΑ	

10. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μάρκ Μαζάουερ, (2004), *Τα Βαλκάνια*, Έβδομη Έκδοση, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα

Π. Σκλίας, (2001), *Διεθνής Πολιτική Οικονομία, Τα Βαλκάνια, η Κεντρική και η Ανατολική Ευρώπη (ΚΑΕ), οι χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και οι σχέσεις τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Π. Γ. Λιαργκόβας, (2007), *«Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα»*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

A. Kotios, G. Petrakos, (2002) *"Restructuring and Development in Southeastern Europe"*, South and East European Development Center, University of Thessaly Press, Volos

Σ. Σκορδίλη, (2004-5), *«Γεωγραφία της Βιομηχανίας, των Υπηρεσιών και του Εμπορίου»*, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Συμπληρωματικές Σημειώσεις

Milorad Filipovic, Miroљjub Hadzic, Milan Pavic, "Privatisation Process ant the Role of Foreign Direct Investment (FDI) in Serbia-Montenegro, *Agora Without Frontiers*, volume 12, No 2, 2006: 218-246

Η. Κατσίκας, *«Ελληνική βιομηχανία και διεθνοποίηση της παραγωγής»*, *Αγορά Χωρίς Σύνορα*, τόμος 4, (4) 1999

Μ. Τσακίρη, *«Εξωστρέφεια και βιωσιμότητα των ελληνικών επιχειρήσεων»*, *Αγορά Χωρίς Σύνορα*, τόμος 8, (1) 2002

Δ. Χαροντάκης, *«Έντονη η ελληνική διείσδυση στα Βαλκάνια . Στα 4 δισ. δολάρια το σύνολο των επενδύσεών μας στην περιοχή.» Το ΒΗΜΑ*, 09/06/2002 , Σελ.: D16, Κωδικός άρθρου: B13582D161, ID: 246159

Mitsos A. and Mossialos E. 2000. (Eds.) *Contemporary Greece and Europe*, European Institute LSE European Political Economy Series, Ashgate, Press London 457-482.

Valerija Botric and Lorena Škuflic, *Main Determinants of Foreign Direct Investment in the Southeast European Countries*, *Transition Studies Review* (2006) 13 (2): 359–377

Mark Mazower, «Τα Βαλκάνια είναι μια καλή επένδυση», *ΤΑ ΝΕΑ*, 13/05/2000, Σελ.: Ν08, Κωδικός άρθρου: Α16739Ν082 ID: 212298

Τ. Τσακίρη, «Στα Βαλκάνια εξορμούν οι κατασκευαστές. Ιδρύουν θυγατρικές εταιρείες με στόχο τη διεκδίκηση και ανάληψη έργων στα βόρεια σύνορά μας», *Το ΒΗΜΑ*, 04/09/2005, Σελ.: D07, Κωδικός άρθρου: Β14556D071, ID: 272243

Τ. Μαντικίδης, «6 δισ. ευρώ από τη Σοφοκλέους επενδύθηκαν στα Βαλκάνια και δημιουργήθηκαν 150.000 νέες θέσεις εργασίας», *Το ΒΗΜΑ*, 05/02/2006, Σελ.: D07, Κωδικός άρθρου: Β14682D071, ID: 274881

Δ. Πεφάνης, «Οι μεγάλες μπιζνες των ελληνικών τραπεζών στα Βαλκάνια», *ΤΑ ΝΕΑ*, 2005, Αρ.Φύλλου:18237

Γ. Κανελλόπουλος, «Ελληνικές αλυσίδες πιάνουν πόστα σε Βουλγαρία, Ρουμανία», *ΤΑ ΝΕΑ*, 2007, Αρ.Φύλλου:18.732

«Διέξοδος τα βαλκάνια για τις ελληνικές επιχειρήσεις», *Το ΒΗΜΑ*, 11/09/2005, Σελ.: D14, Κωδικός άρθρου: Β14562D141, ID: 272365

Lois Labrianidis, "Transborder clusters as a means to enhance competitiveness: the transformation of a quasi cluster in N. Greece to a quasi cluster that embraces Southern Balkans", DIME-LIFE Conference 30/11-1/12/06 Athens

Γ. Πουλερές-Γ. Φιντικάκης, «Εκτός συνόρων 8 στις 10 ελληνικές επενδύσεις», *ΤΑ ΝΕΑ*, 24/02/2007, Σελ.: I02, Κωδικός άρθρου: Α18773I021, ID: 558986

Κ.Σώκου-Δ. Χαροντάκης, «Επενδυτικές ευκαιρίες από τα φυσικά σύνορα με την ΕΕ. Τα ανοιχτά θέματα και οι προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι πρώτες δύο χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης οι οποίες θα γίνουν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης», *Το ΒΗΜΑ*, 29/10/2006, Σελ.: D10, Κωδικός άρθρου: Β14902D101, ID: 281208

Κ. Σώκου, «LSE: Ευοίωνο το μέλλον για τα Βαλκάνια. Συνδυάζουν χαμηλό επιχειρηματικό κίνδυνο και υψηλές αναπτυξιακές προοπτικές», *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 11/06/2006, Σελ.: D15, Κωδικός άρθρου:

B14785D151
ID: 278420

Petrakos G and Totev S. (eds), *The development of the Balkan Region*, Ashgate, 2000

Γ. Χατζηδημητρίου, «Λόγοι και στρατηγικές διεθνοποίησης και οι Ελληνικές Επιχειρήσεις», *Αγορά Χωρίς Σύνορα*, τόμος 3, (2) 1997

J. Bastian, '*Knowing your way in the Balkans*': *Greek Foreign Direct Investment in Southeast Europe*, downloaded by: [HEAL- Link Consortium] at: 12:38 11 May 2007

Josef C. Brada, Ali M. Kutan and Taner M. Yigit, "The effects of transition and political instability on foreign direct investment inflows *Central Europe and the Balkans*", *Economics of Transition Volume* 14(4) 2006, p. 649–680

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

www.cia.gov

<http://el.wikipedia.org>

www.unctad.org

www.infoplease.com

www.tanea.gr

www.digital.tovima.gr

www.piraeusbank.gr

www.ote.gr

www.intracom.gr

www.hellenic-petroleum.gr

<http://stocks.pathfinder.gr/news/224562.html>

<http://news.pathfinder.gr/world/balkans/390180.html>

www.mfa.gr

www.up.eks.com

www.ypex.gov.gr

www.acci.gr

www.bnb.bg Bulgarian National Bank

www.bnro.ro/def_en.html National Bank of Romania

www.bankofalbania.org Bank of Albania

www.hnb.hr/eindex.htm Croatian National Bank

www.cbbh.gov.ba Central Bank of Bosnia Herzegovina

www.nbrm.gov.mk National Bank of the Republic of Macedonia

www.bsi.si Bank of Slovenia